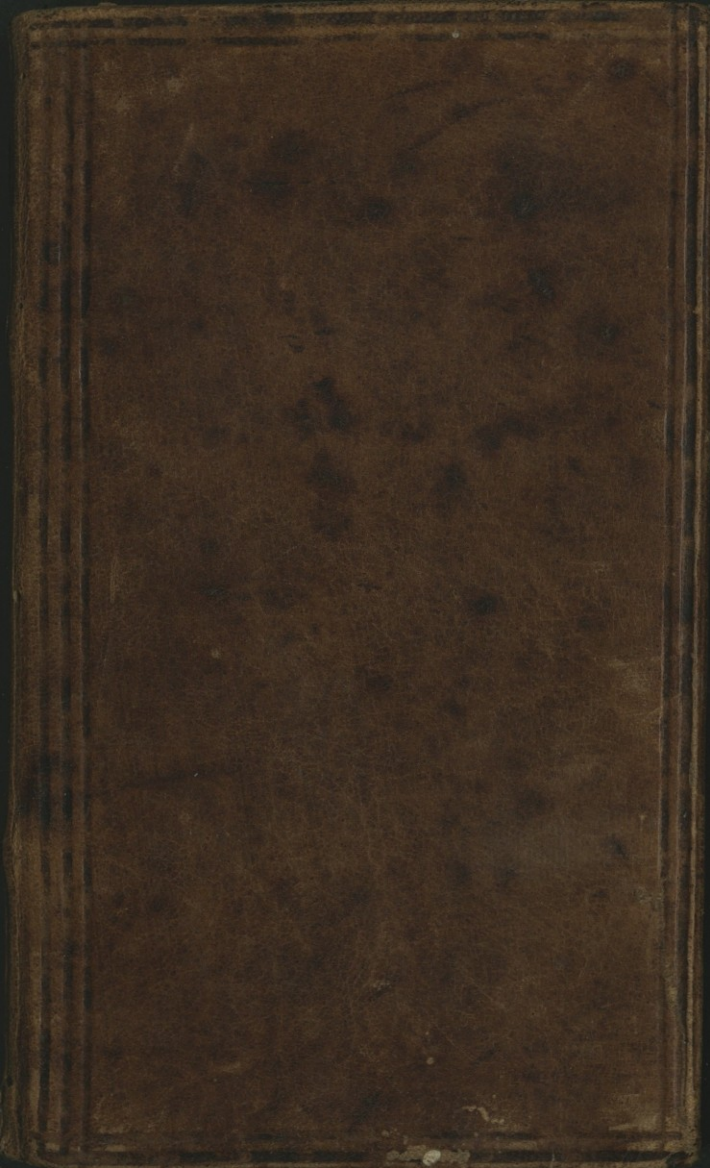

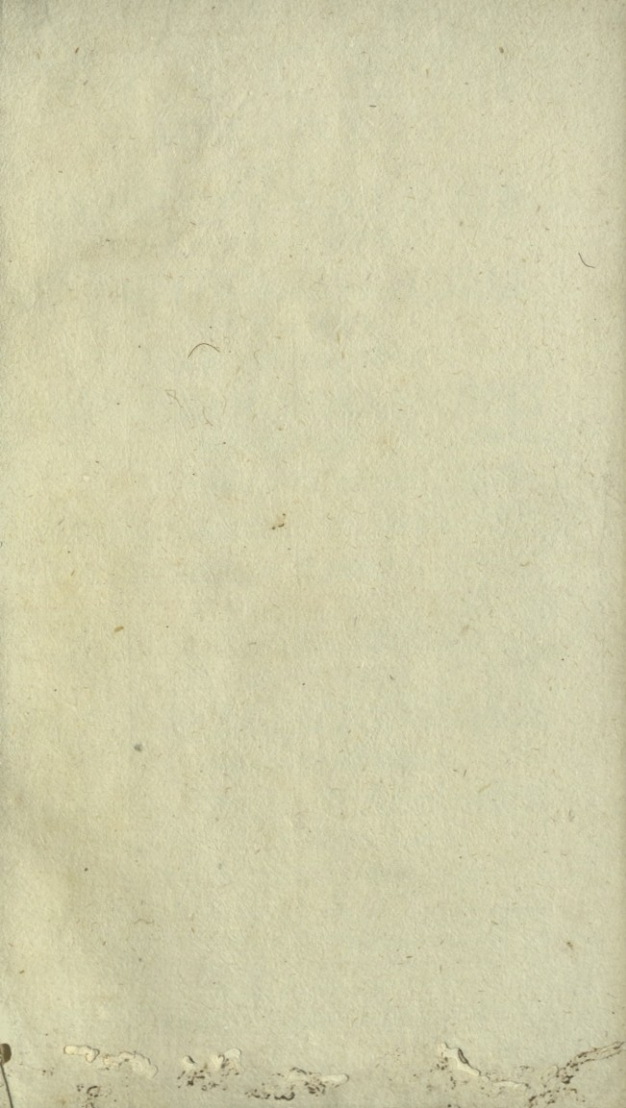

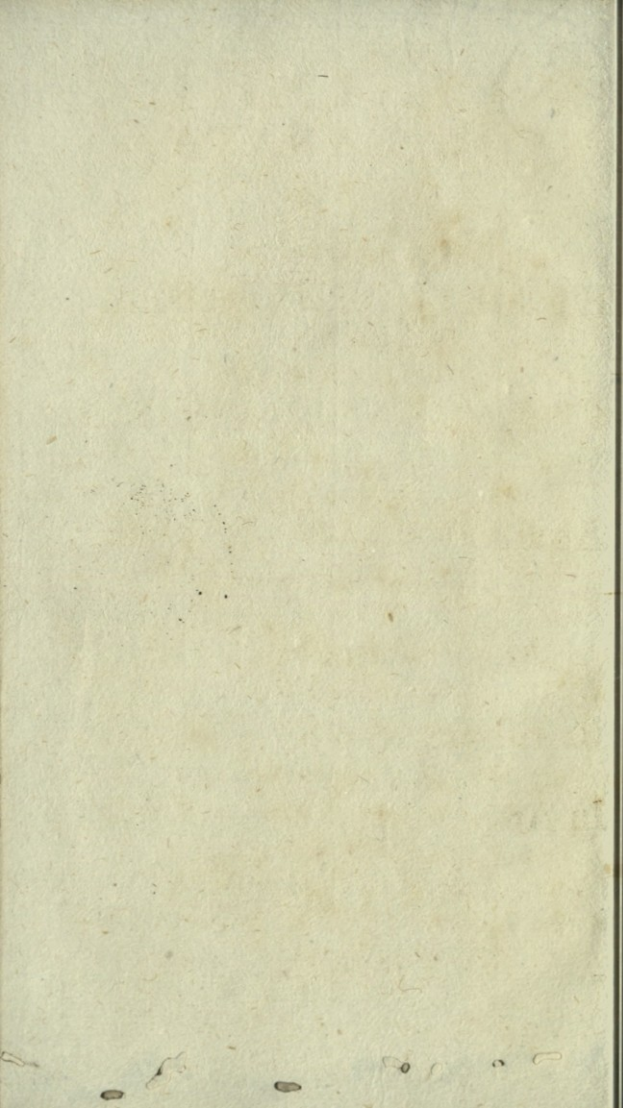
12548. V. G. e.

✓

2

VIA CÆLI
COMPLANATA,
SEU
DETECTA SALUTIS
IMPEDIMENTA,
ET METHODUS EADEM
SUPERANDI,
Italicè primum edita

â R.P. JOAN. PINAMONTI
Soc. JESU.

Dein latinè edita

Ab alio ejusdem Soc. Sacerdote.

Oblata in Xenium

A

Majore Alma Sodalitate

Sub titulo & tutela

Beatissimæ MARIÆ Virginis

Gloriosè in cœlos Assumptæ

In Archi-Ducali & Academico

Soc. JESU Collegio Labaci

erecta, & confirmata.

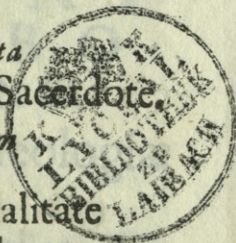
ANNO à partu Virginis M. DCC. XXXII.

Ab erecta Congregatione. CXXVI.

LABACI,

Typis, Adami Friderici Reichhardt.

VIA CARI
COMPLANATA

DETECTA SALUTIS
IMPERIMENTA

ET METHODIS EADEM
SUPERANDI

Testis primus editus

S. R. P. JOAN. PINAMONTI

Soc. JESU

Deus latine editus

Ab alio ejusdem Soc. Secretario

Obtinet in Xenis

Majoris Alms Sodalis

Sub titulo & cunctis

Beatissime MARIAE Virginis

Gloriose in caelis Assumptae

In Archi-Ducali & Academico

Soc. JESU Collegio Libani

creta, & confirmata.

Anno 2 partu Virginis M. DCC. XXII

Ab eadem Congregatione. CXXVI

070030886

REVERENDISSIMO,
PERILLUSTRI,
^{AC}
CLARISSIMO DOMINO,
DOMINO

JOANNI
JACOB O
SCHILLING.

Sacro-Sanctæ Theologiæ
Doctori,
Protonotario Apostolico, Ca-
thedralis Ecclesiæ Labacensis,
Canonico.

Nec non per Diœcesim La-
bacensem

VICARIO GENERALI.

*Domino, Domino Sodali, Patro-
no, ac Mæcenati suo Gratio-
sissimo.*

REVERENDISSIME,
PERILLUSTRIS, AC
CLARISSIME

Domine, Domine.

Iam Cæli complanatam
dum Sodalitas nostra in com-
mune omnium spirituale bo-
num offerre in strenam con-
stitueret, cujus potissimum nomini, ac ho-
nori partum hunc aureum consecraret, diu,
multumque sollicita fluctuabat. Non enim
eodem itinere Mariani clientes gradiuntur
ad astra. Hinc opus erat Viro, qui Gigan-
tæis passibus, quam *Complanatam* exhibe-
mus, *Viam Cæli* magna ex parte jam decur-
risset, cujus proin vestigijs insistere reliqua
Sodalium turba non tam invitaretur, quam
traheretur. Hunc in Te reperimus REVE-
RENDISSIME, PERILLUSTRIS, ac CLA-
RISSIME DOMINE, DOMINE, Qui lon-
gissimo temporis tractu & cœtum hunc Ma-
rianum Assumptæ in Cœlum Virginis exor-
nas, & herois virtutibus in stuporem & ad-
mirationem adducis. Im-

Impedimenta salutis generoso ausu jam olim removisti, dum studijs navans operam, nunquam satis deprædicandam *Vita Ecclesiastica* militiam es amplexus, atque ab ea nullius Syrenis, nullius Dalilæ blanditijs Te removeri es passus. Nimirum jam tunc divinæ Sapientiæ amor arcem pectoris Tui insecuit penitus, Religio occupavit. Quem Tecum è pulvere Scholastico in patriam cum insigni doctrina & eruditione adduxisti præcipuarum virtutum comitatum, continuis auxisti incrementis. Si de doctrina est sermo? Ea in Te non modò AA.LL. & Philosophiæ, sed & suprema SS. Theologiæ Laureâ est condecorata. De eruditione si quæras? Viva es Bibliotheca, & totius Almæ Dicecelis Labacensis, notitiæ Ecclesiasticæ promptuarium. Si de prudentia, arduisque in negotijs discernendi sapientiâ? Jam inde à *Celsissimo ac Reverendissimo S. R. I. Principe è Comitibus de Cauniz*, etiam ejusdem Celsissimi Successores Ordinarii in quartum lustrum in Te Vicarium Generalem habent Vigilantissimum. Imponunt nempe humeris Tuis, licet reluctantis, in gregem dominicum partem sollicitudinis, ut quem Ipsi nanciscuntur Antoninam consiliorum, Patrem Provincia habeat, & secundum à Pastore Principe Moderatorem.

Quid, quòd & in Te verificetur illud Psalmistæ: Misericordia & veritas obviaverunt

runt tibi : justitia & pax osculatæ sunt ? Ps. 84.
v. 11. Primam deprædicant pauperes , Or-
phani , viduæ , Religiosæ familiæ , & impri-
mis Capucinorum illa , cujus Patres congregatos totius Capituli Provincialis tempore Tu
solus nuper liberalissimè sustentasti. Quæ-
rentibus , ad Te confluentibus , veritatem
exhibes : justitiam litigantibus : dissidentibus
pacem.

Religionem in DEUM , & superos ? sa-
lutis animarum , & divinæ gloriæ Zelum ar-
dentissimum , quô sex lustris Parœciam
Crainburgensem Pastor optimus administras ?
Affabilem comitatem morum suavi cum gra-
vitate conjunctam (quâ omnium amorem ac
venerationem Tibi concilias) in medium
adducam ? Offert se summa temperantia : ea
se sistit modestia , magnique Tui animi demis-
sio , quâ , quas alij avidè venantur , Tu ul-
tro oblatas infulas , ac Diœceses recusas.
Narrabit hæc alijs regionibus Tui nominis fa-
ma : sera narrabit hujus Provinciæ posterita-
tas , atque in cœlo Ecclesiastico Te primæ
magnitudinis sidus venerabitur.

Vides REVERENDISSIME , PERIL-
LUSTRIS , ac CLARISSIME DOMINE ,
DOMINE MOECENAS ! quàm gigantæis
passibus *Viam Cæli* & Tibi complanaveris *ipse* ,
& decurreris ? Hæc itaque nulli alteri dedi-
canda erat , quàm Tibi , in quem omnium
So-

Sodalium oculi respicere poterant, cujus
exemplum omnium vestigia imitari. De-
mum munificentæ Tuæ amplitudinem, quæ
vota nostra prævenire dignatus es, gratò
animò, æternâque memoria recolet

REVERENDISSIMÆ, PFRILLUSTRIS,
ac CLARISSIMÆ DOMINA-
TIONIS TUÆ.

Devin&issima
Major Academica Soda-
litas Labacensis.

Societas enim relictis potant, cuius
exemplum omnium vestigia imitant. De-
cimus numerus est. Hoc numerum, qui
vires nobis praevenire dignos ea, quod
nostris, eternisque memoris recolat

REVERENDISSIMA FRILISTIS
et CLARISSIMA DOMINA
TIONIS TUA

Devotissima
Major Academicus Sodas
litas Labacina

Introductio Authoris.

UNum ex maximis beneficiis, quæ nobis humana in carne DEUS exhibuit, fuit istud, quod illa, quæ multifariam in via salutis se se nobis opponunt, impedimenta remove-rit. Istud est, quod tanto jam ante tempore divino edoctus spiritu prædixerat Isaias Propheta, ubi DEUM, cùm in hunc mundum descenderet, vias asperas complanaturum, & sinuosis anfractibus impeditas effecturum directas edixit: *Erunt prava in directa, & aspera in vias planas.* Is. 44. Duplici autem medio tam insigne nobis beneficium præstare voluit Redemptor Optimus. In primis divinâ suâ doctrinâ, sanctissimisque exemplis hæc ipsa salutis impedimenta nobis detegendo: dein divinâ suâ

gra

gratiâ , quò certiùs illa devince-
remus , debiles nostras vires suf-
fulciendo. Hæc proinde tam be-
nevola, atque ad salutem no-
stram tam proficua Amabilissi-
mi Servatoris Nostri intentio, ut
effectum fortiretur, exiguus ist-
hic, quem manu tenes, libellus
conscriptus est ; continens ma-
teriam, quæ Christianorum ne-
cessitatibus videtur omnium ma-
ximè accomodata ; quam proin,
ut in præsentiarum clarè pertra-
ctemus, unamquamque Lectio-
nem in tria puncta dividemus. In
1. impediementi cujusque natu-
ram ; in 2. damnum, quod affert
saluti ; in 3. remedium expone-
mus, quo ab illo liberare, si ve-
lis, te facile possis. Boni superi
dent & VELLE & PER-
FICERE.

LE-

LECTIO I. DE IMPEDIMENTO,

Quod affert salutis nostræ Languor in fide.

SI quis litem haberet in iudicio, è cujus decisione, spe omni ulterio-
ris appellationis adempta, omnes
suæ fortunæ, honor, fama, ipsa denique vi-
ta dependeret, indubitatum omnino est, quin
talibus extremas tum corporis tum animi vires,
omnesque facultates in id unum solertissime
impenderet, nullumque remedium, utt
difficillimum, dummodo ad procurandum
felicem tantæ rei eventum fore idoneum vi-
deret, intentatum relinqueret, ut victoriam
reportaret. Et tamen, quid foret lis ejus-
modi, nisi jocus quidam puerilis, si cum illa
comparatur, qua omnis homo Christianus in
vita præsentis constanter vivit implicatus; ubi
duas inter æternitates positus, de causæ suæ
exitu semper pendet incertus, & ignorat, an
post mortem habiturus sit in DEO Patrem
misericordiarum, qui ipsum æterna felicitate
sit donaturus in cœlo; an verò justitiæ Vindi-
cem, qui perpetuis eum suppliciis sit crucia-

turus in inferno? hoc tamen non obstante, communiter apud homines non modò tantam non videmus sollicitudinem, ut causam hanc omnium longè gravissimam ad felicem exitum perducant, sed è contrario cernimus potiùs, eos nova sibi ipsis identidem, & nova ponere obstacula, quæ tanti momenti victoriam ut plurimum impediunt, ac si ultro in ruinam properarent. Quapropter, cùm in libellis Xeniorum id præcipuè tractetur, ut securam reddere animæ nostræ salutem possimus; non videtur utilior pro DD. Sodalium lectione inveniri posse materia, quàm si illa impedimenta in medium afferamus, quæ nostræ saluti potissimum adversantur, quæque reliquorum omnium, & ipsius quoque sunt radix peccati, quod impedimentorum omnium est maximum. De hac proinde materia in præsentiarum tractabimus, eamque claritatis, & radij levandi gratiâ in tria semper puncta dividemus. In 1. impedimenti naturam; in 2. damna ex illo emergentia; in 3. remedium, quo remove illud poterimus, ob oculos ponemus. Primum locum illi concedamus, quod reliqua omnia post se trahit, & est Languor in fide.

Fides est virtus, quæ partim residet in intellectu, qui superno illustratus lumine veritatibus à DEO nobis revelatis firmissimè assentitur; partim etiam voluntatem afficit, quæ

quæ & ipsa cœlesti collustratione excitata intellectu inclinatur, eidemque assensum firmissimum, iis ipsis rebus propter supremam DEI revelantis auctoritatem præstandum, imperat. Unde fidei debilitas duplici ex radice enascitur; una in eo posita est, quòd intellectus cum ipsa mysteria revelata, tum etiam credendi motiva tantum obiter apprehendat; altera verò in hoc, quòd voluntas erga eadem parum afficiatur, nec, ut ea penetret, multum curet. Videbis quandoque ex Christianis non paucos, quos potius nascendi conditio, quam bona voluntas fidelibus adjunxit. Sunt fideles, quia per Baptismum ingressi sunt Ecclesiam: de cætero autem tam parum sciunt de illis prærogativis, quibus Religio nostra supra omnes alias sectas altissime eminet; tam parum vitæ suæ rationem doctrinæ Evangelicæ dogmatis conformant, ut vix ullo ex capite distinguere ab infidelibus queas. *Quis tu hic, aut quasi quis hic?* Isaias Prophetæ exclamat, quasi dicat: tu quis es, qui, ut ita loquar, unico tantummodo pede in Sancta stas Ecclesia, nec aliud quidquam in te exhibes veri Christiani præter inane illius nomen? jure igitur merito, diminutam esse multorum fidelium fidem, lamentari cum Regio Prophetæ possumus: *Diminuta sunt veritates à filiis hominum.* Ps. 11. eò quòd quam plurimi, tametsi credant proposita sibi my-

steria, credant fide ulque adeò obscura, tam-
que parùm dono intellectûs illustrata, ut ea
ferme ratione illius veritates attingant, qua
cœcus ille homines vidit: *Video homines velut
arbores ambulantes.* Marc 8. DEUS, qui na-
scitur in stabulo, ut rerum humanarum con-
temptum nos edoceat; DEUS, qui triginta
vitæ suæ annos in paupercola fabri lignarij offi-
cina exigit, ut ad humilitatem nos erudiat;
DEUS, qui omnes Palestinæ regiones nudip-
es peragrat, ut viam ad cœlum nobis osten-
dat; DEUS, qui, ut peccatum destruat, in
cruce acerbissimam obire mortem non dubi-
tat; nihil admirationis in eorum cordibus ex-
citât: & qui Senecam admirantur, quòd Phi-
losophiæ placita dictando, mortem oppetie-
rit, qui notam illam Trajani charitatem, qua
proprium diadema conficiendis falcis, ad
obligandas vulneratorum militum plagas im-
pendi voluit, stupentes suspiciunt; sine ullo
quasi sensu persistunt, si altissima sacri Evan-
gelij dogmata percipiunt; si Filium DEI, ut
animarum nostrarum vulnera persanaret acer-
bissimis quibusque tormentis innocentissi-
mam suam carnem obtulisse intelligunt. *Diminuta sunt veritates à filiis hominum.* Simili
modo, & hîc quidem multò adhuc ampliùs,
deficere fidem deprehendimus, prout hæce-
se debet non solum regula credendi, sed etiam
operandi: illi enim ipsi, qui Christum JE-
SUM

SUM in revelatis nobis mysteriis Magistrum agnoscunt, haudquaquam se illi in sua vivendi methodo subiciunt: & quando ex infallibili Divini Servatoris ore intelligunt, beatos esse illos, qui ipsius amore persecutiones patiuntur; illos, qui ipsius amore paupertatem amplectuntur; illos, qui ipsius amore deliciis abstinent; qui ipsius amore injurias condonant; his omnibus, aliisque similibus sanctioris vitæ regulis suo in corde resistunt, dicendo; hæc omnia quidem vera esse secundum DEUM, non autem secundum mundum; & hactam vesana distinctione sufficienter se omnibus Incarnatæ Sapientiæ rationibus respondisse arbitrantur: unde illorum fides similis est argento vivo, quod ubique aurum sequitur, præterquam in igne; ita illorum fides Divini Magistri auctoritatem sequitur, quamdiu hæc auctoritas eorum passionibus non adversatur; secus si contingat, protinus destituunt.

DE DAMNO,

Quod salutem nostram affert hujusmodi fides.

Quis pro dignitate jam explicet omnia illa mala, quæ ex fatali hac scaturigine, fidei nimirum debilitate, in populum Christianum emanant. Potest cum veritate dici, nullum esse malorum genus, quod non ex hoc

fonte descendat ; eamque causam esse præcipuam , ob quam innumerabiles animæ æternis inferorum suppliciis mancipentur. *Quia nullus intelligit, in æternum peribunt*, inquit Hussæus Princeps S. Job. c. 4. v. 20. ubi illud præcipuè advertas , velim , quòd non dicat : peribunt in æternum, quia non credunt, sed quia non intelligunt : *Quia nullus intelligit*. Ita pariter miserandi illi peccatores, qui coacti sunt in inferno confiteri insaniam suam : Nos *insensati &c.* non ideò in lamenta erumpunt, quòd non crediderint ; sed quòd non bene intellexerint ; *Sol intelligentia non ortus est nobis. Sap. 5. 6.* Verùm ut magis ad particularia descendamus ; omnia illa mala, in quæ Christianum populum fidei debilitas propellit, ad duo reduci capita possunt , nempe lucrum cessans, & damnum emergens. Ad hoc denique languida fides deducit, ut omnem virtutem amittamus, & in omne scelus miserè prorueamus.

Primò igitur defectus fidei Christiano populo pretiosissimum illum virtutum omnium aufert thesaurum , qui eundem primis Ecclesiæ temporibus adeò divitem reddebat. Hujus thesauri magnitudo aliqua ratione ex magnitudine Charitatis colligi potest , quæ utpote virtutum omnium Regina omnem reliquarum apparatus post se trahit. Caritas ergo , quâ Christiani tunc temporis in DEUM

fe-

ferebantur, adeò erat incensa, ut, teste Tertulliano, tantus illorum, qui crudelissimis tyrannorum tormentis sese ultro offerrent, numerus reperiretur, ut Antonius Asiæ Proconsul, & Tyberianus Palestinæ Gubernator Adriano & Trajano perscriptis litteris denunciarent, se tantam non potuisse carnificum invenire copiam, quæ tot Christianis, qui ultro ad supplicia accurrerent, occidendis sufficeret: Potrò hæc ipsa Charitas eò ulque etiam erga proximum ascendebat, ut S. Clemens suo tempore ex Christianis non paucos se novisse testetur, qui fortunis suis omnibus in pauperes distributis, tandem venundare semetipsos, & durissimam subire servitutem non dubitarent, ut hac saltem ratione acquirerent, quo proximi necessitatibus subvenirent. Nunc autem talia Charitatis prodigia inter Christianos quis facile reperiat? & quam tandem istud præcipuè ob rationem, nisi ob fidei debilitatem? Arborem quandam suis frondibus spolia; resarciat brevi iterum exarmatus truncus illatum sibi damnum, & amputati ramusculi vivaciori, quàm unquam aliàs virore efflorescent: at verò radicem lucide, aut subtracto naturali vigore illius vires enerva; post brevem temporis lapsum rami simul cum stirpe exarescent. Jam verò, quod radix est arbori, hoc ipsum est animæ Fides: hæc principium est vitæ illius: hæc est, quæ

animam frugiferam efficit, eidemque alimenta subministrat. Unde & radix immortalitatis nuncupatur: *Scire justitiam & virtutem tuam radix est immortalitatis.* Sap. 15. 3. Quare, si vivit Christianus homo, de fide vivit: *Iustus autem meus ex fide vivit.* Rom. 1. 17. Si adversus eum inferorum potestas insurgat, fide se defendit; *Cui resistite fortes in fide.* 1. Pet. 5. Si infelici lapsu DEI gratiâ excidat, fides eum mediante poenitentia in priorem Divinæ amicitiae gradum restituit: *Fide purificans corda eorum.* Act. 15. uno verbo, Fides foecundissima illa est radix, ex qua omnes, quotquot Christianam exornare animam possunt, virtutes progignuntur. *Ministrate in fide vestra virtutem,* inquit S. Petrus, *in virtute autem scientiam, in scientia abstinentiam, in abstinentia patientiam, in patientia pietatem, in pietate amorem fraternitatis, in amore fraternitatis charitatem.* 2. Pet. 1. hanc igitur radicem qui detruincat, aut enervat virtutem, nec fructum solummodo, sed folia etiam, externam scilicet Christiani hominis formam, perdit.

Magnum equidem malum est lucrum hoc cessans, & tanto, de quo hucusque differuimus, bono privari; sed planè exiguum dici potest, si cum altero, longè adhuc majore, nempe damno positivo, quod exinde quoque resultat, conferatur. Apostolorum

Princeps S. Petrus, cùm super pelagi fluctus incedens, mergi inciperet, totam culpam in ventos referebat: *Videns ventum validum timuit.* Matth. 14. at Christus Dominus fluctuantem ejus fidem incusavit: *Modicæ fidei, quare dubitasti?* Simili prorsus ratione ex Christianis plerique unicam profligatæ suæ vitæ causam aut tentationis vehementiam, aut fragilitatem obtendunt; re ipsa autem, si statûs tam lamentabilis originem investigare penitiùs voluerimus, languentem, & pene emortuam eorum fidem esse tot peccatorum, in quæ quotidie prolabuntur, causam,prehendimus, sine qua nunquam eos in tam miserabilem pertrahere peccati servitutem veterator stygius ulla ratione valeret. Falco aperto in aëre enutritus, ad agendas tam nobiles prædas à natura efformatus, tanta præditus fortitudine, tam generosa indole instructus, nunquid se alligari perticæ pateretur? nunquid suos intra laqueos, absque eo, quòd unquam disrumpere tentaret, tantâ patientiâ persisteret, nisi priùs utrumque sibi obligari oculum sustinuisset? Quomodo fieri posset, ut Christianus, cui in comperto est, quodlibet peccatum injuriam esse, Supremæ Numinis Majestati illatam, adeoque omnium malorum longè maximum; ut Christianus, qui fatetur, & indubia fide pro certissimo tenet, Verbum Incarnatum crucis mortem

subiisse, ut moriendo peccatum è mundo eliminaret, quod idem est ac dicere; Unigenitum DEI Filium, ut abominandum illud monstrum, peccatum scilicet, destrueret, quasi Semetipsum destruxisse, quando nimirum unionem, quæ pretiosissimam illius animam inter & corpus Sacratissimum intercesserat, incredibili tormentorum atrocitate in cruce violenter disrumpi permisit, atque per tres integros dies cessavit à nobilissimis operationibus illius vitæ, humanæ simul, & divinæ, cujus vel momentum unicum omnium reliquarum creaturarum vitam valore superabat; quomodo, inquam, possibile foret, ut Christianus, qui vi suæ fidei obstringitur, potius mille vitas profundere, quàm vel minimam de hisce veritatibus dubitationem admittere, tam præposteram sibi peccati ideam in praxi formaret? multi etenim illud ut levitatem juvenilem, alij ut fragilitatem quandam, quæ facilè veniam mereatur, alij denique ut rem nullius penitus momenti, peccatum sibi imaginantur. Et non modò pro nihilo habent, lethiferum ipsi scelus perpetrare, aut in illo patrando etiam alios adjuvare, sed sæpenu-mero inde ludendi & jocandi sumunt occasionem; Imò eò usque deveniunt, ut peccasse etiam gloriæ sibi ducant; quasi eos criminum etiam magis pudendorum maculæ pretiosiores efficerent, quemadmodum marmorum

maculæ eorundem elegantiam juxtà ac pretium ut plurimum adaugent. Illi autem, qui eò perversitatis non progrediuntur, nihilominus tam parùm quoque peccati malitiâ percelluntur, ut contractam hanc pestem per menses complures sine ulla sollicitudine in anima circumferant; culpam intereà culpâ accumulantes, donec appropinquante aliqua solennitate sacra, illud tandem deponere exhomologesi decernant. Et sic illi ipsi, qui induci nullatenus possent, ut cum lacertula eodem in lecto vel nocte unica dormirent, per longam non rarò vitæ suæ partem peccati virus circumferre animo non formidant, nihilque timoris inde persentiscunt. Et isti sunt filij lucis, ut omnes fideles Apostolus appellat! Isti sunt discipuli Verbi Incarnati! Isti sunt filij Sanctorum, hæredes tot millionum Sanctorum Martyrum, qui nos præcesserunt, & vitam cum sanguine inter tormenta varia & atrocissima profuderunt, ne peccatum etiam in speciem excusabile, quale fuisset, ore solummodo negare fidem, retinere autem corde, unquam admitterent? Ita omnino est; omnium istorum causa est debilitas nostræ fidei; quæ appropinquare nos facit infautis illis temporibus, de quibus Amabilissimus Redemptor edixit, se quasi dubitare, an veniens in terram fidem tot cruciatibus plantatam, & Divino suo sanguine rigatam, etiam-

dum

num esset reperturus: *Filius hominis veniens, putas inveniet fidem in terra?* Luc. 18. v. 8. Verum interea quàm exoptata dæmoni in hoc turbido piscandi occasio aperitur? Christianus hac ratione quasi in infidelem transmutatur. Hæc tam imperfecta & superficialis rerum divinarum cognitio eum non magis ad operandum impellit, quàm si omnino nihil cognosceret: & quemadmodum S. Augustinus advertit, tametsi clarissima lux fideles circumstet, nisi oculos aperire velint, ut videant, parùm à paganis differunt, qui in tenebris commorantur. *Quid prodest stulto habere divitias, cùm sapientiam emere non possit?* Prov. 17. v. 16. Quid prodest ipsis habere thesaurum adeò pretiosum, qualis est fides Christiana, si postmodum abscondunt eum, aut in terram defodiunt, nec illius ope æternam sibi vitam comparare student?

REMEDIUM

Ad tollendum hoc impedimentum.

Nullumne autem malo tam desperato inveniri remedium possit? potest enim verò; dummodo ille, qui in statum tam miserabilem delapsus se esse dignoverit, seriò illud adhibere voluerit. Primò igitur & ante omnia continuïs precibûs divinam exorare clementiam necessum erit, ut grande hoc fidei

dei donum nobis de cœlo largiatur : *Adauge nobis fidem* : rogare insuper Spiritum S. ut præter donum fidei, nobis in S. Baptismatis lavacro communicatum, donum quoque intellectus infundat, quod nos divina mysteria intelligere, & penetrare cum claritate edoceat. Videte, quomodo hac in re Vir secundum cor DEI Rex David se gesserit; Hic quamquam tanta divinitus luce illustratus, nihilominus novum in omnibus ferè suis Psalmis à DEO lumen poscebat. Similes vos esse credite cœco illi, quem Christus Dominus prope civitatem Jericho sanavit; hic, quantumvis, utpote mendicus, rebus multis indigeret, nihil tamen à Redemptore nisi visum petebat: *Quid tibi vis faciam? Domine, ut videam.* Luc. 18. Hoc solum sufficiet, & erit locò omnium, si impostertum cœcus amplius non fuero. Equidem non dico, ut solam hanc gratiam Benignissimum Numen flagitetis, hoc tantummodo dico, ut hanc præ omnibus flagitetis, ut superno lumine intellectum vestrum copiosè illustret, quò clariùs veritates per fidem revelatas penetretis; hæc enim gratia omnes reliquas sine dubio secum trahet. Si hujusmodi preces vestræ humili ex corde procedant, quo vos indignos fateamini, quos DEUS exaudiat; si insuper precibus vestris constantiam junxeritis, pro indubitato habete, operæ vos pretium relatu-
ros

ros ab illo Domino, qui hunc in finem de
cælo descendit, ut vos è tenebris liberaret:
Qui eripuit nos de potestate tenebrarum. Coll. 1.
13.

Cæterùm jam diximus, debilitatem fidei
partim ab intellectu parùm divinas veritates
cognoscente; partim à voluntate non eo, quo
deberet, affectu easdem prosequente prove-
nire. Atque ideò, ut huic malo medelam
afferamus, curandum est summopere, ut cor
nostrum cœlesti robore firmetur, & mentis
nostræ tenebræ dispellantur. Quapropter
utilissimum utique foret, si Christiani omnes
ad rerum illarum, quæ ad salvandam animam
pertinent, considerationem diligenter incum-
berent: sicut enim sol salutari suo influxu ad
conservandam corporis sanitatem plurimùm
confert, ita pia rerum illarum meditatio omnia
bona in animam importaret; inconcussa enim
sua Divino oraculo stat veritas, quo dicitur:
*Cogitatum habe in præceptis DEI, & in manda-
tis ejus maximè assiduus esto; & ipse dabit tibi
eor.* Eccl. 6. Verùm quia non omnes ad hoc
sunt habiles, ut sibi solis relictæ, absque alio
adminiculo valeant meditari, medium magis
universale erit legere cum attentione & refle-
xione pios ejusmodi libros, qui Sanctissimæ
nostræ fidei mysteria explanant. Dixi; le-
gere cum attentione & reflexione: nam qui
granum sinapis integrum deglutiverit, tam
pa-

parùm ex eo acrimoniæ, quàm ex granulo arenæ lentiet; at verò si dentibus lentè masticando contriverit, tantam ex illo prodire virtutem advertet, quæ copiosas etiam ex oculis protrudere lacrymas queat. Profectò res est, quæ jure meritissimo quemvis summo horrore perstringat, si consideret, quàm exiguam Christiani de JESU Christo habeant notitiam; quàm parùm sciant, quàm rudem habeant ideam de immensa illius Majestate & Potentia, de præclaris illis prærogativis, propter quas, ut non modò ei à toto genere humano serviatur, verùm etiam, ut ab omnium cordibus intensissimè diligatur, innumeris utique ex titulis promeretur; ipse namque omnis nostræ felicitatis causa est, atque origo, utpote qui nos & infinitis malis liberavit, & infinita insuper nobis bona contulit; & hæc quidem non solum præpotenti suo Patrocínio atque Authoritate; sed acerbissimis suis cruciatibus, imò ipsa etiam morte, quam amore nostri sustinuit, longè acerbissima. Jam verò de divino hoc objecto Christiani communiter quid sciunt? & tamen hoc unicum illorum deberet esse studium, juxta illud, quod dicebat Apostolus: *Non judicavi me aliquid scire, nisi JESUM Christum, & hunc Crucifixum.* 1 Cor. 2. Tantum de Christo sciunt, quantum sufficit, ut Sacro-Sancto ipsius nomine ad perjuria & blasphemias abun-

tantur. Sed quid hoc mirum, si à nemine unquam his de rebus instruantur? Solenniores festivitates, quas referendis divinæ Bonitati gratiis, & divinis mysteriis addiscendis deberent impendere, illi propemodum universas ad litandum liberiùs genio, ad captanda mundana solatia, ad explendam gulam, & majorem vestimentorum luxum, atque utinam non etiam ad impudentiorem Supremæ Majestatis, quam tum maximè colere deberent, offensionem impendunt. Unde autem, amabo, si omnes undique clausæ sint fenestræ, supernæ lucis radius subintret? Quapropter consilio meo acquiescite, sacrisque in libris auxilium quærite, & intra brevem temporis lapsum vix non palpabilem in animo vestro mutationem advertetis. De illis autem vobis libris prospicite, qui præcipuè ad hunc finem conducunt; cujusmodi forent ad intelligenda Redemptionis nostræ mysteria, Opera P. Ludovici Granatensis, & specialiter hujus *Introductio ad Symbolum fidei*: Opera P. Joannis Nierembergij, præsertim ipsius *Catechismus*, & *Divini Amoris Prodigia*. Ad dignoscendas autem veritates, juxta quas vitæ vestræ rationem ordinetis, Opera P. Pauli Segneri, præcipuè illius *Homo Christianus*, & similes. Consultum insuper erit, antequam libri cujusquam electionem faciatis, ut ne erretis, in re tanti momenti Confessarij

con-

consilium exquirere. Certissimum omnino est, multos nos hodie Sanctos super altaria venerari, qui insignem suam, quâ modò splendent, sanctitatem à lectione, pijcujusdam libri auspicati sunt; quales sunt S. Augustinus, S. Ignatius Loiola, S. Joan. Columbinus, & alij plures. Verùm sine comparatione plures æternis modò inferorum suppliciis excruciantur, qui, si suum quoque piorum librorum lectioni tempus tribuissent, haud dubiè à via sua mala conversi ad Dominum, perpetuis modò Beatorum gaudiis cœlesti in Paradiso perfruerentur. Divina Bonitas partim minis, partim beneficiis nos ad se pertrahere conatur; & postquam naturam humanam assumpsit, duobus his mediis tertium, illudque efficacissimum, sanctissima nimirum sua exempla adjunxit. Verùm hoc totum quid prodest, si vos ad illa ne quidem unquam animum advertatis, aut illa nunquam aspectu dignemini? Quid utilitatis affert navigantibus mappa, si eandem semper Naucleus complicatam retinet, & nunquam explicat? Lingula magnetica quid juvat, si perpetuò clausa teneatur? at verò, dicetis mihi forsàn, de istis cogitandi, aut eadem legendi vos tempus deficere: hoc si ita se habet, poterit meliori jure vobis illud responderi, quod à Diogene responsum est illi, qui interroganti, cur Philosophiæ non studeret? de-

fectum temporis obtendebat, nempe: *Quid igitur vivis?* ut quid igitur, non dicam in terra, sed in felicissimo S. Matris Ecclesiæ gremio hæsitatis, si ne tantum quidem lucrari vos posse otij arbitramini, ut necessaria salutis remedia condiscatis? abunde vobis utique tempus sufficit, ut perlustrandis ludicris comœdiis, inanibus novis, libellis non nisi figmenta, & vanas ineptias venditantibus, atque utinam non etiam ut plurimum periculosis, & latente animarum peste infectis non raro integras dies noctesque tribuatis; & tantum obtinere otij non valeatis, ut legendo pio libello, qui viam ad cœlestem Paradisum vobis commonstret, vestramque vobis, qua DEO obstringimini, obligationem in memoriam revocet, unam alteramve subinde horulæ partem concedatis? conquerimini postmodum, & crebris suspiriis ingemiscitis, quod assurgentes continuò in cordibus vestris prævæ cogitationes vos impugnent; sed cur non bonas menti cogitationes inseritis, quæ malis locum & palmam in corde præripiant? herbæ perniciosæ, lolia, & Zizania sponte nascuntur: at verò herbæ salubres & pretiosæ non nisi post longam culturam, & constantem agricolæ industriam succrescunt. Illud autem in dies singulos legendum suscipietis, quod conscientiæ vestræ Arbitro opportunum esse videbitur: ubi præprimis caveatis, oportet,

tet, ut ne oculis nimium properantibus assignatam materiam percurrento, potius curiositatem vestram, quam pascere animam queratis: nunquam enim cibus, si festinato & integer devoretur, nutritionem promovet; sed tunc solummodo suum corpori augmentum adjicit, ubi lentè masticatus in stomachum demittitur. Denique, antequam lectioni initium dabitis, & simul postquam eidem finem imponetis, submississimis precibus DEUM compellate, ut veritatem hanc, quam hîc ante oculos vestros ponere dignatus est, altissimè quoque vestris cordibus velit inscribere.

Alter defectus, scilicet exiguus erga mysteria à Deo nobis revelata voluntatis affectus, ex quo, uti jam diximus, debilitas fidei quoque enascitur, per hoc tollitur, si voluntati illa motiva, quæ ad credendum nos impellant, proponantur; motiva, inquam, tam potentia, & usque adeò clara, ut nimium credibilia Propheta Regius appellârit: *Testimonia tua credibilia facta sunt nimis. Ps. 42.* Quasi diceret; testimonia tua Domine, longè magis manifesta sunt, quàm nos ipsi prudenter exposcere potuissemus, ut libenter sanctæ fidei nostrum intellectum subjiceremus; quippe, etsi arcana illa, quæ credimus, sint obscura; nihilominus tamen evidentes sunt rationes, quæ nobis persuadent, ut esse divina credamus.

Verùm quia abire per singulas, res foret, quæ intra tam angustos, quales hîc nobis præscripsimus, constringi terminos non posset, unam solummodo, quæ tamen sit locô omnium, in præsentiarum exponam; in tali namque factô consistit, quod nemo quispiam revocare in dubium possit, nisi emotæ omnino mentis extiterit.

Ex omnibus historiis indubitatum est, quòd, antequam Evangelicæ veritatis oriri lux inciperet, totus mundus idolis divinos honores detulerit; illam partem, quam populus Hebræus incolebat, si excipiamus, tota terra sceleratis victimis, templis sacrilegis, & adulterinis diis referta erat. In omnibus creaturis, incipiendo ab iis, quas Omnipotens Conditor longiùs à terris remotas in cœlo collocavit, nimirum sole, luna, stellis &c. usque ad vilissima animalia, ut serpentes, crocodillos &c. à variis nationibus, non solum barbaris, sed etiam cultioribus Divinitas adorabatur; & quod longè adhuc erat deterius, ipsis etiam hominum sceleribus subesse Divinitatem credebant, ipsa patrata à mortalibus flagitia divina mysteria reputabant. Hæc qui vel à longè trahere in dubium tentaret, luculenter sanè, se nunquam antiquorum Historicorum monumenta, illósque libros, qui infelicissima illa tempora describunt, inspexisse monstraret. Unde si Fides vivendi juxtà & operandi sit re-

gu-

gula, si insuper fides tunc temporis eò usque fuerit impia, ut magis scelestâ reperiri in terris non posset, pronum erit conjicere, vitam quoque fuisse usque ad eò flagitiosam, eò usque mortalium malitiam ascendisse, ut magis abominanda inveniri inter homines non valeret. Ecce autem! cùm in tam miserando statu positus esset mundus pene universus, Christus Dominus subvertere, atque eliminare idololatriam, & ex illius ruderibus excitare Religionem Christianam incipiebat. Atque ut evidens, & luce clarius evadat, illum esse istorum omnium Authorem, hæc tria considerare capita sufficiet: primò, magnitudinem operis; 2. impedimenta, quæ eidem obstabant; 3. instrumenta, quibus id effecit.

Magnitudo operis ex debellatæ idololatriæ, quæ ultra duo annorum millia in mundo regnabat, antiquitate clarissimè elucescit: apparet insuper ex ejusdem amplitudine, utpote in quam populi jam universi, & omnes omnium ferè hominum ordines conspirabant; ita quidem, ut pauci illi, nempe Philosophi, qui illius falsitatem agnoscebant, æquum esse dicerent, ut omnes sese quoad externam vivendi rationem, in acceptata superstitione populo conformarent. Jam verò quis non videt, quantæ difficultatis opus extiterit, venenatam hanc plantam extirpare, quæ suas radices, altissimè infixas, per totum terra-

rum orbem diffuderat ; quæ pravis passionibus fomenta , omnibus flagitiis pabulum subministrabat ; quam potentissimi Principes igne & ferro , litterati & Doctores calamô propugnabant , & in cujus quasi gremio universum genus humanum pacatissimè quiescebat. Hæc difficultas ex eo quoque crevit quàm maximè , quòd simul atque hanc plantam extirpare aggrederetur , eodem in loco Christianam plantare Religionem inciperet , quod idem est dicere , ac plantare Religionem , quæ res difficillimas , & ab humanis sensibus remotissimas credendas proponit intellectui , & rerum difficillimarum amorem imperat voluntati : quæ docet , hominem , in quem tam forum Ecclesiasticum , quàm profanum mortis in infami crucis patibulo duos inter latrones subeundæ tulit sententiam , esse verum DEUM , natum ex Virgine ; propriis viribûs surrexisse à mortuis ; quadam die sibi soli nota denuo venturum in magna majestate , strictissimamque ab omnibus hominibus rationem exacturum , ubi omnibus momento è morte resuscitatis , eadem , quæ in vita habebant , corpora restituet , quamvis igne , ferarum dentibus , aut temporis diuturnitate dudum consumpta fuerint. Hæc & similia mysteria , quæ non modò illiteratæ plebis , sed doctissimorum etiam quorumvis hominum capacitatem tam altè transcendunt , credenda proponuntur :

tur : myſteriorum ſublimitati, præceptorum, quæ obſervanda præſcribuntur, arduitas cor-
reſpondet : nempe , continuò ſemetipſum
odiò perſequi ut inimicum ; illatas ſibi inju-
rias benevolo amoris affectu compenſare ; pro
perſequentibus ſe ſupplīces ad Cœlum voces
& manus extollere ; maxillam dexteram per-
cutienti , immoto , pacatòque animo etiam
ſiniſtram porrigere ; potiùs mille mortes per-
peti, quàm vel ſemel plena voluntate in pra-
vam cogitationem conſentire ; intimas, oc-
cultiſſimàsque conſcientiæ ſuæ latebras, no-
xas ſingulas, eas etiam, quas in lucem pro-
trahere innata verecundia ſummopere per-
horreſcit, Sacerdoti aperire ; & denique fi-
dem habere tam conſtanti ac firmam , ut
paratus ſis , potiùs relinquere uxorem, de-
ſerere filios, & Amicos, privari omnibus for-
tunis , imò inter ſuccenſos rogos, inter fera-
rum dentes, inter flagella & equuleos, inter
omnis generis crudeliſſima tormenta ipſam
quoque vitam ponere, quàm tantummodò
unicam fidei veritatem vel ore etiam, nedum
corde abnegare. Hæc ejusmodi tam ſubli-
mis doctrina, quæ quidem nobis quotidiano
uſu, & longa conſuetudine amœna & facilis
efficitur, quàm difficilis ab initio, & aſpera
apparuerit non ſolùm populo inculto, & ig-
noranti, ſed multò magis Doctōribus omni
litteraturâ præfulgentibus, facundiſſimis Ora-

toribus, acutissimis Philosophis, prudentissimis Senatoribus, nasutissimis Politicis, & genti tam perditè deliciis & voluptatibus deditæ, tam proclivi ad obsequendum indomitæ suis passionibus, tam assuetæ nihil aliud, quàm quod externi sensus manifestant, credere, nullóque altiore quàm vanæ gloriæ motivo operari?

Sed forsan unanimis omnium magnorum Principum consensus in eo conspiravit, ut Evangelij doctrinam tanquam veram reciperent? Verùm enim verò hoc ipsum est illud, quod hoc opus viribus humanis esse majus, adeoque divinum secundò locò apertissimè commonstrat; quia nempe licèt orbis universus communi rabie contra Sanctam Evangelicæ veritatis lucem insurgens, in primo eandem exortu extinguere moliretur, omnes tamen illius quanti demum cunque conatus in vanum recidère. Pertrecentorum fermè annorum spatium omnes vix non Romanorum Imperatores omni in loco novam hanc Legem persequiebantur modis usque adeò indignis, tamque immani crudelitate, ut potiùs infernalis, quàm humana videretur: strage insuper tanta, ut Propheta Regius numerum Martyrum super numerum arenarum multiplicatum asseveret: *Dinumerabo eos, & super arenam multiplicabuntur.* Ps. 138. hoc solum dixisse sufficiat, quòd Diocletiano rerum potente, Chri-

Christianos pro libitu occidendi, suis eosdem bonis spoliandi, eosque quasi perversissimos humani generis hostes, & omnium, privatarum non minus, quam publicarum, calamitatum authores tractandi, libera cuivis facultas concederetur. Ad crudelitatis immanitatem fraudes, & calumniæ addebantur, quibus Christianos ut sacrilegos, ut cœli inimicos denigrabant. Fraudibus splendida promissa jungebantur: hominibus adultis, & maturis quæstiosa officia & dignitates; junioribus delicias & voluptates; Virginibus magnificas nuptias, & Augustos thalamos; prætextatis etiamnum puerulis blanditias & illecebras offerebant, & tamen his omnibus nihil morantibus Sancta vestra Religio nunquam feliciori successu propagabatur, quàm cum crudelissimis fraudum machinis, atrocissimis persecutionum procellis quateretur; atque adeò vitas metere Christianorum, nihil erat aliud, quàm eorundem sanguine ulterius semper Sanctissimam Christi fidem disseminare. Ita longè omnium Persecutorum crudelissimus, & Sanguisuga omnium maximè insatiabilis Diocletianus cum incredibili sua confusione Sacrosanctam Christi crucem ab omnibus nationibus adoratam videre debuit; & quod omnium maximè ipsius rabiem irritabat, adorari eandem videre debuit à magna aulæ propriæ parte, à Serena Coniuge, à Susanna Nepte, à Claudio & Maximino Pa-

truis, à Cajo & Sabino Nepotibus, à Sebastiano suæ Custodiæ, & Castulo Aulæ Præfecto, à Gorgonio & Dorotheo suis Cubiculariis; atque ab his Palatij sui partem non exiguam commutari in Ecclesiam conspiciebat, in qua Religionis illius devotissimè vacarent exercitiis, quam infelix isthic Imperator internecina humani generis strage cogitabat extinguere.

An clariora adhuc argumenta requiritis, ex quibus Christianam fidem opus esse DEI Omnipotentis dignoscatis, cùm illa etiam, quæ ad eam subvertendam, eliminandamque penitus adhibebantur, tantum ad eandem dilatandam adjumenti conferant? Id tamen adhuc superest, ut nimirum instrumentorum quoque, quibus opus tam admirabile perfecit, conditionem consideremus. Duodecim Piscatores, & pauci alij illis similes pauperuli, ignorantes, timidi, ex natione ubi vis gentium odiosissima oriundi, utentes lingua, quæ nullibi nisi in Judæa intelligebatur, totum inter se terrarum orbem dividunt, & intra paucorum annorum decursum eundem totum Christo subjiciunt. Si Evangelicæ Legis Prædicatores omnigenæ scientiæ apparatu exculi, si Romana simul & græca instructi fuissent eloquentia; si quingenta armatorum millia, ut magnus olim Alexander, in aciem eduxissent, si populos amplis promissionibus

ad

ad se invitâssent, ut quondam Rex Cyrus, qui teste Plutarcho suis sequacibus, si possedissent villam, integrum pagum, si pagum, integram civitatem, si civitatem, integram illis provinciam promittebat; tamen adhuc ingens prodigium extitisset, inventas esse tot gentes omnis conditionis & sexûs, omnis ætatis & professionis, quæ talibus pollicitationibus allecæ, mutata, in qua educatæ fuissent, majorum suorum religione, novam vitâ etiam & sanguine propugnarent. Hæc autem, si ita se habeant, agendum, quantum jam erit prodigium, si hæc omnia obtinere homines omnibus humanis talentis penitus destituti, & qui præter crucem & dolores externis sensibus nihil promittebant, Totâ illa, quanta quanta demum fuerit Socratis & Platonis Sapientia evincere tantum non potuit, ut vel hominem unicum ab adoratione dæmonis abstraheret. Josephus cum omni sua, qua tantum pollebat, sapientia, cum plena sua, qua Ægypto præerat potestate ne quidem valuit efficere, ut vel unica in regno illo familia ab idololatria ad veri Numinis cultum transiret. Moyses mirabilis ille Israëlitarum Dux tam stupendis adjutus prodigiis, quem nôrant tam constanti cum DEO uti familiaritate, continere in vera fide commissum sibi populum ita non potuit, ut vitulo ex auro conflato genua non curvarent, eundemque

tan-

tanquam DEUM non adorarent: & duodecim Piscatores eliminare ex omni terrarum orbe idololatriam, atque hujus ruinis imponere potuerunt religionem, hominum sensibus & passionibus adeò contrariam, eorundem intellectûs capacitatem tam altè excedentem, eorum vivendi consuetudini usque adeò repugnantem; & hoc quidem potuerint, quin DEUS manum suam ac potentiam eorum adjungat conatibus? En vobis, qui ad credendum miracula exposcitis, miraculum omnibus miraculis majus & præstantius: Mundum idololatriam ad verum supremi Numinis cultum conversum; & conversum quidem repugnantibus Politicis, reclamantibus Philosophis, frementibus Principibus, ad arma conclamante toto inferno, & igne ferrôque in novam religionem debacchante, ut sua eandem in origine suffocaret, quæ tamen his omnibus nihil obstantibus intra paucorum lustrorum decursum per omnes totius terræ provincias instrumentis ad tanti moliminis opus prorsus ineptis propagata est, ut eò nempe manifestiùs appareret, illius architectum esse DEUM, qui suis in operibus nullius indigeat adjumento.

Illud quoque jam ulteriùs ponderandum venit, novam identidem huic veritati in dies singulos lucem à constantia accedere, quâ eadem ipsa fides, ab Apostolis, & meditantibus

bus istis ab ipso Christo plantata, per sedecim jam sæcula perdurat. Credit illos ipsos articulos, profitetur eadem mysteria, illud ipsum Ecclesiæ Caput, & supremum Christi in terris Vicarium summum Pontificem agnoscit, illum ipsum divinarum gratiarum influxum recipit, eadem ipsa dispensat Sacramenta, illos ipsos Sanctos progenerat, & eadem prorsus, quâ olim methodo, inter populos idololatrias se propagat. Ettametsi omni ex latere, & sæculis omnibûs novæ identidem sectæ, quæ junctis eam viribus oppugnârunt, ex orco prodierint, quid denique lucri reportârunt? consumpto robore semetipsas destruxerunt & etiamnum destruunt, aquarum in morem, quæ frustraneo impetu in scopulos illiduntur, dum interea firma & sui secura Catholica subsistit Religio, adeò ut omnis inferiorum potestas nunquam prævalitura sit adversus eam.

Quapropter maturo judicio, & æqua bilance hæc omnia rationum momenta ponderate, & intellectûs vestri convincere pertinaciam, & voluntatis inclinare duritiem gaudeate, ut tandem esse verissima confiteatur, quæ æterna nobis Veritas revelavit. Prompto animo vos illis subjicite, quæ docet illa religio, quæ tam illustres veritatis radios aperta in fronte exhibet, ut si per impossibile falsa foret, DEUS ipse nostræ deceptionis Author
exi-

existeret, nec justo à nobis iudicio exigere poenas valeret, utpote quieam ut verissimam credendo summa cum prudentia operati fuissimus.

Ultimò denique illud quoque curandum summopere, ut fides sic illustrata & roborata in opera nostra influat: Id, quod solertissimè facere homines Sancti assolent, qui dicuntur ex fide vivere; nunquam enim animo quidquam statuunt, quod non ex fidei dogmatis deducant. Quid juvat gladium optimum ex latere suspensum secum circumferre, si semper in vagina reconditus delitescat? oportet fidem habere in actu, non tantummodo in habitu, ut loqui solemus. S. Serapion monachus, cum læpius, ubi tunicam suam pauperi dono dedisset, seminudus in publico appareret, & ab obviis, à quonam vestibus spoliatus esset, interrogaretur, Sacrum Evangelij Codicem, quem semper sub axilla circumferebat, protraxit; & hic, inquebat, est latro ille, qui me, uti videtis, vestimento spoliavit. O! quàm feliciter etiam vos, si non vestibus, certè mille rebus superfluis Sacrum hoc Evangelium exspoliarer, si familiari illius usu vestram animare, atque succendere fidem studeretis: *Sancti per fidem vicerunt regna.* Hebr. 11. v. 33. Verùm enim verò, si summa est infamia ut divinam non credere religionem, innumerabilium

Mar.

Martyrum sanguine, altissimis innumerabilium Sanctorum virtutibus, innumerabilibus Doctorum calamis, innumerabilium prodigiorum, imò ipsorum etiam dæmonum confessione confirmatam; quanta erit dementia, credere, esse divinam, & tamen ita vivere, ac si foret merissima fabula?

LECTIO II.

DE IMPEDIMENTO,

Quod affert Saluti nimia fiducia, quam multi in Confessione reponunt.

UNdenam, amabò, provenire credamus, quòd homo, quem suis in negotiis semper proniorem ad metum & sollicitudinem, quàm spem atque fiduciam cernimus, in iis, quæ salutem animæ concernunt, tantò magis in spem, quàm timorem inclinet? certè non aliam istud ob rationem contingit, nisi quòd exiguum suæ salutis amorem in corde foveat; atque adeò non timet, quia non diligit. Ubi-que Christianam inter gentem reperire est homines, qui iniquitatem sicut aquam hauriunt, eò quòd continuò dicant: *Confitebor*: Et ubi postmodum hausta liberaliter iniquitate se totos inebriârunt, nulla exinde sollicitudine eam ob rationem anguntur, quia dicunt: *Confessus sum*. O! præsumptio nequissima unde crea-

ta es cooperire aridam malitia. Eccl. 34. v. 3.
 O! Sceleſtiſſima præſumptio, quæ crimini-
 bus mundum univerſum implet, quo tandem
 ex fundo prognata es infauſta ſoboles! certè
 non ex alio, quàm inferno. Nunquid igitur
 æquiſſimum omnino eſt, ut rursus ad æternas,
 ex quibus prodierat, tenebras repellatur, ne
 novis identidem Chriſtianos involvere fraudi-
 bus perſeueret? in id unum proinde ſequentē
 in lectione collimabimus, ut bonum tam exi-
 mium obtineamus.

Profectò nemo uſpſiam mercatorem uſque
 adeò inſanæ mentis invenerit, qui merces
 ſuas nulla urgente neceſſitate in tumultuantis
 pelagi fluctus projiceret, hac ſola ſpe ſubni-
 xus, quòd denuo poſſet ex profundo maris
 ſinu expiſcari. Et tanta nihilominus Chri-
 ſtianorum multitudo reperitur, quæ ſuam
 innocentiam, gratiàmque divinam, hoc eſt,
 donum illud inæſtimabile, quo pretioſius vel
 ipſa etiam immenſa æterni Numinis munifi-
 centia elargiri hîc nobis non poteſt, ultro ab-
 jiciunt, huic ſolummodo ſpei veſanè inniten-
 tes, quòd cœleſtes has divitias per Sacram
 Confeſſionem facili rursus negotio valeant
 recuperare: Sponte ſeſe duriffimæ dæmonis
 ſervituti mancipant, eò quòd facile ſibi fore
 confidant, illius catenas pro libitu ſuo di-
 rumpere, & denup in libertatem eluctari Fi-
 liorum DEI: Læta facie hoſti infernali ob-
 viam

viam procedunt, clavim animæ suæ manu præferentes; quia indubitato sibi persuadent, eandem illum sine mora redditurum, quandoque demum sibi denuo reposcere libuerit. Et quidem ex una parte nihil res isthæc in me movet admirationis, cum novus non sit error iste inter Filios hominum; prima namque hæc fuerat in mundo tentatio, qua deceptor stygius Protoparenti nostræ, ut positum sibi à DEO præceptum transgrederetur, supremam hujus Bonitatem exaggerando persuasit: *Nequaquam moriemini. Gen. 3. Facite, quidquid jam vobis collibitum fuerit, nihil exinde vobis eveniet mali; DEI Bonitas est infinita. Ipsemet etiam Adamus, qui juxta Apostolum non fuerat seductus sicut mulier, nihilominus tamen socius esse suæ Consortis in comedendo pomo vetito voluit, quia culpam, licet in se gravissimam, venialem esse existimavit, juxta phrasin S. Augustini. 11. in Gen. id est talem, quam facile sibi Benignissimus Conditor condonaret: quod Divo etiam Thomæ placuit. Adam peccavit cogitans de divina misericordia. 2. 2. Q. 163. a. 4. Adam Creatoris sui mandato non obediit, eò quòd crederet, haud quaquam illius misericordiam tantis hoc peccatum suppliciis castigaturam, quanta DEUS minatus fuerat. Et quid multis? Etiam tum tentator stygius, cum eò temeritatis procederet, ut cum Chri-*

sto Domino in deserto jejunante congregari auderet, potissimam suæ fiduciæ partem, qua victoriam sperabat, in hoc armorum genere, quo toties jam felici adeò exitu pugnârat, repositam habuit. Unde suadebat amabilissimo Servatori, ex alto præcipitem se ageret, indubia hac spe fretus, advolaturos è vestigio Angelicos Spiritus, qui divino ad id negotij imperio destinati suis eundem manibus sustinerent: *Mitte te deorsum; scriptum est enim; quia Angelis suis mandavit de te, & in manibus tollent te, ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum.* Matt 4. Non est proinde, cur multa nos admiratio teneat, si inter Christianos tam frequens est ista tentatio; quos continuò infernalis inimicus sollicitat, ut in omnis generis se scelera præcipitent, primòque peccato centum alia adjungant, sola insana hac præsumptione erecti, Confessarios quasi Angelos pacis sacra sua absolutione impedituros, quò minùs hi lapsus cum irreparabili æternæ salutis damno conjungantur. Hoc est, quod admirerur, nimirum, quòd Christiani fraudem tam apertam non agnoscant, paritèrque ita sint ingrati, ut instar venenosi napelli, quò magis cœlesti divinarum gratiarum rore asperguntur, eò majus semper suo veneno augmentum adjiciant, hâcque ratione efficiant, ut pretiosissimus Christi Domini sanguis, qui veluti balneum esse deberet, quo omnia pec-

cata suffocentur, illis potiùs, ut ita dicam, ad eadem riganda, atque augenda deserviat. Nunquid autem hoc est salutis nostræ remedium in diaboli triumphum commutare? Quemadmodum S. Ambr. l. 2. de penit. deplorat his verbis: *Remedium nostrum fit ipsi diabolo triumphus.* Verùm videamus jam damnum, quo semetipsos hac præsumptione afficiunt.

DAMNA,

Quæ ex hac præsumptione enascuntur.

Verùm quis jam tantum sibi inesse viriutis atque facundiæ confidat, ut inexplicabile illud damnum, quod animæ saluti affert isthæc præsumptio, pro rei dignitate describat? crediderim ego, majorem reproborum Christianorum partem debere huic præsumptioni æternam suam damnationem, quæ perdetentim, & veluti per passus illos ad horrendum infernalis abyssi præcipitium promovit; periëre enim, quia licet peccantibus præparatum esse ignem sempiternum credidëre, tamen ita liberè in scelera proruebant, ac si hunc ipsum ignem merum figmentum reputarent: quippe facillimum sibi fingeant esse in promptu remedium, scilicet commissa flagitia in confessione Sacerdoti recensere, & cum injecta ab illo levissima prænitentia discedere, qua peracta jam omne se solvisse debitum pu-

tabant. Et primus quidem ad exitium passus est *multitudo peccatorum*. Juvenis ille cum dolore utcumque sufficiente peccata confitetur, atque etiam diebus aliquot tentationibus fortiter resistit. Sed ubi vel semel relapsus est, mox plena passionibus frœna relaxat, & non jam lento pede per scelera ambulat, sed concitatis passibus viam iniquitatis decurrit. Jam verò quis tot lapsuum inire numerum valeat? totidem sunt miserandi casus, quot sunt contumacis carnis incentiva; imò ausim dicere, quot ferè sunt cordis affectus, & animi cogitationes. Verùm tam amplæ multitudinis planiorem non nihil computum faciamus. Multi ex istis peccatoribus, qui tam facilem sibi confessionis beneficio veniam promittunt, quotidie, ut parùm dicam, saltem decem peccata gravia committunt, partim datis scandalis, & cogitationibus, partim iniquis sermonibus, vetitis oblectationibus, & operibus malis: Hoc posito, peccatorum ab uno solo patratorum numerus intra mensem ultra trecenta, & intra annum ultra tria millia ascendit; atque adeò unus istorum hominum intra unius anni decursum pluribus, quàm ter mille, vicibus inferni fores pulsat; & difficile credere vobis jam accidat, quin istas aperiri tandem aliquando Divina Justitia, eosdè-que in abyssum illam præcipitari permittat? hoc ipsum profectò est, quod ipsamet illis per

per Jeremiam Prophetam gravissimis sanè ver-
 bis comminatur: *Curationum utilitas non est ti-
 bi; plagâ inimici percussite, castigatione crudeli,
 propter multitudinem iniquitatis tuæ.* Jer. 30.
 v. 12. Attento animo hæc verba ponderate.
 Non dicit Dominus: quia sanati non estis:
 sed quia nihil ex hac cura, imò ex multis si-
 mul curationibus nihil utilitatis recepistis:
Curationum utilitas non est tibi; utpote qui non
 una tantummodo, sed multis omnino vici-
 bus saluberrimum poenitentiae lavacrum in-
 gressi estis; & tamen hoc salutare lavacrum,
 quod peccatis venenum esse debuisset, pro-
 pter malitiam vestram nova fomenta illis sup-
 peditavit; quia nempe in corde vestro dixi-
 stis: *Si pecco, sufficit confiteri; & si una vice
 peccavi, jam est peragenda confessio: Sapius igitur
 peccare jam potero, atque omnia simul una
 confessione delere.* Quapropter *curationum uti-
 litas non est tibi.* Emolumentum, quod ve-
 stris ex confessionibus reportatis, est, sine
 numero peccata peccatis accumulare absque
 eo, quòd unquam advertatis, hanc ipsam
 multitudinem in profundum inferni vos de-
 mergere, atque efficere, ut Divina illa Maje-
 stas absque ulla vobiscum misericordia proce-
 dat *castigatione crudeli,* & veluti inimicum per-
 sequatur, qui tantò velit esse adversus Domi-
 num suum insolentior, quantò ille erga se fue-

rit indulgentior *Plaga inimici percussi te propter multitudinem iniquitatis tuae.*

Alter passus est horum ipsorum enormitas peccatorum, quæ ideo tam liberè committuntur, quòd spes confessionis animos addat. *Confitebor*, inquiunt hi scelerati: sed spe sua falluntur miseri; cùm DEUS tanta enormitate irritatus, altera mente reposita eorundem scelera retineat, ut suo tempore iusta ultione prosequatur. *Profundè peccaverunt*, inquit Oseas Propheta, hoc est, in profundum iniquitatis, & in turpissimum peccatorum cœnum se immerferunt. *Profundè peccaverunt*: ecce culpam! sed ecce quoque pœnam statim adjunctam! *Recordabitur iniquitatis eorum, & visitabit peccata eorum.* DEUS, videns, suos fideles qui esse deberent gens sancta, turpitudine scelerum ipsos etiam infideles exsuperare, seque in illarum, quas vel ipsa bruta animantia averfantur, voluptatum luto volutare, tantam impietatem oblivisci nequit, *recordabitur peccata eorum*; Sed pro meritis tandem suppliciiis ulciscitur: *& visitabit iniquitates eorum.*

Ultimus denique passus, per quem infelix isthæc præsumptio tot animas ad interitum perducit, est nimia securitas post peractum peccatum. *Impius, cùm in profundum venerit peccatorum, contemnit.* Prov. 18. nisi quòd aliqui ex peccatoribus adhuc ulterius pro-

procedere videantur, cùm perpetrata crimina non solùm contemnant, sed in iis etiam plurimùm sibi complacent, atque exultent, imò & peccasse sibi gloriæ ducant: *Lætantur, cùm malè fecerint, & exultant in rebus pessimis.* Prov. 2. *Peccatum suum quasi Sodoma prædica-verunt.* Isa. 53.

Verùm qua ratione eousque perversitatis queant devenire, quin Christianæ, quam quidem profiteri se dicunt, fidei renuntient? prodigij speciem præbet, quòd reperire sit vel unum, qui, etsi sciat, peccatum certissimam animæ mortem, & mortem quidem sempiternam in igne inextinguibili sustinendum afferre, tamen illud committere non perhorrescat. *Potest aliquis gustare, quod gustatum affert mortem?* Job. 6. v. 6. Et tamen innumeros reperire est, qui non guttatim tantùm forbillant, sed pleno gutture venenatum calicem sinuul exhauriunt, quin unquam aut satietatem aut nauseam persentiscant; & hæc omnia tandem, quia dicunt: *Confitebimur.* Unde evenire illud deprehendimus, quòd S. Ambrosius pronuntiavit: *Facilitas veniæ incentivum præbet delinquendi.* Hoc est damnum illud: quod saluti animæ infert peccandi temeritas, fundata in spe peragendæ confessionis, quandocunque libuerit: eo nempe Christianum perducit, ut, postquam vitam hanc inter enormia quævis scelera transegit, ad

aliam inter crudelissima quævis tormenta exigendam eum tandem deducat. Jam ad remedia transeamus.

REMEDIUM

Ad curandam tam fatuam temeritatem.

Bonus es tu, & in Bonitate doce me justificationes tuas. Psal. 118. Hæc est oratio, quam sæpius ex toto cordis affectu ad cælum cum Psalte Regio evibrare debes, tanquam primum hujus, quam hucusque detestati sumus, præsumptionis remedium: O! Domine DEUS meus! tu Bonus es, imò ipsa Bonitas, Bonus es tu; fac igitur quæso, ut me hæc ipsa tua Bonitas observare sacratissima tua præcepta edoceat: *In Bonitate tua doce me justificationes tuas.* Hoc est, quod dulcissimus Servator à te exigat, quando tanta erga te benignitate utitur, cum tanta patientia te ad confessionem & Poenitentiam exspectat, quando peccatorum veniam tibi indulget; hoc quærit: ut ab ipso bonus esse discas. Quid igitur eundem irritare non times, si tam protervè illius consilia invertas; ut, quantò majorem ille erga te ostendat amorem, tantò in ipsum magis esse velis injurius? Nunquid redditur pro bono malum? Jerem. 18. v. 20. Ex quo tempore hæc lex in cordibus hominum est promulgata, quòd beneficia, quòd ma-

magis insignia sunt, eò sint monstrosioribùs
 offensis compensanda? si non credis DEI Bo-
 nitatem, & peccati malitiam contrarietate in-
 finita, essentiali, irreconciliabili sibi invicem
 opponi, DEUM esse DEUM non credis.
 Quod si autem hoc credas, quid aliud est,
 velle ut Divina ipsius Bonitas motivum tibi sit
 edendi in lucem tam atrocem hujus ipsius
 Bonitatis inimicum, quàm armare quasi
 DEUM contra DEUM, atque efficere, ut
 DEI misericordia, cum ejusdem justitia quasi
 præliò contendat.

Secundum remedium erit, ipsam mali ra-
 dicem aggredi. Totum malum duplici ex
 ignorantia nascitur; ex una enim parte igno-
 rant, quidnam re ipsa sit confessio; ecce! pri-
 mam: ex altera parte non sciunt, quales il-
 la in nobis effectus producat; ecce! secun-
 dam; Jam verò hanc utramque ignorantiam
 ex peccatorum cordibus tollere, erit eorum
 medicina.

Primò igitur, qui adeò temerè sub spe per-
 agendæ confessionis in peccata præcipitant,
 quidnam sit propriè confiteri, communiter
 ignorant. Imaginari sibi videntur, confiteri
 non esse aliud, quàm commissa scelera fide-
 liter in aures sacerdotis deponere, iisque ac-
 curatè expositis ex integro confectum esse ne-
 gotium. Atque adeò tota illorum diligentia
 in eo defudat, ut exactè perpetrata crimina in

memoriam revocent, & tota eorundem sollicitudo post peractam confessionem in eo vertitur, quòd timeant, ne cujusquam fortè fuerint sceleris obliti. At verò, si sola hæc diligentia ad instaurandam cum DEO pacem sufficeret, Via Coeli contrà, quàm S. Evangelium testatur, non modò non angusta, sed amplissimâ quamvis plateâ spatiosior existeret. Et quæ tandem magna difficultas sit, delicta nostra confessario recensere, postquam ad hoc faciendum à primis jam unguiculis fuimus assuefacti? Hac profectò ratione peccatorum sceleratissimi, qui pudendis suis flagitiis gloriantur, eadèmq; tanquam liberales facitias, in comilitonum suorum circulis absque ullo pudore referunt, omnium optimè ad confitendum essent dispositi; & confiteri, foret negotium, quod totum labiis conficeretur, essètque potius memoriæ, quàm, cordis exoneratio. Igitur confiteri propriè est, ad DEUM se convertere. Atque ideo, tametsi hæc peccatorum manifestatio ad hoc, ut sacerdos ab iis te possit absolvere, requiratur; hæc tamen sola haud quaquam sufficit; sed insuper necessarium est, contriti animi dolor accedat, tribùs hîlce conditionibùs vestitus; primâ, ut sit *Supernaturalis*, secundâ, ut sit *summus*; tertiâ, ut sit *efficax*. Ex tribus hîlce conditionibus, si vel unica pœnitentiæ tuæ deficiat, confessio tua similis erit confessioni

Sau-

Saulis, Judæ, & Antiochi, qui quidem delicta sua agnôrunt, eorundemque se coram DEO reos confessi sunt; neutiquam tamen illorum veniam obtinuerunt; quia fuerunt pœnitentes linguâ solùm non corde. Et hinc, cùm tantùm nostrâ intersit prædictas conditiones adimplere, quantum interest lapsuum nostrorum à DEO veniam impetrare, illas in præsentè lectione explicare, aut saltem singillatim in memoriam revocare oportebit. Dolor itaque ad confessionem requisitus debet esse efficax, hoc est talis, ut vi illius paratus sit pœnitens, potiùs carere bonis creatis omnibûs, & onerari omnibûs malis, quàm ullo unquam tempore & occasione divinam Majestatem ampliùs offendere; sicut honesta quædam matrona, cui firmissimè fixum, ratumque est, nullo unquam tempore, nulla occasione datam suo conjugì fidem violare. Deinde dolor hic debet esse summus; quippe tam ille dolor, quo ad detestandum peccatum ex amore DEI movemur, & contritio vocatur; quam alter, quo movemur ad abominandum peccata; quia sunt malum animæ, eamque cœlesti paradyso privatam æternis suppliciis obnoxiam efficiunt, atque atque attritio appellatur; uterque, inquam, dolor lethiferum crimen appetitativè super omnia mala debet detestari; id est, tanto cum vigore, ut anima vi hujusmodi actûs potius

tius eligeret omnia mala, quæ vitari peccando valerent; tametsi amittere fortunas, privari famâ & honoribûs, imò ipsa etiam spoliari vita oporteret; quam ullius amplius gravioris peccati ream se facere. Et quamquam necesse non sit in hac comparatione ad particularia descendere; necessarium tamen omnino est, ut DEUS, qui profunda cordium intuetur, perspiciat, quòd Divinam suam amicitiam, legemque in eadem cum creaturis veluti bilance positam, rebus creatis omnibus tua in æstimatione præferas. Ultima denique doloris conditio est, ut sit supernaturalis, tam ratione principij, ex quo procedit, quò æque est gratia DEI, quàm ratione motivi, quòd esse debet nobis per fidem manifestatum. Adeoque si quis confitetur, quin ejusmodi dolorem, qualem hucusque descripsimus, suo in corde eliciat, peracta confessione cum omnibus suis peccatis domum revertitur: & persuadere sibi, se bene confessum esse, ad hoc quidem prodest, ut S. Eucharistiam percipiendo, Sacrilegium non committat, nequaquam autem impedit, quò minus; si fortè hoc in statu eum mori contingat, pœnis æternis adjudicetur. Fingite, sacerdotem quendam, cùm infantem baptizaret, liquoris colore deceptum aquæ loco, vinum album affudisse: posset equidem hic error, quem bona fide commiserat, sacerdoti

ad

ad sui excusationem servire, istud tamen haud
quaquam efficere valeret, ut infans revera
baptizatus evaderet, eò quòd partes essentia-
les & necessarias Sacramenti, cujusmodi fo-
ret in præsenti casu aqua naturalis, quæ est
materia baptismi, supplere bona fides non
queat. Agedum, hunc casum jam tibi ap-
plica; considera, quòd, quemadmodum
aqua naturalis materia est baptismi; ita mate-
ria pœnitentiæ Sacramenti est animi nostri
contritio; & hinc etiam si tu simul & conscien-
tiæ tuæ arbiter dolorem tuum sincerum juxta,
& numeris omnibus absolutum existimetis, si
tamen DEUS contrarium videat, idem re-
cum erit, quod foret, si baptizatus non fuif-
les. *Nisi pœnitentiam egeritis, omnes simul
peribitis* Luc. 13. inquit Dominus: tam enim
necessarius est ad delenda, quæ baptizati con-
traximus, peccata actualia baptismus pœni-
tentiæ; quàm ad extinguendum originale ne-
cessarius est baptismus aquæ. Hïs omnibûs
positis, quæ sunt indubitata, considera ob-
secro, an vel probabile videri queat, illum,
qui adeò liberè in peccata proruit, dicens
identidem: *confitebor; absque hoc iam confite-
ri oportet*; verum habere de suis delictis dolo-
rem, nimirum talem, qualem hætenus de-
scripsimus? mihi manifestum videtur, quòd
non; hoc enim dicendo apertè demonstrat,
quòd ne quidem illius necessitatem agnoscat;
se.

secus profectò non leve emoti cerebri indicium præberet ; cùm hoc idem foret ac dicere ; patrabò jam hoc malum , & postmodum id ipsum super omnia mala detestabor , doleboque , quòd fecerim : hac modò culpa meam animam conspurcabo , & postmodum optabo , hanc maculam omni , qui per venas currit , fuso sanguine , posse abluere. Vides , opinor , neminem , nisi hominem capitis vertigine haud parùm laborantem ita secum posse discurrere. Et planè , tu ipse si dissuadere alicui quidquam intendis , ita eum adhortaris : cave sis , ne tui te postmodum facti pœniteat. Et ille , si initi consilij pœnitudinem suum postea subituram esse animum prævideret , procul dubio ab illius executione abstineret. Quod si istud , quod dixi meritò dubitandi ansam tibi præbeat , an in similibus casibus vel dolorem etiam levem habeas ; judica , an persuadere tibi valeas , te habere dolorem illum summum , qui te penitus mutet in alium , & toto corde ad DEUM convertat ; qui sit in comparatione omnis alterius doloris , sicut mare fluviis comparatum : *Magna velut mare contritio tua.* Thren. 2. Ulterius audivisti , contritionem debere procedere ex gratia DEI , istiùsque donum existere. Si proinde DEI donum est contritio , donum gratis datum sit oportet , & quidem tale , quod non cuivis animæ , concedatur : secus enim

enim speciale donum non foret. Bonum in-
super est, ex pretiosissimis, quæ ab inexhau-
sto illo gratiarum fonte DEO ad nos possunt
descendere; beneficium Divinæ Bonitatis
specialissimum; opus divinæ omnipotentiae
maximum, ita quidem; ut, si alium mun-
dum totum aureum, aliud cœlum totum ada-
mantinum procrearet, & utrumque arbitrio
tuo dominiōque penitus relinqueret, infinitè
tibi minus daturus esset, quàm si veræ con-
tritionis actum concederet. An autem jam
probabile tibi videtur, DEUM tam promptè,
& quolibet momento, quo tibi libuerit, hanc
gratiam usque adeò pretiosam elargiturum?
hanc gratiam, quam tot negat mortalibus in
sua cordis duritie derelictis? hanc gratiam,
quam ut obtinerent Sancti, tam diuturnas,
asperasque egerunt pœnitentias, tam copio-
sas lacrymas profuderunt; & ad quam reci-
piendam tot se meditationibus disposuerunt?
S. Carolus Borromæus singulis annis confes-
sione generali animum expiabat, atque ut sin-
cerum DEO factorum suorum dolorem impe-
traret, in Sacra solitudine per plures septima-
nas spiritualibus exercitiis se præparabat; die
autem, qua confessionem peragebat, octo
integras horas eliciendis perfectæ contritionis
actibus, fundendisque ad cœlum pro obti-
nendo tam pretioso dono precibus impende-
bat: & tu qui forsan hesternæ adhuc luce no-

viste scelerum sordibûs contaminâsti, hodie statim, absque eo, quòd de peccati gravitate vix quidquam cogites, absque eo, quòd supremam offensi Numinis Majestatem, Immensâque Ejusdem Bonitatem consideres, absque eo, quòd vel librum, qui de hujusmodi materiis differat, inspicias; hoc solo contentus, quòd præteritæ vitæ crimina in memoriam revoces, & ad sacerdotis aures delaturus accurras, tibi videris miraculum veræ pœnitentiæ: non obstante, quòd tam gravia stent contra causam tuam præjudicia, tamque graves suppetant rationes credendi te quidem vas cordis lavisse exteriùs, interiùs verò adhucdum plenum esse iniquitate.

Verùm etiam illud evenire concedamus, quod, ut eveniat, tam difficile esse hucusque diximus, quòd nimirum ille, qui pro nihilo peccatum reputat, quando committit, tam facilè illud super omnia mala detestetur, quando deferre ad sacrum tribunal cogitat; altera tamen adhuc cœcorum istorum hominum ignorantia circa confessionis effectus remanet explicanda. Sibi ipsis persuadent, commissa à se delicta postquam semel confessario sunt exposita, post datam absolutionem, non magis peccatori nocere, quàm si nunquam fuissent commissa: ita, ut istarum animarum quælibet, quæ à S. Petro ob mille turpitudines toties repetitas *sus lota in volutabro luti* ap-
pel-

pellatur, à sacerdotis pedibus recedat, ac si semper agnus sine macula extitisset. Sedenim, haud quaquam res ita se habet: quemadmodum enim baptismus, tametsi originali labe animam abluat, concupiscentiam tamen, aliòsque hujus ipsius peccati effectus non tollit; ita confessio ritè peracta equidem ex corde culpam expellit, nullatenus tamen ordinariè saltem, ab omnibus, quæ secum ista advexerat, malis liberat; eò quòd nec ab omni pœna nostris transgressionibus debita immunes nos præstet, nec omnes pravorum habituum vires, licèt aliquantulum immi-
nuat, penitus infringat. Et hoc etiamnum explanandum superest.

Primò igitur, post confessionem etiam ritè factam multa adhuc pœna remanet sive in hoc mundo austeritates inter & afflictiones; sive ibi in igne purgante sustinenda. Divina enim justitia, si cum culpa æternam quoque pœnam condonat, non ita condonat, ut non aliquam saltem, prout æquissimum est, satisfactionem exsolcat. Ob quam causam S. Job. omnes suas operationes pertimescebat, *verebar omnia opera mea*. Noverat nimirum, nullatenus DEUM totum peccatori debitum facillè dimittere: *Sciens, quòd non parceres delinquenti. c. 9. v. 28.* Confessionem itaque perages, uti speras, & forsan eam perages bonam; sed justam quoque de peccatis pœ-

nitentiam ages, non levem solummodo illam, quam confessarius injunxerit, sed aliam insuper, eamque longè gravissimam, quam DEUS ipse tibi imponet, immixtis morbis, lilitibus, jactura fortunarum, morte præpropera, quæ te, aut tibi carissimos abripiet, quemadmodum Regi Davidi evenisse comper- tum est, cui dimisso gemino adulterij & ho- micidij crimine, afflictiones tamen ingentes immisit, quales fuerant inopinatus filij inte- ritus, & Absalonis juxta ac totius Regni con- citata rebellio. Quod si autem debitas crimi- nibus pœnas in hac vita non exposcat, haud dubiè in altera in horrendi illius ignis fornace repetet, sicut repetiisse ab illo milite Thomas Cantipratanus testatur, qui, cùm elicitæ qui- dem priùs vera contritione, sed multis etiam- num debitis gravatus è vivis excessisset, sum- mæ postmodum consolationis locò habuit, quod sperare liceret, acerbissimas suas pœnas cum fine mundi habituras. L. 2. c. 51. p. 4.

Et istud quidem, quod hucusque diximus, minus adhuc est: magis me terrent infelices aliæ, quæ post peccatum in confessione etiam ritè peracta dimissum remanent, reliquæ, quas inter præcipuè se offert parvus habitus, qui à peccatis generatur. *Mortuus est Pater, inquit Ecclesiasticus, & quasi non est mortuus; similem enim reliquit post se. c. 30.* Hæc verba aptissimè applicari peccato possunt, quod, etiam-

etiamsi post sinceram confessionem penitus moriatur, ita tamen se habere videtur, quasi mortuum non esset, quia superstitem reliquit malam consuetudinem, quam non incongruè infaustum actûs peccaminosi partum nuncupemus, utpote quæ ab illo generata ad id tendit, ut nova identidem peccata pariendô, illius propagationem perpetuò continuet. Præter isthic habitus, ac fatalis ista dispositio nova semper in anima nostra pro peccatorum, quæ committuntur mensura, incrementa accipit, & majoribus semper animæ salutem periculis exponit. Quod autem nova ei continuò augmenta adjiciantur, præter alias rationes ipsa fides Sacris ex Paginis frequentissimè manifestat. Sic in Proverbiis dicitur abire peccator post voluptates prohibitas bovis in morem, hoc est tardè & cum repugnantia: *sequitur eam quasi bos.* Paulò post verò sequi eas saltitandô dicitur insolescentis agnelli instar: *quasi Agnus lasciviens.* Et tandem, velocissimo volatu insequi, sicut volucris, quæ concitatîs penûis prædæ inhiat: *velut si avis festinat.* Psalmô autem 108. æterna Veritas per os Prophetæ asserit, peccatorem se maledicta iniquitate vestire: *induit maledictionem sicut vestimentum:* Postmodum verò hæc ipsa iniquitas contracto habitu, & repetitîs identidem actibus semper ulteriùs ad interiora penetrat, sicut aqua haustu accepta in intima se

se viscera insinuat : *sicut aqua in interiora ejus,*
 & tandem veluti oleum ipsas etiam ossium me-
 dallas pervadit : & *sicut oleum in ossibus ejus.*
 Psalm. 7. habetur, peccatum ab initio velut
 inimicum nos persequi ; *persequatur inimicus*
animam meam : statim deinde subjungitur,
 quòd nos ferociter comprehendat, atque in
 terram prostratos conculcet : *comprehendat &*
conculcet in terra vitam meam ; & denique in
 pulverem nos redigat ventorum impetu dissi-
 pandum : & *gloriam meam in pulverem dedu-*
cat. Hīs , aliisque similibus loquendi for-
 mulis docere nos vult Divinus Spiritus, ani-
 mam quò liberiùs se se in peccandi licentiam
 effundit, eò longiùs à salutis suæ semita rece-
 dere ; atque à peccatoribus non ea ratione
 eam perdi, qua pretiosus annulus, qui eo in
 loco jacet immotus, in quo cecidit. Sed si-
 cut stolidus ovis, quæ quò longiùs progredi-
 tur ; eò longiùs suo à pastore recedit ; *erravi,*
sicut ovis, quæ periit. Psal. 118. Et tamen
 insani isti perinde esse sibi persuadent, si-
 ve unum, si ve centum peccata comittant, abs-
 que eo , quod unquam cogitent, peccata
 peccatis agglomerandò , pejore se semper ani-
 mæ suæ salutem in statu collocare ; cùm hoc
 modo magis semper, magisque mentis oculi
 excæcentur , cor magis induretur , onus
 identidem magis aggravetur, majus in mo-
 menta ferè robur succrescat tentationibus,
 qui-

quibus impugnantur, è contrario vires ad vincendum necessariae in dies decrescant.

Quare si deinceps fortè contingat, ut verator stygius in peccati cujusdam te præcipitare profundum contendat, cave ne ipsemet casum tuum vesanè promoveas dicendò: *confitebor*, sed potius invincibili scuto animum roboras, sic tecum ipso dicendo: quis scit, an confessurus sim bene? quis novit, an non hoc fortè peccatum sit ultimum, cujus divina Bonitas mihi concedere veniam velit? quis certum me reddit, quòd mihi daturus sit DEUS donum illud pœnitentiæ, quod innumeris aliis denegavit mihi similibus peccatoribus, qui modò in rogo infernali torquentur; illud donum, pro quo obtinendo tam ardentibus ad cœlum votis suspirat S. Mater nostra Ecclesia Catholica? *ut ad veram pœnitentiam nos perducere digneris.* Quis scit, an si vivere absque DEI timore assuevero, non sensim me daturus sit in reprobum sensum; & tandem devolvi ad impœnitentiam finalem patiatur? *Sapiens cor, & intelligibile abstinet se à peccatis. Eccl. 3. v. 32.* hoc propriè est esse sapientem, *sapiens cor*, negotium suæ æternitatis tam manifesto periculo non exponere, quale est in eo, ne fortè infructuosa confessio peragatur; & cùm tuæ salutis spem fortissimo alligare funi valeas, è debili marcidòque funiculo non suspendere, quo post modum in frustra abeun-

te in sempiterni ignis profundum præcipiteris. Hòc est intelligere, quanti momenti res sit peccatum, quid rei sit vera confessio, quasnam dispositiones requirat, quos in nobis effectus producat; nempe abstinere à peccatis. *Sapiens eor, & intelligibile abstinebit se à peccatis* at qui e contra iniquitatem non masticatam devorat, eò quòd speret, suo tempore eam denovo posse evomere, luculentissimum suæ dementiæ argumentum præbet, cùm ultrò admittat malum quoddam infinitum; simulque sibi promittat illud, quod in sola DEI manu positum est, tempus nimirum pœnitendi, & opportunum ad agendam dignam pœnitentiam auxilium; quasi verò DEUS maximus non esset, summéque tremendus, atque in exequenda vindicta potentissimus peccatorum omnium inimicus, & ille, qui omnem iniquitatem infinitò odiò persequatur.

Quodsi infortuniò lapsus sis in peccatum, noli, quæso, in hoc luto animam deinde tuam volutare, sed potiùs ad DEUM te converte, & humili affectu veniam flagita; ne tempus futuræ confessionis expecta, verùm quàm citissimè, multis iisque, quantum fieri potest, intensissimis contritionis actibus te inter & DEUM felicissimam pacem redintegrare satage. Nonne hæc Temeritas est planè intolerabilis, quòd, cùm quòvis momentò advocari ex hac vita possis, vel per momentum

tum unicum vivere in peccato mortali audeas? id est, quòd super horribilem malorum omnium abyssum, scilicet infernum hæreas suspensue è tenuissimo filo, quale est vita hæc mortalis? Ettamen in discriminis plena hac statione non per unicum tantummodo momentum, sed per menses etiam complures persistis, & inde te eripere differs, usque dum aut Paschatis, aut Natalis Domini festiva solennitas appropinquat? Atque interea tam securè & risui & somno indulges, quasi exanimem truncum offendisses, qui impactas sibi injurias non persentisceret, nec brachium haberet, quo tuam tandem insolentiam ulciscatur. Ante annos non adeò multos juvenis quidam illiciti amoris vinculis implicitus profligatæ famæ simul & vitæ foeminam perditè deperibat. Acerbè propterea & à Patre, à cognatis, & à confessario reprehensus. tandem statuit, per exactam à tota vita exhomologesin dæmonis se se pedicis explicare. Igitur peccatorum suorum summam sollicitè collectam in schedula annotavit; verùm tam remissum suo examini dolorem subjunxit, ut, cum Sacrum Judicem accessurus scelesti prostibuli fores transiret, induci se pateretur, ut priùs adhuc, quàm templum subiret, in illius ædes intraret, novam hanc culpam simul cum antiquis Sanctum postea ad tribunal delaturus. Verùm enim verò, cùm jam jam in

eo esset, ut sceleratæ suæ passioni habenas laxaret, insperatò juvenis alius istius corrivalis supervenit, qui repentinè actus in furias, striditòque in eum irruens gladio, uno ictu confossum ad æterna ablegavit. Invenère deinde, qui mæsti cadaveris vestes excusserant, schedulam illam, quam eum in finem præparaverat, ut ex ea peccatorum suorum catalogum confessorio recitaret. Age jam, si similis esses miserando huic juveni in peccandi temeritate sub spe facilis veniæ; nunquid similis quoque esse aliquando posses in perferenda poena? Profectò malum est adeò terribile damnari; ut ex innumeris casibus, qui quotidie ferè eveniunt, vel unicus extremo nos omnes horrore concutere, & nostram peccandi libidinem refrænare penitus deberet.

LECTIO III. DE IMPEDIMENTO,

Quod affert salutis nostræ parùm curare peccata luxuriæ.

GRavis omnino ponderatio est S. Thomæ, cùm observat, quòd Mundi Magister S. Paulus de nullo alio vitio nos admoneat, ut ne seduci nos patiamur, quàm ubi de peccato luxuriæ loquitur. Sic ad Corinthios scribens, ne patiamini, inquit, à passione

ve-

vestra vos decipi; sed pro certo habete, illum, quem libido possederit, Regnum DEI non possessurum: Nolite errare, neque fornicarij, neque adulteri, neque molles regnum DEI possidebunt. 1. Cor. 6. v. 9. Id ipsum in Epistola ad Galatas repetit: nolite vosmetipsos decipere; nemini fas est cum DEO nugari: quod seminaverit homo, illud & metet: Nolite errare: DEUS non irridetur: quæ semina-
verit homo, hæc & metet; quoniam qui seminat in carne sua, de carne metet corruptionem; qui autem seminat in spiritu, de spiritu metet vitam eternam. Gal. 6. v. 8. Idem & quidem apertissimè Ephesiis inculcans, altissimè, ait, hanc veritatem animis vestris imprimite, & ne patiamini vana vos garrulitate seduci; nullus fornicarius, aut immundus hæres est regni JESU Christi: hoc enim scitote intelligentes, quòd omnis fornicator, aut immundus, non habet hæreditatem in Regno Christi & DEI: nemo vos seducat inanibus verbis. Hunc in modum, inquit S. Thomas, Apostolus loquitur, admonendo nos semper, ut ne seduci nos patiamur, quando agit de abominando luxuriæ peccato: Notandum, quòd in vitiis carnalibus solùm docuit vitare seductionem: quia à primo mundi exordio homines excogitare rationes conabantur, quibus quasi balsamò suæ carnalitatatis putredinem illinerent: quia à principio, ut homines possent liberè frui concupiscentiis, co-

gitaverunt invenire rationes, quod fornicationes, & hujusmodi venerea non essent peccata. S. Th. in c. 5. Eph. Lec. 3. Jam verò, cùm præcunte Evangelij luce tam palpabiles tenebræ, ut licita esse lasciviæ peccata reputentur, habere locum amplius non possint, alleviare saltem eorum gravitatem satagunt, & peccata hujusmodi levis esse momenti, facilis veniæ, atque exiguum animæ damnum inferre sibi persuadent. Id proinde agemus in præsentī lectione, ut errorem hunc, qui alveum aperit innumerabilium scelerum torrenti, qui homines innumeros secum ad inferos devolvit, absque larva, prout est in se ipso, aspectui proponamus, ostendendō primò damnum, quod affert salutī; & deinde remedium, quò ab eodem liberari possimus.

DAMNUM,

Quod infert salutī non curare peccata luxuriæ.

LOquendo absque ulla passione, negari non potest, hominem lascivum, tametsi aliena non auferat, tametsi à detractionibus & blasphemis absteineat, spectatis solis luxuriæ peccatis, magnum esse peccatorem, atque in manifesto æternæ damnationis discrimine versari. Ut viam aperias cognoscendæ huic veritati, revoca in memoriam finem Samsonis luctuosissimum, cujus commiseratio.

zione, qui non tangitur, humanum se cor
 non habere aperte commonstrat. Juvenis
 suis parentibus à DEO per miraculum promissus;
 inter Nazarenos DEO dedicatus, à
 DEO in liberatorem populi sui electus, post-
 quàm admirabili robore leonem in frustra dis-
 cerpserat, postquàm solâ asini maxillâ inte-
 grum prostrârat exercitum, postquàm funes
 & nervos veluti araneæ telam distruperat, tan-
 dem proditus à perfida foemina, comprehen-
 sus à Philistæis, abiisdem crudeliter excæca-
 tus, veluti jumentum ad trahendam molam
 asinariam adhibitus, tandem altâ ruinâ, quam
 suis ipse manibûs sibi injecerat, oppressus vi-
 tam terminavit. In isto casu adeò lacrymabi-
 li nihil jam aliud est magis funestum, quàm
 quòd imago sit infauustissimæ sortis plurimo-
 rum Christianorum, qui inter sancti Baptis-
 matis miracula in sinu S. Matris Ecclesiæ rena-
 ti, electi, ut & ipsi ad sanctitatem pertinge-
 rent, postquam eorum fides primis innocen-
 tiæ annis ab orco impugnata, semper invicta
 perstitit: tandem in prædam cedunt perfidæ
 huic Dalilæ, atque omni exarmati fortitudi-
 ne, omni libertate, omni gloriâ spoliati eò
 deveniunt, ut vivere vitam incipiant bestiis
 potius quàm hominibus dignam: ipsâque
 infelicem hanc vitam suis passionibûs excæcati
 morte terminent infelicissima, & tandem præ-
 alto innumerabilium peccatorum pondere op-
 press,

pressi ab imaginariis sensuum suorum voluptatibus ad vera, sempiternaque tormenta, in inferni abyssu fubeunda, in momento descendant: *ducunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt.* Job. 11. v. 12.

Verum, ut magis in particulari comparisonem instituamus inter miseriam Samsonis, quæ est figura, & miseriam lascivorum, quæ est figuratum, tres infelicitatis gradus in misero Samstone observetis velim; fuisse ligatum, fuisse excæcatum, fuisse oppressum. Jam cum infelicitate luxuriosorum conferte.

Imprimis luxuriosi tot carenis ligati sunt, quot sunt peccata, quorum se reos fecerunt, & per illa non hominum barbarorum, sed ipsius dæmonis mancipia sunt effecti. Ut autem, quàm magna sit probrosæ hujus captivitatis calamitas, intelligamus, pravi habitûs violentiam observemus necessum est. Qui dixit, consuetudinem esse alteram naturam, parùm dixit; videmus enim, ipsâ naturâ esse potentiolem, utpote quam corrigit & vincit. Quænam res magis est contraria naturæ, quam venenum? & tamen scimus aliquos, qui, cùm paulatim illi sumendo assuevissent, tandem absque ullo damno veneno vescebantur. Præter alios refert Rodiginus de quadam puella, quæ cùm primò parùm aliquid de araneis manducare assuevisset, inde ad cibos magis venenatos progressa est, & quamvis adeò
ve.

veneno scateret, ut vel sola saliva alios inficeret, nihilominus ipsa ex nutrimento aliis tam nocivo alebatur & vires conservabat. Videtis proinde, quantum consuetudo valeat, cum ipsam naturam superet, atque exinde jam concludite, quanto plùstunc valitura sit, quando naturæ non modò non opponitur, verùm cum illa etiam conspirat. Qui tantum habet roboris, ut lapidem, quamvis innato pondere reluctantem in altum projiciat; quanto magis eidem deorsum jaciendo sufficiet, quò ex naturali propensione jam tendit? hic igitur habitus ex se adeò robustus, suam in vitiis fortitudinem duplicat, ut corruptæ naturæ impetum sequatur: Ex nullo autem potentius, majusque virium suarum augmentum recipit, quàm ex vitio luxuriæ; atque adeò credi non potest, quàm arctis animam vinculis constringat, quàm diram in eandem tyrannidem exerceat. Ad efformandum enim habitum omni ex parte roboratum hæc duo plurimum conferunt, nempe multitudo actuum peccaminorum, & intensio, qua eliciuntur; hæc autem ipsa sunt, quæ in peccatis luxuriæ magis, quàm in ullis aliis reperiuntur. Et quantum quidem ad intensiorem attinet, scire convenit, quòd operationes deliciosæ semper majore cum intensione fiant, quàm aliæ: Et has ipsas inter operationes etiam illæ sint intensiores, quæ ad tactum pertinent;

præcipuè verò illæ, quas natura ad propagandam speciem ordinavit; atque adeò unicus ejusmodi actus tanta fit cum intensione, ut aliquando se solo ad constituendum habitum possit sufficere. Si leo humanum sanguinem semel gustavit, tanta semper illius cupidine exardescit, ut vix amplius valeat mansuescieri, & ipsi illius nutricij, quando cum illo tractandum, in summo vitæ periculo versentur. Hæc est conditio habitûs luxuriæ post primum peccatum, quod in hoc genere committitur: Unde colligere jam licet, quantum futurum sit illius robur, postquam impurorum actuum numerus auctus fuerit sine numero; id est, postquam leo iste à primis unguiculis ad edendam hominum stragem assuetus, tam diuturno tempore tam grato pabulo sua viscera exsatiavit? Dixi; numerus sine numero; quia hic est titulus, quem S. Petrus luxuriæ attribuit; *Incessabilis delicti* 2. Pet. 2. Multi tam citò peccare incipiunt, ut malitiam bibisse cum lacte videantur: *Erraverunt ab utero*. Psal. 52. Germen illud, quod capræ impuræ dentibus arrosum est, nunquam amplius virescet: Ejusdem prorsus naturæ communiter est germen innocentiae; posito enim in infantia tam scelesto principio, animi puritas semel ab impura libidine arrosa nunquam amplius reflorescit. Et hinc perversam infantiam subsequitur deterior pueritia; malæ pueritiæ suc-

cedit pessima juvenus, parique passu omnis reliqua ætas procedit, in qua flamma hæc infernalis non nisi cum vita extinguitur, faculæ instar atra ex pice confectæ, quæ ardere non cessat, donec penitus fuerit ab igne consumpta. *Ossa ejus replebuntur vitiis adolescentia ejus, & cum eo in pulvere dormient*; inquit S. Job. 20. v. 11. Tam diu peccatum non derelinquunt, donec à peccato ipsi non deserantur. Adde, quòd illorum peccata certis Malabriæ fructibus sint similia, qui quidem exterius intuentibus simplices videntur; at verò si interiora eotundem viscera aperiantur, alij insuper aliique fructus magno numero reperiuntur. Simili prorsus ratione in illo peccato, quod homines luxuriosi vocant peccatum unicum, quantam aliorum multitudinem DEUS inveniet, ubi interiora illius viscera justus Judex exactissimè in judicio perscrutabitur! quot prava desideria, quot verba impura ad hanc illamve seducendam, quot machinationes, quot gressus & semitas, quot honoraria, quot fraudes deprehendet! ut justam summam horum colligamus, turmatim istud genus peccatorum mensuremus oportet, sicuti olim Xerxes milites numerabat, eò quòd singulatim eorundem iniri numerus non possit. Quisnam autem capere sufficienter jam valeat robur scelesti illius habitûs, qui tam vasta æquum peccaminosorum, toties

repetitorum, & usque adeò intensorum multitudinem conflatur? & hinc quoque quis comprehendere jam possit, quam arctis ligatus vinculis teneatur miserabilis luxuriosus? Duo nos ad peccatum sollicitant, natura & habitus, quæ duo conjuncta robustissimam faciunt concupiscentiam. Aug. l. 83. l. 9. 68.

Priusquam autem ulteriùs progrediamur, considerare vos velim palmare mendacium, uno & sibimetipsis & aliis imponunt, cùm sua peccata fragilitatem appellant. Nescio sanè, an vel ipse mendaciorum parens diabolus proferre in medium tam enorme mendacium non erubesceret; istud autem, si fortè & cor vestrum seduxisset, ut è medio tollatur, in publicam apertamque lucem protrahatur necessum est, talpæ instar, quæ nisi sub terra vivere non potest. Primò itaque magna culpa est Christiani, etiam quòd fragilis sit. *Fecisti mala, & potuisti*, ait Dominus apud Jerem. c. 3. v. 5. Ab infidelibus itaque in judicio rationem exiget, quòd peccaverint, à Christianis autem non solum quòd peccaverint, sed quòd peccare etiam potuerint. Gratia in sacro baptismatis lavacro suam te in tutelam ac velut in manus recepit; prævit te in actionibus tuis; in his ipsis constanter fidelitèrque te comitata est ac subsecuta, ut omni ex parte defenderet; & fragilem te jam esse dicas? unam solam Communionem Sacram ad hos suffice-

re aiebat S. Maria Magdalena de Pazzis, ut quis ad excelsum sanctitatis gradum ascendat; & tu toties hoc pane vitæ refectus toties in Sacra Confessione adversus infernum cœlesti robore confortatus es; & tanta nihilominus tibi fragilitas insit, ut nemine etiam impellente concidas? Cogita jam, quid responsurus sis: Fragilitas erit illud, quod vel maximè coram districto Judice reum te faciet. Proinde scire te oportet, qui ex habitu peccat, haud quaquam ex fragilitate, sed malitia peccare, ut docet Magistrorum Magister Angelicus Thomas; peccat enim cum plena electione, cum plena deliberatione ex parte intellectus, & cum plena inclinatione ex parte voluntatis, & cum judicio stabili; unde suo etiam peccato delectatur. Si famulorum aliquis in apparanda mensa unum scyphum quotidie aut plures etiam diffringeret & postmodum se excusare niteretur dicendo; scyphos ex vitro esse conflatos; an excusationem hanc ut justam admitteres? præcipuè verò, si non solum cautiùs imposterum eos tractaret, sed potiùs occasionem alios identidem frangendi studiosè inquireret; iisque contractis in risus & plausus erumperet, casumque festivè aliis è familia recenseret? Et tamen hoc totum umbra tantummodo est illius, quod suis in peccatis facit homo luxuriosus; & postmodum fragilitate se excusare nititur. Vix unicum

E

etiam

etiam peccatum, pro fragilitate haberi potest; & tu vitam, quæ ab initio usque ad finem spurcitiis plena est, fragilitatem censeris vis!

Verum ut ad intentum nostrum redeamus; Ecce! hominem lascivum velut Samsonem ligatum, sed funibus sine comparatione fortioribus, pravi nimirum habitus, innumerali gravissimorum criminum multitudine roborati, atque per hoc ad extremam miseriam redactum. Præsertim, cum longo tempore in hoc tam lamentabili statu vivendo eò usque devolvatur, ut cum Samsonem non modo oculorum usum, sed ipsos etiam oculos infelicissimam cæcitate deperdat. Certissimum est, vitia omnia eclypsin quandam rationis in anima efficere: Verum libido eclypsis est totalis, hæc enim (quæ Angelica est divi Thomæ doctrina) nulla in re secundum rationis iudicium procedit; & ubi iracundia, si ei non obediat, at eam saltem auscultat, libido etiam eam auscultare recusat. Ita Rex David, postquam in se ipso funestos istos lasciviæ effectus expertus erat, brevibus hîsce verbis eodem vivacissimè describit: *comprehenderunt me iniquitates meæ, & non potui, ut viderem Psal. 59. comprehenderunt me iniquitates meæ: ecce! perverfi luxuriæ habitus ligamina! & non potui, ut viderem: ecce! luctuosam cæcitatem! ob quam non dicit se non vidisse; sed nec videre qui-*

quidem potuisse; per abominandum enim hoc vitium usque eò devenit hominis anima, ut quasi omnem rerum divinarum fidem amittat, talémque vivere vitam incipiat, ac si pro se nec infernus, nec paradyus existeret. *Fornicatio, & vinum, & ebrietas auferunt cor.* Ose. 4. v. 11. Et quanto demum tempore Davidem putatis post commissum adulterium expectasse, donec denuo ad cor rediret? in scelere perstitit ad annum circiter; & haud dubiè adhuc diutiùs in illo perseverasset, nisi DEUS per alium Prophetam amissos oculos in suum, ut ita loquar, locum ipsi reposuisset. O Rem planè horrificam! homo secundum cor DEI efformatus, homo cœlestibus deliciis assuetus, mysteriorum divinitatis occultissimorum Secretarius, vix huic luto luxuriæ pedem infigit, & omnem virtutum vigorem amittit, *dereliquit me virtus mea*; tantásque tenebras menti inducit, ut impendentem suo capiti Divinæ justitiæ gladium non modò non videat, sed ne videre quidem valeat; *non potui, ut viderem*; ac si DEUM non ampliùs agnosceret. Inde jam concludas velim, si unicum luxuriæ peccatum eò cœcitatis Prophetam deducit, qui tanto tempore vivere vitam assueverat humanâ altiore, quousque tandem cœcitatis luxuriosos promovebit innumerabilis turpissimorum criminum multitudo, quibus ab annis teneris ad extremam

usque canitiem omnes suos dies contaminant;

Denique Samson, postquam in vinculis amiserat libertatem; postquam insuper non visum tantummodo, sed ipsos etiam oculos perdiderat, sub alta, quam ipse sibi superinjecit, ruina oppressus interiit. Hoc ipsum etiam luxuriosis obtingit, hoc tamen discrimine, quod Samson oppressus de suis hostibus gloriosè triumphârit; luxuriosi verò æternum in infernali abyssu dæmonibus triumphum adornent. Itaque in quid tandem desinit vita inter scelera transacta, nisi in mortem peccatoris, hoc est, longè pessimam, per quam simul & temporalia amittuntur & æterna; & incurritur miseria, immensa in pœnarum multitudine, & infinita in sua duratione! *mors peccatorum pessima. Psal. 33. qui cum diuturno morbo luctantur, juxta medicorum aphorismum in hyeme decedunt: qui morbis diuturnis laborant, moriuntur tempore hyemis.* Certum est, hoc ipsum communiter luxuriosis evenire, utpote qui per totam quasi vitam infirmi, & novis identidem, iisque semper periculosioribus symptomatibus eò reducentur, ut excedere vita debeant tempore hyemis, congelatæ ob gratiæ auxiliorum paucitatem, quæ toties infelices isti indignos se reddidère, congelatæ turbine tentationum vehementissimarum, quibus mate-

riam

riam simul & robur tot, tantisque suis excessibus suppeditarunt, congelatae denique ob inveteratam jam voluntatis pigritiam ad aggrediendum bonum, & detestandas efficaciter prohibitas voluptates. Et hoc quidem si ad extrema reductis tempus non desit ad componendas animæ rationes; & si mors non obscura sui adventus indicia præmittat, cursoris in morem, qui inflare cornu assolet, antequam ad hospitium pertingat; judica jam, quid tum denique contingat, ubi mors latronis instar supervenit, nihil de ea cogitantibus vel quod veniat improvisò, vel quod gravitas morbi, temporalium negotiorum compositio, spes recuperandæ valetudinis omnes ad lucrandam æternitatem residuas temporis reliquias his miseris auferat; unde absque eo, quod gloriari possint, se in vita sua præterita vel per mensem continuum DEI legem observasse, unico quasi saltu à suis sceleribus transeunt ad tribunal infinitæ justitiæ, quæ & Bonitatem DEI, & peccata hominum; sua beneficia, & nostram ingratitudinem justa in statera appendit. & in utrisque videt abyssum sine termino.

Ex hoc, quod hætenus dictum est, facili negotiò duplicem potes veritatem eruere; prima est; luxuriosum hominem absque dubio esse magnum peccatorem, tum ob criminum multitudinem, tum ob ingentem, qua com-

mittuntur, malitiam; dum denique ob ipsorum istorum scelerum enormitatem; quæ, cum juxta doctrinam S. Thomæ, sint opposita bono vitæ hominis nascituri, post homicidium ex iis, quæ contra proximum committuntur, sunt omnium gravissima; præterquam quòd specialem secum afferant deformitatem propter injustitiam, aliasque summæ abominationis circumstantias, quibuscum sæpenumero conjunguntur. Altera deinde veritas, quæ hujus statûs miseriam immensum adauget, est, quòd homo lascivus non modò semper sit magnus peccator; sed insuper talis, qui rarò evadat seriò poenitens; cum eò inducere animum non valeat, ut peccatorum suorum malitiam, cum eorum se in confessione accusat, efficacî odiò detestetur; *malitiam autem non odivit. Psal. 35.* quamdiu apostema non est maturum, acutissimîs doloribus lancinat; ubi verò maturuit, putridaque sanie refertum est, nihil amplius exinde doloris sentitur. Ita omnino se res habet cum iis, qui peccandi habitum contraxerunt, uti non obscurè ex eo licet concludere, quòd nullum arripiant remedium, quo sanitati restituantur; quod fugiant confessarios, qui suas turpitudines reprehendant; & semper illos mutant, donec ex iis aliquem reperiant, qui ut ita dicam cancro aquâ rosaceâ medeatur, quodnam clarius desideras indicium, quòd

quòd vulnus nullum tibi dolorem afferat, quàm si illud nec fasciis obliges; nec ullum ei emplastrum applies, & in dies singulos chirurgum permutes? quisnam autem statum excogitet magis miserandum, quàm sit illius, qui ad cò pacatè illa in statione quiescit, quæ tam faciliè mutari potest in præcipitium sempiternum? *Quid miserius misero, non miserante seipsum?* Dicebat S. Augustinus. Si miseriam tuam non agnoscas; si periculum damnationis non apprehendas; si nullam illud evadendi sollicitudinem adhibeas; quid aliud jam dici potest, nisi ad illud profundum jam te descendisse, ex quo longiùs progredi non possis, nisi infernum subeas; quòdque non est aliud, quàm peccati contemptus. *Impius cùm in profundum venerit peccatorum, contemnit.* Prov. 18. v. 8. Unicum remedium abolendi peccatum, est illud summo dolore detestari; qua autem illud ratione summo dolore detestaberis, si apprehendas ut fragilitatem, ut jocum, ut malum nullius prorsus momenti?

REMEDIIUM

Ad tollendum hoc impedimentum.

LOquendo jam de remediis, primum sit semper ex omnibus oportet devota oratio, qua lucem à Patre Luminum submisso

corde flagitemus, ut ea prælucente hujus magnitudinem plenè cognoscere, atque ita ab illo liberari valeamus. *Postquam ostendisti mihi, percussi femur meum c. 31. v. 19.* ad DEUM ajebat Jeremias Propheta, quoadusque enim divina Clementia vitiorum nostrorum turpitudinem nobis non ob oculos ponit illius præcipuè, quod adeò à voluptuosis amatur, nempe luxuriæ, nulla unquam ratione ad illius detestationem ac fugam permovemur. Considera, quid evenerit S. Mariæ Magdalenæ. Hæc, priusquam superno isthoc lumine fuerat illustrata, inter scelera exultans, suâ se profligatæ vitæ licentiâ beatam credebat; at verò, ubi primus divinæ collustrationis radius in illius se se animum infuderat; *Ut cognovit;* Tantam in se conformitatem conspiciebat, ut seposito omni alio respectu ad amabilissimi Redemptoris pedes accurrerit, in aliena domo, publico in convivio, præsentibus protervè iridentibus, uberimîs diffluere lacrymîs inceperit, nec priùs flere, quàm vivere cessârit, etiamsi se se jam semi-Beatam videret; utpote quæ sæpius de die ex spelunca sua Massiliensi Angelorum manibus ad audiendam cœlestium concentuum suavitatem elevabatur; quasi in paradysum, ex qua æterna lege proscriptæ sunt, introducere lacrymas tentaret. Atque hæc erat illa lux, quæ Sanctos movebat, ut à vitio adeò ab-

abominando tantopere abhorrent. Vel unica foeda ejusmodi cogitatio, cùm vigilantem Sancti Francisci Xaverij aggredi animum non auderet, eundem sopore oppressum oppugnare tentavit, tantòque Virum sanctum horrore concussit, ut circa præcordia vena rumperetur. Pari horrore perstricta est S. Francisca Romana, quæ cùm meretricis cujusdem ædes transisset, idque ab aliis rescivisset, repenti deliquitò oppressa in terram concidit. Simili quoque horrore contremuit Beata Maria Ognatensis, quæ, ubi locum quendam istorum scelerum sordibûs commaculatum pertransisset, nihil prius capere quietis potuit, quàm novaculâ sibi radi utriusque pedis plantas curâset, quas pestifero luxuriæ infectas fuisse pedore existimabat. Nihil proinde aliud est, nisi miseranda cæcitas huic vitio tam propria, quæ abominandas has spurcicias aut excusabiles, aut etiam tam acceptas tibi efficit; secus profectò tua immundicia æquè tuis, atque oculis divinis execrabilis appareret: *Immunditia tua execrabilis*, Ezech. 24. v. 13.

Secundum remedium est, peccatorum hujusmodi tam turpium seriem tam diu continuatam per aliquod tempus interrompere: quemadmodum enim illi, qui ex terræ visceribus sulphur solent effodere, quamdiu suo labori insistent, nihil inde foetoris advertunt;

at verò, ubi per aliquod tempus ab hoc labore recedunt, foetorem denuo sentire incipiunt: ita pariter anima, quæ inter luxuriæ peccata quasi sensum perdiderat vitij illius, quod vel ipsi dæmoni stomachum mover, si per aliquod tempus ab illo se abstinet, rursus sentire ejusdem abominationem incipit. Verum enimverò hoc opus hic labor, dices mihi; hæc ipsa summa est difficultas, hanc seriem refecare, continuatam hanc catenam abrumpere, pravum hunc habitum superare. Ita sanè est; & ideò, ut hoc remedium magis in partiaulari explicemus, imaginemur nobis aliquem, qui hujus vitij habitum contraxit, similem esse triginta annorum languido, quem Redemptor sanitati restituit & ex methodo, qua Christus in illo curando usus est, curationis tuæ modum discite.

Primò igitur Redemptor ex hoc tanti temporis infirmo, an sanus fieri optaret, quæsit? *Vis sanus fieri?* Joan. 5. v. 6. Hic namque primus ad sanitatem gradus est, ut revera sanus esse desideres, illi vagabundi, qui cum vulneribus, quæ vel natura, vel ars inflixit, à pia aliorum commiseratione pingues elemosynas elicientes circumvagantur, si, an sanari à plagis suis desiderarent, interrogarentur; haud dubiè sine mora responderent; se id minimè desiderare; purulenta enim hæc vulnera nisi forent, unde viverent, nescirent.

rent. Hoc ipsum peccatoribus contingit contracto luxuriæ habitu: Nihil enim magis horrescunt, quàm omnino sordidis suis deliciis privari; id est, timent, ne ipsorum vulnera curentur. Ita omnium nomine de se confitetur S. Augustinus: *Timebam, ne me citò sanares; illius locò, quòd exoptarem, ut tu O Domine tanquam cœlestis medicus à meo ulcere sanares; timebam sanari; & ipsa vita intolerabilis mihi videbatur, si citò sanitas mihi redderetur.* Tu proinde si animæ tuæ salutis te curatangit, vehementissimum in corde desiderium excita, ut à peste usque adeò fatali citò te liberum videas, considera, in eo te statu versari, quo miserior reperiri in terra non valeat; qui non est alius, quàm circumferre secum habitum illius vitij, quod suis turpitudinibûs tot hodie animas in infernum præcipitat, quod olim dæmones in eundem suo fastu superbia deturbavit: *Exceptis parvulis pauci ex adultis propter carnis vitium salvantur;* graviter scripsit S. Remigius.

Deinde dixit Christus Dominus illi languido ad piscinam, ut è lecto suo surgeret: *Surge;* atque hic secundus est passus, quem facere debes, ut ad obtinendam sanitatem propiùs accedas; nempe surgendum à periculosa illa conversatione, à noxiorum illorum librorum lætione, ab otio quo totos dies transigis, à sociorum illorum contubernio, qui

linguam bis carnalem in ore recondunt, & usque adeò foetidam, ut vel ipsum etiam aërem inficiat. Velle sanari, & non fugere hæc & similia alia concupiscentiæ incentiva, idem foret, ac velle sanitatem illæsam, & non velle exuere vestes pestifera lue infectas. Luxuria est quædam pestis; & ideo contra illam adhiberi præsentius remedium non potest, quàm separatio. Illæ cantelæ, quæ aliis temporibus crudelitatem saperent, communis pestilentiae tempore sunt quædam necessitas. Hoc nisi fiat, deliciosum objectum nostros ad se sensus attrahit; nec aliud quidquam, quàm præsentis voluptatis illecebras cogitare nos patitur; quemadmodum ille, qui mensæ affidet diverso ferculorum genere copiosè instructæ, ad nihil aliud, quàm ciborum delicias animum advertit, & facilè sui, quo jejunare statuerat, propositi obliviscitur; quod neutiquam memoriâ excidisset, si mensæ frugali affedisset: *Qui amat periculum, peribit in illo.* Eccl. 3. v. 27.

Tertiò jussit Dominus languidum illum, lectum suum levare, & humeris suis impingere: *Tolle grabatum tuum.* Grabatum hoc est corpus tuum, quod quidem animæ non ad capiendam in eo quietem, sed ad malorum suorum fomentum deservit; atque adeò Sanctæ mortificationis operibus coercendum est, si in votis sit sanitatem recuperare. Occasio
est

est Mater, quæ luxuriam parturit; intemperantia verò est nutrix, quæ maledictam hanc prolem propinato lacte educat & sustentat. Refert S. Augustinus, multos suo tempore non solum ex viris robustioribus, sed delicatoribus etiam puellis duos trèsve dies jejunos exegisse; & hodie etiam diebus ab Ecclesiæ præscriptis vanis prætextibus à lege jejunijs se passim eximunt; & siquidem aliquando huic se se præcepto subjiciunt, tantis suum jejunium gulæ cupediis permiscunt, ut cum eodem S. Augustino dici queat: *Hoc non est suscipere abstinentiam; sed mutare luxuriam*: Istud perfectio non est agere poenitentiam, sed mutare voluptates; & irritare potius appetitum, quàm affligere. Unde mirum non est, si olim tot candidæ columbæ in Ecclesiæ vinea extiterint, quæ suo eandem nitore exornarent, quot hodie animalia immunda in ea reperiuntur, quæ eandem conspurcant ac vastant. Et perfectio, qua ratione ignis extinguatur, cui tot identidem ligna injiciuntur, quot sunt deliciae, quas inter vita transigitur? Vis ut indomita concupiscentiæ bestia non recalcitret, & insatiabilem illius ventrem lectissimò constanter pabulo infarcis? Putasne, preciosum castitatis thesaurum custodire te posse absque eo, quòd corpus aliquo asperitatis genere castiges, cum absque illius castigatione Apostolus cum omnibus suis sudoribus,

bus, cum omnibus suis peregrinationibus, cum omnibus suis prædicationibus, cum omnibus suis naufragiis, & cum omnibus Apostolatûs sui laboribus ne quidem salvari se posse confideret? *castigo corpus meum, & in servitutem redigo; ne cum aliis prædicaverim, ipse reprobus efficiar.* 1. Cor. 9. v. 26. Magna itaque est luxuriosorum hominum ignorantia; primò quidem, quia sibi persuadent, quòd tam facilè negotiò pervenire ad æternam salutem valeant, per hoc nempe solum, si semel in anno peccatorum suorum numerum ineant, atque eorum summam ad pedes confessorij provoluti frigida eidem mente exponant; deinde verò, quia se aliquando fore castos existimant, quin relaxationum suarum delicias, & effœminatæ vitæ commoda seponant! *Sapientia non invenitur in terra suaviter viventium.* Job. 28. v. 13. Ita Divina Sapientia nos docet. Quando herbas odoriferas aut nasci, aut crescere in foetidis paludibus inveneris, tunc quoque sperare potes castitatem aliâque dona cœlestia reperiri in animo, qui totus quantus inquirendis deliciis non dicam tantùm sensualibus, sed etiam sensilibus insudat. Statue igitur cum consilio confessorij adhibere jejunium aliquod, abstinentiam & corporis mortificationem, affligendò illud, aut aliquam saltem eidem commoditatem subtrahendò, ut hac ratione
pre-

preciosissimum istud puritatis liliū quasi sepe includas, quod, nisi inter spinas inveniri non potest.

Ultimum denique hujus languidi sanitatis complementum extitit, quòd Dominus ei dixerit, ut ambularet: *Ambula.* Id ipsum quoque tuæ erit sanitatis complementum, facere progressum, & ulterius semper in via bona procedere. Ratio, ob quam ita facilè à proposito desciscas, est ista; quia nempe, cùm confiteris, vitare quidem peccata, non autem peragere opera bona ad evitandum relapsū necessaria proponis, his operibùs ad oppugnandos pravos habitus gratiam acquires magis singularem, DEI insuper protectionem magis specialem; qua contra illorum violentiam defendaris: id, quod sequentibus verbis S. Mater Ecclesia nobis insinuat: *Ut bonis operibus inhaerentes, tua semper mereamur protectione defendi.* Statue itaque piæ cuidam congregationi adscribi, de sacro quodam libro tibi prospice, bonum confessarium elige; ad Potentissimum divinæ Matris patrociniū confuge, præstando eidem diebùs singulís aliquod obsequium, aut Illius Officiū aut Rosarium recitandò; ante omnia verò summopere tibi cordi sit, Sanctissima Sacramenta frequentare; nam, sicuti apes, eò quòd melle se nutriant, longè diutiùs, quàm reliqua insecta vitam suam protrahunt; ita, si

si sapius isthoc cœlesti melle, Sacra nimirum
Communione animam pascas, illud obtine-
bis: ut vitam nunquam interruptam vivas,
nunc quidem vitam gratiæ; paulò pòst autem
gloriæ sempiternæ. Atque hæc remedia si
cautè ac diligenter adhibueris, integram Sa-
nitatem recipies: Adeò ut gloriari de te quo-
que possit cœlestis Medicus verbis illis: *To-
tum hominem sanum feci.*

LECTIO IV. DE IMPEDIMENTO,

Quod affert saluti superbia.

INter omnes febres periculosissima est febris
maligna; utpote quæ inimicus est naturæ
occultus simul & formidabilis. Ita quoque
inter vitia omnia, quæ sunt animæ febres,
periculosissimum est superbia; quia quò ma-
jus affert sua malignitate nocumentum, tan-
tò magis est abscondita illi, qui eâdem est in-
fectus. Cogitate, an ex mundanis reperire
sit quenquam, qui conscientiæ sibi ducat,
quòd superbiâ intumescat? usque adeò se va-
no tumore ingurgitant, ut eodem se etiam
veluti coronare præsumant; unde jam du-
dum illis Isaias Propheta maledixit: *Væ coro-
næ superbiæ: ebriis Ephraim c. 28. v.* Credunt,
quòd hoc sit alere generosos Spiritus; quòd
sit

fit nobilium partes adimplere, quòd fit sanguinem juxta, ac familiam honore afficere; nulli unquam cedere, se semper suáque sola super omnia extollere. Quapropter utilissima erit præsens lectio, si & hujus morbi malignitatem ob oculos ponet, & illo laborantibus opportunum remedium subministrabit.

Quid igitur est superbia, quam in præsentiarum condemnare aggredimur? est inordinatum propriæ excellentiæ desiderium, quo homo pluris se æstimat, quàm revera est, & ita quoque æstimari ab aliis desiderat. Proinde homo superbus nihil magni facit, nisi seipsum; nihil considerat præter seipsum, & araneæ in morem in telæ suæ centro se collocat, ac omnes suas cogitationes, quasi totidem fila ad se solum dirigit. Quod si quos habeat suæ potestati subiectos, eandem in illos quasi in jumenta exercet; illos, qui non sunt subditi, tractat veluti mancipia; cum consanguineis agit, ac si ne quidem unquam novisset; cum civibus, quasi forent extranei: *famulis pro jumentis utitur, inquit Philo, ingenuis pro mancipiis, cognatis pro alienis, civibus pro externis. L. de Char.* verùm vivacioribus adhuc coloribus superbi hominis conditionem Divina nobis Scriptura depingit, ubi Regis Nabuchodonosoris sensus exponit. *In Aula Babylonis deambulabat: responditque Rex & ait: nonne hæc est Babylon magna, quam ego*

ædificavi in Domum Regni, in robore fortitudinis meæ, & in gloria decoris mei? Dan. 4. v. 27. Ist hæc superbi hujus Regis sua in Aula deambulatio, illam complacentiam denotat, quam quivis superbus habet de seipso: jactantiam illam de ingenij sui præstantia, de amœna cum aliis agendi dexteritate, de sua in loquendo facundia, de divitiis, de nobilitate, imò & de vestium elegantia de quibus insolentiùs, quàm pavo ob plumarum suarum pulchritudinem intumescit; *deambulabat in Aula.* Deinde postquam adeò semetipsum admiratus fuerat Nabuchodonosor, alia insuper illius animum admiratio subiit, nempe, cur non & alij quoque pari ratione se Regem admirabundi suspicerent; & ideò, quasi disputaret cum illis, absque eo, quòd interrogatus fuisset, respondit: an non mea est grandis hæc civitas Babylonia! an non talis est, cui similem nemo uspiam in toto Orbe reperiat! *Responditque Rex, & ait: nonne hæc est Babylon magna?* ita prorsus homo superbus haud quaquam contentus est eo, quòd se ipsum æstimet; vult præterea æstimari & admirationi esse aliis omnibus, illòsque inter adversarios numerat, qui admirari se se, & magni facere detrectant. Similî modò omne illud, quantumcunque sit. exiguum, quod de qualicunque prærogativæ genere possidet, ipsi magnum videtur; quemadmodum somnians-

mnianti accidit, qui, si parùm aliquid phleg-
 matis gutturi adhæreat, integro mellis favô
 demulciri, & si paucæ sudoris stillæ ipsum
 humectent, totus submergi aquarum flucti-
 bus sibi videtur. Verùm hîc nondum insa-
 niæ finis: Nabuchodonosor non solummo-
 do verum amplificat, verùm de illo etiam
 gloriatur, quòd manifestò falsum esse novit,
 cùm civitatem Babylonicam se ædificâsse affir-
 met; quam tantummodo ampliorem reddi-
 derat, utpote jam dudum ab alio, nimirum
 Belo extructam. Simili prorsus ratione su-
 perbi factorum suorum narrationi non solum
 multa grandia, & splendida, sed aperta insu-
 per mendacia immiscent, utpote qui hunc il-
 lûmve à se devictum gloriabundi jactitant,
 cùm tamen ipsi victoriam cesserint, atque
 adeò suum opprobrium, in suæ laudis mate-
 riam convertere nituntur. Denique, quod
 ultimum Nabuchodonosoris stultitiæ comple-
 mentum addidit, fuit istud, quòd grande
 hoc opus, quod somniârat, suæ fortitudini,
 imò fortitudini suæ fortitudinis, & gloriæ suæ
 gloriæ adscriberet: *quam ego ædificavi in robo-
 re fortitudinis meæ, & in gloria decoris mei.* Ita
 quoque superbi; tametsi non eò usque per-
 veniant, ut speculativè suorum se bonorum
 authores reputent, quasi omnia ipsorum me-
 ritis debita, & non tanquam eleemosyna à
 Supremo Domino forent concessa, tametsi,

inquam, ad errorem hunc speculativum non pertingant, (sic enim forent hæretici). tamen in hunc ipsum practicè impingunt, cùm se ita æstiment, ac si tales existerent, & ut tales etiam tractari ab aliis desiderent, unde, quamvis non verbis, saltem operibus dicunt, quòd fortitudo suæ fortitudinis, hoc est, extraordinaria sua industria totum effecerit: *in robore fortitudinis meæ, & in gloria decoris mei.*

Sed enim, hoc totum potiùs superbi hominis phrenesis, quàm grave Christianæ animæ damnum tibi videbitur; sed erras vehementer, si ita judicas.

DAMNUM,

Quod saluti affert superbia.

Nemo damni, quod animæ infert superbia, gravitatem satè potest explicare. Ut aliquid saltem de illa dicamus, adverte, in hoc mundo malorum omnium summum esse peccatum; & bonorum omnium summum esse gratiam divinam. Jam verò superbia ad omnes peccati species nos disponit, & omnibus gratiæ speciebus se opponit, & ideo, quonam alio majore nos afficere damno queat?

Igitur ad omnis generis scelera disponit. Duplici modo superbia cor nostrum potest inficere, nimirum usque adeò crescendo, ut
tol-

tollat ex illo omnem subjectionem DEO debitam, & in hoc casu jam clarè patescit, quòd hominem in Dæmonem permutaret, forèt-
que quemadmodum S. Thomas 2. 2. q. 162. a. 6. appellat, peccatorum omnium gravissimum. Aut potest etiam fieri, ut eò usque illius malitia non ascendat, uti ordinariè contingit; & in hoc casu etiamsi sit culpa tantummodò venialis, facilè tamen hominem in omnis generis flagitia præcipitat; illud enim evenire in praxi advertimus, quod fieri à serpente conspiciamus; qui ubi in locum aliquem capite intravit, cum toto postmodum reliquo corpore subsequitur; ita prorsus, ubi superbiæ vitium hominis animum ingressum est, facilè, quidquid iniquitatis adhuc reliquum est, succedit: hanc certè ob rationem Ecclesiasticus, *initium*, inquit, *omnis peccati est superbia: qui tenuerit illam, adimplebitur maledictis. c. 20* & sanè fateamur necessum est, hoc vitium esse majus, quàm omnia alia, cùm DEUS in istius pœnam & correctionem permittat, ut homo superbiâ infectus in peccata alia labatur; secùs profectò haud quaquam DEUS boni medici partes impleret, qui ad curandum malum minus, malum majus permitteret. Illud autem veritati consonum esse ex duplici peccatorum specie desumi potest, quæ mundum universum inficiunt, & sunt hæresis atque luxuria. Ad luxuriam quod

attinet, satis sit dicere, quòd intolerabili Anti-Christi superbiæ Propheta Daniel statim lasciviæ insolentiam subjungat: *DEUM Patrum suorum non reputabit*: ecce! superbissimum! & erit in concupiscentiis fœminarum: ecce luxuriosissimum! & quasi in profunda impuritatis mephyti sepultum; non enim tam impuritas in ipso, quàm ipse in impurissimo hoc cæno immersus est totus, ut sic nobis connexio, & quasi conjunctio, detegeretur, quæ impuritatem inter & superbiã intercedit.

Id ipsum de altero illo majore peccato sentite, quod est hæresis. Circumferre paulisper oculos vestros per orbem Christianum, & tot, tàmque diversas sectas, quæ serpentum instar mutuis se se invicem moribus lace- rant, per eundem dispersas contemplamini; jam scitote inquit S. Augustinus, quòd, licet tam numerosa, & adeò diversimodè maculata sit venenata isthæc progenies, unam tamen eandemque Matrem agnoscat, scilicet superbiam. *Diversis locis sunt diversa hæreses; sed una mater superbia omnes genuit. Lib. de Past.* A Simone Mago, qui primus fuerat hæresiar- cha, usque ad Anti Christum, qui erit ulti- mus, perlustratis omnibûs historiis, verius motivum non reperies, quod ad excogitan- dos tot impios errores eos impulit, quàm su- perbam illam pertinaciam ac arrogantiam, qua contra Catholicam Ecclesiam insurrexerunt.

Et

Et quid multis? tanta sibi invicem Christiana fides & superbia contrarietate opponuntur, ut eodem simul in animo nequaquam stare posse videantur. Unde incarnata DEI sapientia Pharisæis dixerat, quòd tribuendo sibi invicem humanam gloriam, eamque acceptando, incapaces se efficerent veræ fidei. *Quomodo vos potestis credere, qui gloriam ab invicem accipitis, & gloriam, quæ à solo DEO est, non quæritis? Joan. 5.* Ex quibus verbis colligere licet, quòd si acceptare solummodo vanam gloriam introducendæ in animam fidei obstaculum quasi insuperabile opponit; quantum denique eidem impedimentum objecturum sit, quærere hunc honorem in omnibus, & paratum esse conculcare DEI legem, perdere animam, subire infernum, ut ne vel unica hujus fumi mica amittatur, quemadmodum quotidie tot nobiles faciunt, parati semper ad offerendum, & acceptandum Duelum; quia secus si facerent, ut ajunt, honoris sui jacturam paterentur.

Ecce igitur! ad quale præcipitium perducere te valeat superbia: primò omnis generis sordibûs totam animam opplebit; & deinde, quemadmodum à stomacho noxiis humoribus scatente sæpenumero capitis vertigines proveniunt; ita à conscientia sceleribus plena ejusmodi in fide vacillatio orietur, qua in dubium trahi incipiant ipsa fidei fundamenta,

& qua eò usque deveniri potest, ut cœlum simul & infernus merissima fabula reputetur. Hoc totum longè adhuc manifestius apparet, si quis ilam contrarietatem consideret, qua superbia gratiæ opponitur. Scire enim oportet, quòd ex nobismetipsis ne tantum quidem virium habeamus, ut vel unicam, quæ nostræ salutis initium existat, ducere cogitationem valeamus; sed necessarium omnino sit, ut ad illam concipiendam suâ nos gratiâ Divina Bonitas roboret, & confortet. Judica jam exinde, quàm necessaria futura sit hæc ipsa gratia ad salutis nostræ opus complendum, si illius assistentia ad formandam mente etiam tenuem delineationem ita indispensabiliter requiratur; si solis nostri arbitrij viribûs cogitare bonum non valeamus, qua tandem ratione his ipsis illud perficiemus, peccatum super omnia mala detestandò, & DEUM super omnia bona amandò, quod tamen facere ad salvandam animam est summè necessarium? Jam hoc gratiæ divinæ auxilium ad consequendam vitam æternam adeò necessarium aut negabit tibi divina justitia in pœnam superbiæ, aut tam parcè concedet, ut ad eidem cooperandum animum non inducas, & pœnitendi gratia aut omnino deerit, aut tibi in vita, vel etiam morte tam languidè assistet, ut tua pigritia optatum exinde reportare fructum non sciat. Bene proinde

intelligamus oportet hanc veritatem, gratiam nempe Christianam, gratiam esse humilitatis, non solum, si illius principium, quod est sancta crux, per quam Christus JESUS humiliando se usque ad mortem tam grande nobis donum promeritus est; verum etiam si illius effectus spectemus, qui omnes tendunt ad humiliandum hominem, ut DEO gloria tribuatur, ad humiliandum intellectum, ut in obsequium fidei, se captivet, ad humiliandam voluntatem, ut virtutibus reliquis locus paretur. Quapropter si spiritus tuus coram DEO humilis non fuerit, nunquam cœlestibus hisce divinæ gratiæ lymphis irrigabitur, quæ ab excelsis superborum montibus in subjectas humilium valles defluunt, eademque omnis boni affluentia fœcundant. Quæ Sancti Augustini doctrina est.

Hæc ipsa contrarietas superbiam inter & gratiam magis adhuc ex eo elucescit, quod non modò donis cœlestibus aditum in animam præcludat, antequam illam subeant; verum illa etiam expellat, postquam jam fuerant ingressa, ita, ut, qui paulò ante propter bonorum operum multitudinem, virtutumque varietatem ditissimus erat coram DEO, si inordinatæ sui ipsius æstimationi locum concedat, ad extremam statim pauperiem redactus, miserrimus efficiatur. *Ille ego quondam opulentus, repente contritus sum. Job. 16.*

v. 13. Quemadmodum evenire columbæ
conspicimus, quæ, cùm ad solis radios ob
suum candorem, & splendentem plumarum
suarum varietatem seipsam superbè circumspi-
cit, improvisò supervenientis accipitris un-
guibus in prædam cedit: *Gaudentem in ipsa
gloria rapit. Plin. Lib. 10. c. 36.* Considerate,
quidnam fuerit aliquando Græcia: celebre
illud sanctitatis, sapientiæ, & fidei theatrum,
in quo vel ipsa etiam deserta hominibus san-
ctis erant repleta! jam verò tota est mera infi-
delitas, mera ignorantia & impuritas; &
istud quidem non aliam profectò ob ratio-
nem, quàm in pœnam superbiæ, propter
quam elegit DEUS potiùs tolerare populos il-
los spurcissima Machometis lege, quàm su-
perbiâ contaminatos. Unde, si non omne
in te rationis lumen extinctum est, Divini
Spiritus consilium accipe, & executioni man-
da: *superbiam nunquam in tuo sensu, aut in tuo
verbo dominari permittas.* Noli unquam per-
mittere, ut vel interius in corde aut de foris
in operibus tuis tibi superbia dominetur, quia
ex maledicto hoc vitio omne semper, quod
unquam mundum afflixit, tam culpæ, quàm
pœnæ malum enatum est: *In ipsa enim initiuna
sumpsit omnis perditio Tob. 4.* in loco adeò lu-
brico, non alius lapsus devitandi modus su-
perest, quàm ut humi jaceas. *Qui sedet in
terra, non habet, unde cadat.*

REMEDIIUM

Quo superbia malo medeamur.

Verùm, quodnam remedium inveniamus contra illud vitium, quod, quantò æquius primo intuitu videtur, ut longissimè absit à paupertate nostra, tantò firmiorem ob naturæ nostræ corruptelam visceribus nostris sedem fixit, simulque pauperes nos efficit & superbos, & follis lutorij instar, quantò magis omnibono vacuos, tantò magis tumidos. Hic, quia superbia foret omnium maxima, si quis propriis suis viribus, suâ industriâ suam se curare posse superbiam crederet, ea propter primum erit remedium ad DEUM recurrere, eundemque cum Davide humili animo rogare, ut impediat, ne unquam maledicta hæc pestis in anima nostra pedem figat; *Non veniat mihi pes superbiæ. Psal. 35.* Dicitur superbia unicum solummodo pedem habere: *Pes superbiæ*: Quia est monstrum; deinde, quia superbus in se uno omnem fiduciam collocat, & totus sibimet ipsi innititur; denique, quia sicut debili fulcro subnixus, facilè in omne aliud vitium prolabitur, ut suprà ostendimus: *Ibi ceciderunt, qui operantur iniquitatem.* Ecce, primum lapsum! Et si divino adjuti favore existeremur.

furgunt, à malo postmodum in pejus recidunt: *Expulsi sunt, nec potuerunt stare.*

Secundum remedium est ipsam mali radicem tollere. Superbia partim intellectum inficit mundanorum, qui se magnificiunt; partim voluntatem, qua magnificeri, & ideo honorari ab aliis desiderant; atque ad imitationem superbissimi illius Simonis Magi ipsi quoque jactitant: *Se esse aliquid magnum. Act. 8.* Superbiæ igitur malo ut medeamur, voluntatem simul & intellectum curemus necessum est. Jam, intellectus curatur, si commonstretur homini, quidnam sit ipse maximè coram DEO, & curia illius Cœlesti; & quidnam sit illa gloria, quam contra omnem justitiam vindicare sibi contendit.

Mundi gloria nihil est aliud, quàm fructus quidam vetitus, qui non nutrit hominem, sed venenò inficit. Supremus rerum Conditor DEUS fecit quandam veluti partitionem, & infinita benignitate hominibus omnium bonorum operum utilitatem concessit, omnem autem honorem sibi soli reservavit: *Gloria in Altissimis DEO, & in terra pax hominibus:* Atque adeò usurpare velle hanc gloriam soli DEO debitam, violatæ Divinæ Majestatis veluti crimen quoddam est, & quod proinde in gravissimum illius, qui tantum facinus attentat, damnum redundat: *Væ cùm benedixerint vobis homines! Luc. 6.* Væ illi, qui
mun-

mundanum honorem mendicat, & magni fieri ab hominibus quærit; quia hoc consequi, grande pro illo infortunium. Ad detrimentum, quod hæc gloria secum affert, ipsius vanitas accedit. Vana namque est illa quinque saltem ex capitibus, quæ non abs re erit, si unum post alterum exponamus. Primò igitur vana est in seipsa, utpote, quæ nihil addere tibi potest, nihil demere; *Si ego glorifico meipsum, gloria mea nihil est. Jo. 8.* Inquiebat Christus Dominus ad Judæos, quod indicare voluit; si ego, in quantum sum homo, operum meorum gloriam, locò illius, quòd totam tribuerem DEO, mihi adscriberem, gloria mea nihil foret. Atque exinde jam conclude, quantò adhuc magis vana exitura sit illa gloria, ille applausus, quem alij homines procurare sibi ad eò sollicitè contendunt. Secundò est vana isthæc gloria ex parte illorum, qui eandem tibi attribuunt, qui, si te non nisi quoad speciem externam agnoscunt, quam aliam tibi accipere laudem possunt, quàm qualis sepulchro dealbato tribueretur, cujus quis titulos, & inscriptionem extolleret, quin interea ad putredinem interiùs stabulantem se reflecteret. Tertiò est vana mundi gloria, si locum consideremus, in quo ea confertur, & est humilis hæc nostra terra. Vel obiter istam cum cælo compara; nonne deprehendes mundum hunc nostrum,
non

non nisi unius puncti magnitudinem adæquare? jam in hoc puncto illam regionem invenias, in qua gloriam quæris, quæ profectò puncto adhuc longè minor existet. Ex mille millionibus hominum, qui facilè totum globum terraqueum incolunt, vix centenos, qui te agnoscant, reperientur, & ex his centenis, vix decem numerari poterunt, qui revera ex corde te æstiment; Unde in angulo universi tam exiguo tanta aviditate hanc ipsam æstimationem quærere, quid tandem est aliud, quàm infantis instar cicindelam prætervolantem insequendò seipsum perdere! Quartò vana est humana gloria ratione temporis, quo durat. Tota nostra vita cum æternitate collata brevior est, quàm unicus arteriæ pulsus, quam unicus nictus oculi: & fieri jam queat, ut homo prudens ad consequendam hominum æstimationem momentaneam, manifesto se periculo exponat opprobrij sempiterni? Denique longè magis, quàm ullo alio ex capite vanus est mundanus honor, si res illas spectemus, quas mundus laudare & extollere solet. Æstimat te, si pulchro indutus vestitu incedis; Sed hic honor vestimento debetur & vermibus, qui illud elaborârunt. Et dein quantò nitidiùs, quàm tu splendidiùsque suis plumis exornatus pavo ingreditur, quantò amcenius flos campi sua varietate aspicientium oculis blanditur? æstimat te mundus propter

nobilitatem; sed quodnam ad illam consequendam meritum contulisti? & sanè, quantumcunque illa nobilitas bonum existat, Majorum tuorum est meritum. Laudat te propter divitias; sed DEUS noverit, quantæ in illis accumulandis commissæ sint injustitiæ; & DEUS quoque jam noverit; quàm longè difficiliorem hæ tibi cœli viam efficiant, quam paupertas reddidisset. Laudibûs te effert propter pulchritudinem; sed æquè ita laudare ob candorem posset acervum stercoreum nivibûs coopertum. Ante omnia autem considera, in quem paucos intrà dies illa finem desinat: *Cùm moreretur homo, hæreditabit serpentes & bestias, & vermes. Eccl. 10. c. 13.* Sepulchrum aperi, & rei hujus veritatem oculis perspicies.

Hac ratione honori larva detrahitur, qui, tametsi cor ex capitibus nihil sit, tamen stultorum oculis ut bonum summum apparet. Et hic quidem est minor titulus, qui superbi hominis fastum deprimat; atque ideo, postquam jam consideravimus, quidnam sit humana gloria; ad considerandum, quidnam sit homo, qui eam desiderat, te accinge. Si istud ex Propheta quæras respondebit, omnem hominem, id est, non modò abjectum rusticolam, qui ligone terram fodit, sed quemvis ex maximis Regibus, qui mundo dominantur, si homo est, esse nihilum debilitate, & impotentia, ignorantia & malitia

vestitum. *Universa vanitas, omnis homo vivens. Psal. 30.* Et hæc est illa pompa, quæ cum quoad naturam tu quoque in Divinæ Majestatis conspectu appares. Quòd si autem vivis in peccato mortali constitutus, nihilum es ipso nihilo pejus: divini honoris latro es, proditor infinitæ illius Majestatis, condemnatus ad ignem inferni, & ad reddendam in tormentis sempiternis, quam supremo cœli Monarchæ denegasti, submissionem. Hæc est conditio, hic status, in quo te universa cœlestis Aula considerat; & in hoc statu multum à te peti videtur, si, ut sis humilis, ut superbam frontem demittas, totamque DEO suam gloriam relinquas, à te exigatur? tantumne tibi erit animi, ut cum Immensa illa Majestate te compares, & ad defendendam superbiam tuam illa DEI verba usurpes: *gloriam meam alteri non dabo? Isa. 42.* Gloriam aliquam, quæ verè tua sit, monstra, & postmodum tibi causam adjudicabo.

Postquam hac via intellectum errorem suum deducimus, ad curandam voluntatem transeamus oportet, ab hoc quoque superbiam dispellendo. Et istud obtinebimus, si præter illa damna, quæ superiùs tanquam è superbia prognata retulimus, illi ob oculos ponamus damnorum omnium possibilium longè maximum, quod est æternum damnari. Tollenda itaque est tandem aliquando isthæc
in-

incantatio, quæ cor vestrum malè fasciatum retinet: intelligere tandem aliquando oportet; absque humilitate Christiano spes salutis non est: *nisi efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum cælorum. Matth. 18.* Observe, quòd Christus Dominus illis ipsiis terminis, quibus necessitatem pœnitentiæ atque baptismi declarat, necessitatem quoque humilitatis declaret: *nisi pœnitentiam egeritis, simul omnes peribitis. Luc. 13. nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto non potest introire in Regnum DEI. Jo. 3.* Quapropter, si una eadèmq; lingua Verbi Incarnati iisdem prorsus loquendi formulis necessitatem unam sicut alteram, pœnitentiæ & baptismatis ex una, humilitatis ex parte altera nobis manifestat, dicamus necessum erit, æquè ad obtinendam æternam salutem Christianam humilitatem requiri, atque baptismus simul & pœnitentia requiratur. Atque istud quidem usque adeò est indubitatum, ut superbiam signum evidens reprobationis, humilitatem verò signum evidens prædestinationis Sancti esse pronuntient. *Evidentissimum reprobatorum signum est superbia, inquit S. Gregorius, & contra humilitas electorum. L. 34 Mor. c. 22.* Atque adeò infernus plenus esse superbis dici potest, quemadmodum Iaias Propheta nobis testatur, qui, ubi dixerat, in-

fernum fauces suas sinè termino aperuisse, aperuit os suum absque ullo termino, protinus subjungit: & *descendent fortes ejus, & sublimēs, gloriosique ejus ad eum. c. 14.* certum igitur est, superbiam vexillum esse Luciferi: ipse est Rex super universos filios superbiae, & ideo, quemadmodum ille omnium reproborum est caput, ita hæc signum est omnium maximè visibile æternæ reprobationis, simulque impedimentum, quod omnium fortissimè nostræ se se saluti opponit.

S. Lidwina à DEO mundo proposita est tanquam miraculum patientiæ in lege gratiæ, quemadmodum olim propositus erat mundo Sanctus Job tanquam patientiæ miraculum in lege naturæ. Per triginta & octo annos paupere in lectulo decumbebat tantis infirmitatibus afflicta, ut viderentur ad eam excruciantam morbi omnes maximè sibi invicem contrarij conspirasse; Illa nihilominus tanta animi generositate, lætitiâ tantâ toleravit, ut undique ad istud prodigium videndum, & sanctorum illius orationum auxilium obtinendum homines concurrerent. Inter alios, qui ad hanc Virginem confluerant, fuit sacerdos aliquis Canonicus, qui magnis precibus Sanctam obtestabatur, eam sibi à DEO gratiam obtineret, ut maximum, quod in animo suo reperiretur, salutis æternæ impedimentum auferretur. Fecit Virgo, quod rogata erat,

magna devotione : & ecce ! repentè Canonicus profunda vocis rauedine laborare incipit, qui ad illud usque tempus voce utebatur adeò singulari, ut ipse solus (ut loqui sole-
mus) chorum suo cantu dirigeret. Facile ex hac metamorphosi advertit ; quòd, cùm in voce sua adeò suavi nimium sibi complaceret, vana hac complacentia grande obtinendæ suæ salutis obstaculum poneret. Ex hac historia salutaria documenta deprome, & considera, quòd si vanitas primo intuitu vix non innocens adeò impeditam atque difficilem salutis viam huic sacerdoti reddiderit ; quantò magis difficilem effecturus sit fastus mundanus, & diabolica illa superbia, qua tantus mortalium numerus eò usque progreditur, ut de peccatis etiam glorientur, non timere excommunicationes sibi honori ducant, illòsque, qui peccare pertimescunt, tanquam simplices contemnant, & probrosi dictis laceessant ? Adeoque, si sapis, ad te ipsum mentis oculos reflecte, & interiora simul ac exteriora solerti oculò perlustra, & si quoddam in iis superbie vestigium reperias, sinè mora exinde penitus extermina. Noli contemnere quemquam, quis enim scit, an non ille, qui modò peccator est, paulò pòst sicut bonus latro ex hac vita sanctus emigraturus sit ; tu verò si nunc bonus sis, tandem cum Juda exitu infelice vitam sis finiturus. Cave, ne pauperes, atque famu-

los duriùs habeas. Pauperes personam Christi repræsentant; famuli verò forsitan in novissimo die iudices tui, aut in cœlesti gloria longè te superiores futuri sunt. Noli stolidè de tua tibi nobilitate de ingenio, & multò minùs de bonis operibus complacere. Modicum illud, quod habes tuum non est; & tametsi etiam tuum foret, adeò est exiguum, tótque malis commixtum, ut propterea crystas attollere, idem foret, ac si nigerrimus Ethyops pro miraculo albedinis se venditaret, eò quòd albicantes post labia dentes reconderet. Noli te ipsum encomiis ornare; nec prima ubivis subsellia prensare: noli nimium tuis viribus confidere; neque omnibus te gravioribus negotiis immisce, quia, quod hominum oculis altum & sublime apparet, abominabile est coram DEO. *Quod hominibus altum est, abominatio est ante DEUM. Luc. 16. c. 15.* uno verbo, omnem aliam culpam in animo tuo patientiùs tolerabit DEUS, quàm superbiam, utpote contra quam offensivè & defensivè, ita ut dicam, tota fortitudine potentiæ suæ præliatur. *DEUS superbis resistit. Jacob. 4.* Et hoc quidem usque adeò, ut majorem timendi causam habeat justus superbus, quàm peccator humilis: *Vidisti hominem sapientem sibi videri? magis illo spem habebit insipiens. Prov. 26.* Et quoniam hæc primo intuitu peregrina tibi videbuntur, eandem ad coërcendam superbiam methodum

usur-

usurpa, quam adhibendam esse ajunt, ut ferociens taurus mansuescat, quem ideò longo tempore ficui alligatum retinent. Alliga cor tuum adeò superbum Sanctissimæ Cruci Domini Nostri JESU Christi; lege, & diu multumque, quæ Amabilissimus Servator sua in Passione subiit, opprobria & humiliactiones meditare, & hac ratione minùs difficile tibi erit, cervicem submittere. Quòd si autem statùs tui conditio exigat, ut nobiliore vestitu incedas, aliàsque excellentiæ prærogativas ostendas in publico, hæc ipsa necessitas horrore tibi erit, faciétque, ut humiliorem conditionem aliis inideas, eo animi sensu, quo sancta Regina Esther protestabatur, quòd coronam suo capiti impositam cum aversione cordis, & ex mera necessitate portaret; unde ad DEUM ajebat: *Tu scis necessitatem meam, quòd abominer signum superbiæ, & gloriæ meæ, quòd est super caput meum in diebus ostentationis meæ.* Esther. 14.

LECTIO V. DE IMPEDIMENTO,

Quod saluti affertur ab otio, & occupationibus superfluis.

DUO animalium genera olim in antiqua lege declarata fuerunt immunda: illa, quæ pedibus carebat; & illa, quæ nimium

multos habebant : quasi, ut aliqui meditantur, insinuare nobis DEUS voluisset, duo hominum genera sibi placere non posse, illos nempe qui culpabili otio absque ulla honesta occupatione marcescunt; & illos, qui nimium laborare volentes, cor suum mille negotiis implicant. Utrumque igitur, magnum est salutis consequendæ impedimentum, atque adeò de utroque necessarium est, ut hîc aliquid dicamus, ostendendô damnum, quod infert animæ, & methodum adhibendi remedium.

Quòdnam majus multorum Christianorum est negotium, quam otio indulgere? obambulare plateas, miscere sermones de inutilibus novis, prætereuntium mores & actiones, vestimenta & gressus carpere; intrare templum, quia nescitur, qua via alia tempus fallatur; illi se præ reliquis obligatum profiteri, qui magis inutiliter diem transigendi modum suggererit, quam tum lucratos se esse existimant, quando eandem absque eo, quod advertant, penitus deperdunt. E contrario videbis alios, qui tantò se se occupationum cumulò onerant, ut iisdem corporis vires atterant, spiritum opprimant, & quandoque vitam abbrevient, quin interea suæ animæ vel modicam quietem indulgeant. Jam, etiamsi utrumque hoc vitium adeò sit frequens apud Christianos, quotusquisque tamen est, qui
dam-

damnum consideret, quod nostræ salutis negotium exinde patiatur?

DAMNUM,

Quod afferunt animæ hæc duo impedimenta.

SI de otio loquamur, Spiritus Sanctus paucis syllabâs totum exprimit: *multam malitiam docuit otiositas. Eccl. 33. v. 29.* vita otiosa ad omne genus malitiæ homines informavit; ita, ut vocabulum *multam* idem significet, ac si dixisset, *omnem*. Fingite proin, dæmonem in hoc mundo malitiæ scholam aperuisse, cûmque videret, tot lectionibus uno eodémque tempore in hac schola tradendis se non sufficere, otium tanquam magistrum secundarium substituisse, quo adjuvante intentum perficeret. In hac igitur schola omnia flagitia docentur, & addiscuntur sine labore, & addiscuntur à quolibet; quò enim quis est ineptior, eò aptior hîc discipulus agnoscitur ad faciendum profectum *multam malitiam docuit otiositas*. Hîc discitur peccare cogitationibûs; desiderare scilicet corde, quod mandari effectui opere non potest: *desideria occidunt pigrum: tota die concupiscit & desiderat. Prov. 21. v. 25.* Aliquando scelus factum non exequitur; eò quòd ad illius executionem quædam molestia requiratur; locò hujus au-

tem plenas desiderius suis habenas relaxat ; ut
finè ullo labore quaquaversum per diem to-
tum discurrant. Atque ideo, si solæ cogi-
tationes vanæ tantò animam malò afficiant,
ut Propheta propterea totus cohorrescat,
Va! qui cogitatis inutile! Mich. 2. v. 1. judica-
te, quantum illatura sit malum integra præ-
vorum desideriorum turma, quæ continuò
otiosorum corda pererrat? cogitationibus
verba succedunt & murmuraciones; otiosus
enim quò magis est incurius in rebus propriis;
eò curiosior est in pervestigandis factis alie-
nis: & quò majorem sentit in operando dif-
ficultatem, eò majorem habet facilitatem in
loquendo, utpote, quod absque labore ab-
solvitur: unde totum illius negotium est alio-
rum famam arrodere, & cum hoc diem con-
cludit: *hoc opus eorum, qui detrahunt mihi.*
Psalms. 108. Quòd si aliquando à murmuratio-
nibus cessent otiosi, ideo faciunt, ut sermo-
nes obscenos interferant, qui tandem Chri-
stiani hominis linguam Dæmoni consecrant,
quæ tamen ex omnibus nostris membris pri-
mum extitit, quod supremo Numini sacri
Baptismatis sale dedicaretur, & quæ sæpissi-
me Divinæ Eucharistiæ contactu honoratur.
Nihilominus hanc tam malè otiosi impen-
dunt. Neque tamen hoc multùm curant,
quia has linguæ suæ spurcitas acutis, æqui-
vocis que loquendi formulis cooperiunt, id
est,

est, audientibus venenum in cratere melle oppleto offerunt, illudque in sui obtendere excusationem contendunt, quo longè adhuc magis reos se reddunt. Quisquis præinde inimicus est laboris, necesse est, ut sit amans deliciarum, & quòd propterea non sit contentus, nisi iisdem indiscriminatim sive licitæ sint sive illicitæ, perfruat; unde illud contingit juxta antiquum proverbium, quòd nempe nihil facere, secum trahat omne malum facere: *nihil agendo discunt homines male facere.* Aqua, quæ stagnat, brevì putrescit; aër, qui non movetur, brevì inficitur; otiosus exercitus brevì intestinas ad turbas concitatur: & quemadmodum otium quinque iniquis civitatibus, teste Ezechiele Propheta, omnia flagitia suggessit: ita eodem modò Christianis suggerit, simulque eos usque adeò effœminatos efficit, ut ad primam virtutis difficultatem despondeant animum, ad primam tentationem arma abjiciant: & Leones timent non modò in sylvis, ubi habitant, verùm etiam in plateis, ubi nunquam reperiuntur: *Leo est foris: in medio platearum occidendus sum.* Prov. 22. v. 13. Id est, timent ficta pericula, & inanes umbras horrescunt. Si S. Mater Ecclesia jejunium imperat, absque mora ad impetrandam dispensationem festinant; si confessarius poenitentiam injungit vel parùm austeram, aut

acceptare renuunt, aut peragere omittunt; uno verbo, eo in statu suam animam collocant, quem unicè hostis infernalis desiderat, ut stabilem in illa suam figere sedem valeat. *Invenit vacantem, & assumit septem alios Spiritus secum, nequiores se, & intrantes habitant ibi.* Matth. 12.

Verùm si tot malorum ferax est otium, haud quaquam sanè steriles, aut pauciorum feraces erunt occupationes superfluæ. Hæ sunt illæ spinæ, quæ, uti æterna Veritas testatur, divinarum inspirationum sementem suffocant, quia ut ne aliquid boni fiat, aut omnino impediunt, aut saltem ut malè fiat, efficiunt. Si adeunda est Congregatio, si audienda concio, si legendus liber spiritualis, si frequentanda Sacra Mysteria, nunquam ad ista tempus suppetit: unum negotium alteri succedit, nec ex uno se se extricandi modus reperitur, quin quis simul alteri implicetur; sicuti funis plurimis nodis illigatus, explicari nullatenus potest. Et hac tandem arte diabolus sua sub tyrannide illos continet, qui quidem illius aliquando effugere manus optarent, nullam autem ex illis elabendi viam inveniunt: illud ipsum namque cum istis veterator stygins facit, quod olim Israëlitis, quando de suo, ut supremo Numini in deserto sacrificarent, ex ægypto abitu tractabant, Rex Pharaon fecerat; qui novis eosdem, & ma-

jo,

poribus laboribus ita oneravit, ut ne quidem bonum cogitandi, nedum opere ipso perficiendi tempus haberent. Similem omnino in modum temporales sollicitudines, negotia, & occupationes tot fiunt laquei, qui hos miseros fortissimo nexu terræ alligant, illorumque cor, sicut hedera mille ramulculis arborem, complectentes omne exinde devotionis alimentum exsugunt, eoque tandem deducunt, ut fine tanquam mediò utantur, & mediis tanquam fine fruantur; atque adeò verissimum fiat illud Magni Augustini effatum, quo dixit: *utuntur DEO, fruuntur mundò. L. 11. c. 25. de Civi. DEI.*

Ubi autem occupationes superflue tot defectuum causa non existunt, nec ita sibi tempus omne vendicant, ut nihil omnino istius ad agendum bonum relinquunt, tamen hoc ipsum bonum non aliter peragitur, quàm male, venatores, etiam quando dormiunt, non quiescere videntur, utpote qui aut feras difflugentes, aut alias appropriantes somniant, ita ut corpus quidem in lecto recumbat, phantasia verò per sylvarum avia, deviàque divagetur. Idem omnino ad tam varia distractis evenit: si Sacrosancto adstant Missæ Sacrificio, si sacræ Concioni interfunt, si quandam subinde orationem recitant, perpetuò vagatur animus distractus aut per hanc, quæ ad faciendum lucrum se offert occasionem, aut per

per illam quæ elabatur; corpus equidem est in Ecclesia; animus verò per plateas spatia-
tur. Et creditis forsan, DEUM vobis in hoc tumultu sanctis suis inspirationibus locutu-
rum? quando vos amicorum alicui felicem rei cujusdam successum enarratis, nisi utra-
que vobis aure attendat, vel si tum colloqui cum alio incipiat, non vestram modò narra-
tionem, sed vel ipsa etiam verba abrumpitis: & exspectare audetis, DEUM vobis loqui ad cor perseveraturum, si centum occupationi-
bus referti ad omnia potius alia, quàm ad ipsius vocem attendatis? *ubi auditus non est, non effundas sermonem.* Eccl. 32. v. 3.

REMEDIIUM

Ad curandum utrumque hoc impedimentum.

PRO utroque hoc vitio otiositatis & occu-
pationum superfluarum, remedium est,
precibus à DEO impetrare lumen, quo illu-
strante illum, ad quem conditus atque in hoc
mundo positus es, finem agnoscas, qui non
est alius, quàm cum concessa tibi à DEO gra-
tia, quasi in quibusdam nundinis negotiari:
negotiamini, dum venio. Luc. 19. v. 13. Quæ-
nam igitur isthæc tandem sunt tenebræ, cre-
dere, te ideo hunc in mundum venisse, vel
ut absque labore, languido in otio præsens
tempus desperdas, vel ut fortunam tuam ac-
fa-

familiam mille artibus amplifies ? summè proinde necessarium est, supplicibûs votis DEO te commendes, ut cœlestilumine illustratus finem tuum intelligas *notum fac mihi Domine finem meum. Psalm. 38.* Et Beatum te ! si DEUS preces tuas exaudiat ; & vœ tibi ! si easdem rejiciat : intrâ dies perpaucos post brevem fallacis otij somnum, vacuûs manibûs evigilabis : *cùm dormierit, aperiet oculos, & nihil inveniet. Job. 27. v. 19.* Si in alium finem, quàm ad animæ salutem multîs occupationibûs vires consumpseris, illi planè similis eris, qui in circulo ambulat ; nam absolutò totius vitæ curriculò, ne unum quidem pro æternitate fecisse passum te videbis *in circuitu impij ambulant. Psalm. 11.*

Alterum remedium est ad ponderandum temporis valorem seriò animum applicare ; *Quis est, qui pretium temporis ponat ?* Dicebat Seneca, & utpote gentilis, tam parùm intelligebat de natura, omnino nihil de gratia. Profectò, si conjuncta omnium, quotquot in mundo invenire est, oratorum facundia in eo desudaret, ut hujus thesauri, temporis nimirum pretium explicaret, quid aliud possent, quàm cum infantibus balbutire ? Imò etiam, si omnes Angelici Spiritus linguas suas cœlestes ad id negotij impenderent, ne isti quidem dicere omnia valerent ; cùm tempus, quod divina Bonitas nobis ad lucrandum

dum cœlum concedit, tantum valere dici possit, quantum valet ipse Paradysus. Quid amplius? Si beati in bonorum suorum plenitudine aliquod nobis bonum possent invidere, non aliud certè, quàm tempus invidere; &, si dæmonibus statim post patratum suum peccatum indultum fuisset illius vel momentum unicum, quo salutari dolore suam delere culpam potuissent, jam ne quidem unicum infernus dæmonem haberet. Jam verò quem in finem credis, DEUM tam magnam incomparabilis hujus thesauri, temporis nimirum, partem tibi concessisse, præcipuè postquam tot peccatis eum ad justam iracundiam provocâsti? prima vice, qua Legi Divinæ rebellis contra Illius Majestatem impio ausu insurrexisti meritis fuisses, ut in ipso flagitio comprehensum in momento, ut olim rebellibus Angelis fecerat, in orci abyssum te præcipitaret. Verùm enimverò, *dedit ei DEUS locum pœnitentiæ Job. 24. v. 23.* Divina Bonitas non per pauca solummodo momenta, sed per longum complurium annorum decursum continuatum pœnitentiæ spatium concessit. O! quàm insigne hoc tandem donum extitit! at verò, quem in finem tibi concessum? certè non in alium, nisi ut de errore tuo agere pœnitentiam, eundem eluerelachrymis, & bonis resarcire operibus possis; *Dedit ei locum pœnitentiæ.* Ajunt Medici,

ci, illum, qui venenum biberit, à nulla re alia magis, quàm à somno cavere sibi debere: *Qui venena hauserunt, somnô privandi. Galen. l. de antid.* Et tu, qui non solummodo stillas aliquot, sed venenatum Babilonicæ meretricis poculum totum exhaustisti stertendo in otio, quod adeò salutis tuæ præjudicat, totum tempus transigis? Et si scelerum tuorum summam aliquando confessorio aperuisti non major ampliùs animum tuum illorum cura remordet, quàm si nunquam à te commissa fuissent. Hoc profectò est in vanum accipere animam seu vitam suam, ut inquit Propheta Psal. 23. Hoc est esse inutilem super terram (Psalm. 13.) hoc est non tantummodo esse stultum, sed omnino stultissimum: *Qui sectatur otium, stultissimus est. Prov. 12.* Potèstne major reperiri dementia, quàm thesaurum, qui æstimari non potest, tam incuriò levique animo abjicere? An forsitan isthanc commoditatem semper duraturam existimas? *Paululum dormies, paululum dormitabis, & veniet tibi pauperies, quasi vir armatus. Prov. 6.* Pars una vitæ profundè in utramque aurem dormiendò, nempe malè vivendò pessumdatur; pars altera dormitandò, nempe nihil boni faciendò negligitur; & ecce! subitò nil tale expectanti, velut homo armis invincibilibus obarmatus, mors supervenit, & omni te tempore spoliatum eò usque

que paupertatis redigit, ut vel unicum illius momentum instar pauperis eleemosynam mendicare necesse habeas, & ne hoc quidem obtinebis. Legimus de nobili quodam viro, qui multis annis Francisco Primo Franciæ Regi fuerat à secretis, quòd ad mortis deductus confinia præteritam vitam amarissimè planxerit, nihilque admittens solatij jam emortua pene voce identidem exclamârit: An possibile est, quòd tantum temporis inveni-
nerim, ut expediendò Regis mei nomine literas centum papyri scapos consumerem; & tantum otij non repererim, ut scribendò confessionem generalem vel medium folium implerem quo animæ meæ salutem magis in tuto reponerem! In similia, & adhuc magis probrosa lamenta sub vitæ finem tibi quoque erumpendum erit, si tot annos nihil agendò transegeris & ne quidem exiguam indulti temporis partem cum in finem impenderis, ut animam tuam securo in statu colloques. Agedum igitur, expergiscere tandem ab hoc somno usque adeò noxio, & illud facito, quòd facere viator assolet, qui, ubi è somno, cui sub amœna cujusdam arboris umbra indulserat, expergefactus socios suos magnum interea viæ spatium emensos multùm præcessisse advertit, passus duplicat, eosdèmq; rursum assequi toto anhelitu contendit. Tantum temporis jam perdidisti; nunc illud re-

cuperaendi spatium & copia præstò est : *Non quasi insipientes , sed ut sapientes , redimentes tempus ; quoniam dies mali sunt. Eccl. 5. v. 16.* Tempus quod ibi superest, incertum est, & semper erit breve; unde si sapias tam preciosæ mercis reliquias veluti è naufragio studiosè collige, & illud quod tibi supererit, noli denuo adeò leviter in profundum projicere Ut autem ad praxin veniamus, cum consilio Patris Spiritualis tuas imposterum occupationes quas diebûs singulîs, singulîs septimanîs, mensibus, annîs singulîs perficias, disponito. Statue e. g. quæ quotidie pia devotionis opera peragenda e. g. recitare officium Sanctissimæ Virginis; adesse tremendo Missæ Sacrificio; legere librum quendam spirituales; dare aliquid eleemosynæ; nunquam exire domo, quin Sanctissimum Sacramentum, aut Aram Divinæ Matris visites? præstare obsequium quoddam SS. Patronis, præcipuè verò Angelo tuo custodi, & S. Josepho pro felici mortis hora impetranda. Singulis septimanîs die festo semper aliquid consuetis tuis devotionibus adjungere: interesse concioni, recitare intra septimanam Rosarium, in honorem Passionis Dominicæ die Veneris, aut die Sabbati in honorem Preciosissimæ Matris ab aliquo cibo abstinere. Singulîs mensibûs saltem semel sacræ Mensæ accumbere; & si fortè infelicissimo casu in grave peccatum pro-

lapsus esses, etiam ante illud tempus ad Sacrum tribunal festina; ex omnibus námque stultitiis, quibûs laborare peccator potest, summa est, credere infernum, & vel per momentum unicum in peccato vivere, hoc est, in extremo margine tam horrendi præcipitij. Denique consultissimum est, quolibet annò computatis diligenter ab ultimò peracta ad præsens usque tempus commissis peccatis, confessione generali animam expiare, omniâque tum temporalia, tum spiritualia negotia ita exactè componere, ut mors, etsi etiam improvisò adveniat, paratum offendat. Beatum te! si cum Sancto Job dicere poteris: *Cunctis diebûs, quibus nunc milito, expecto, donec veniat immutatio mea: vocabis me, & ego respondebo tibi. Job. 14 v. 14.*

Hoc totum, quod hæctenus expendimus, mederi quoque poterit illi vitio, quo quis totus in superfluas occupationes effunditur; inter otiosum enim, & nimium occupatum istud solum discrimen intercedit, quòd unus sui temporis divitias stultè abjiciat; alter verò easdem in res nullius momenti, & ita loquendo ad struendas aranearum telas expendat. *Occupationes puerorum vocantur nugæ, majorum nugæ vocantur negotia. Aug. l. 1. conf. c. 9, tu puerorum occupationes nugas vocas, Angeli coelestes etiam grandia tua negotia nugas appellant. Verum, qui superfluis immeris* ne-

negotiis vivit, præter istud remedium, tres insuper excessus consideret oportet, quæ in illius occupationibus reperiri possunt, eosdémque ex animo tollat: Primus excessus est in harum ipsarum occupationum quantitate; secundus in qualitate; tertius in fine.

Primò igitur fieri potest, ut Propheta de tuis quoque negotiis dicere queat, quòd sua multitudine numerum stellarum excedant: *Plures fecisti negotiationes tuas, quàm stellæ sint cæli. Nahum. 3. v. 16.* necessarium proinde est, tuas occupationes ut diminuas, si divinæ gratiæ parare locum, atque per illam illuminari desideras: *qui minoratur actu, sapientiam percipiet. Eccl. 38. v. 25.* Non dicit Spiritus Sanctus, ad hoc, ut vera sapientia quæ in DEI, & bonorum juxta, & malorum æternorum cognitione consistit, acquiratur, omne occupationum genus esse seponendum; sed dicit solummodo, quòd minuendæ sint, *qui minoratur actu.* Decipitur profectò, qui existimat, quòd status nobilium, & divitum à laborandi obligatione hominem eximat. Ipsum etiam cælum Empyreum suum in res inferiores influxum præstat, quia decens non est, ut ulla in toto universo creatura penitus otiosa inveniatur; ex altera verò parte, quænam illa est aliquorum prudentia, qui, ultrà quàm ipsorum vires patiuntur, se negotiis onerant? qua demum ratione sic mente

simul & corde levare ad cœlum possunt? si
fonti in varios rivulos diviso viam per plana
aperias, quomodo desideras, ut in altum
profiliat, fiatque *fons aquæ salientis in vitam
æternam*? Si ipsæ etiam occupationes Sancto-
rum moderatè sunt assumendæ, ut ne forsân,
qui custodire alterum laborat, seipsum ne-
gligat: *posuerunt me custodem in vineis; vi-
neam meam non custodivi. Cant. 1. v. 5.* judica,
quòd cum moderamine assumere negotia
temporalia oporteat. Si fortè Procuratorem
tuum de molesta, quam in judicio habes, li-
te cum ipso tractaturus accedas, tristaris, si
aliis litigantium partibus ejusdem obsideri to-
res videas; quia nempe times, ne, cùm tot
simul causis attendat, ventilandi tuam, eun-
dem & facultas & tempus destituat. O!
quantò majorem tristandi causam habet ani-
ma tua, cùm mentem tuam tot cogitationi-
bus, tot negotiis occupatam considerat? si
videt, à te devotionis opera ad reliquarum
occupationum finem reservari, nec ad eas nisi
perfunctoriè peragendas tibi spatium suppe-
tere? quantum itineris conficere navis pote-
rit, tanto pondere onerata? sed forsitan ex-
cusare errorem tuum contendis, tuasque oc-
cupationes non esse malas asseverabis? verùm
istud non sufficit, si sunt nimix. Multæ ex
nostris infirmitatibus non ex corruptione, sed
abundantia sanguinis oriuntur; hæc namque
fa-

facit, ut debita illius per venas ac membra circulatio, & necessarium cordis refrigerium impediatur. Observa proin, quænam ex occupationibus tuis sint minùs necessariae, & harum ipsarum partem, aut in cujusdam Socij, aut domestici, aut consanguinei humero transfer, sequere consilium, Moyfi aliàs tam sapienti & legislatori & Ducitæ magni populi ab Jethro suggestum: *Ultra vires tuas est hoc negotium; solus illud sustinere non poteris: stulto labore consumeris. Exod. 18.* neque hora tibi superest, quam quieti concedas, semper inter spinas hæsitæ: araneæ instar temetipsum evisceras, & sicut illa, ad inanem telam pertexendam multos oculos aperis: præmium unius laboris, est labor alius priore major; confecti unius laboris merces est timor, ne fortè quemdam alium non perficias: *stulto labore consumeris.*

Multò igitur adhuc vesanior esset alter excessus in qualitate occupationum. Multa sunt negotia, inquit S. Gregorius, quæ tractari absque peccato vix possunt: *Sunt pleraque negotia, quæ sinè peccatis exhiberi aut vix, aut nullatenus possunt. Hom. 22. in Evang.* Atque ideo, quanta est stultitia, hujusmodi se se negotiis implicare? pejus profectò hoc foret, quàm si ad lucrandum pileum ipsum caput discrimini objiceretur: Præcipuè, cùm implicare se rei cum peccandi periculo conne-

xæ; non rarò fit sese implicare longæ catenæ multorum peccatorum. Qui negotium semel aggressus est, & veluti navim conscendit, ad præfixum portum prevenire omnibûs modis contendit, & si media licita sufficientem efficaciam non habent, etiam illicita applicantur, & si viæ directæ ad desideratum non perducunt, etiam obliquæ eliguntur: Si ex lite reportari quæsitæ victoria non potest, eò usque protrahitur, donec adversarius ob pecuniæ defectum eandem prosequi desistat: si testimonia vera non suppetunt, falsa conquiruntur: si iudex allatas rationes in favorem tuum non intelligat, donis & muneribus in partes tuas inflectitur; & quia uno oculo terra simul & cœlum eodem tempore aspici non possunt, oculus terræ affigitur, & cœlum non consideratur.

Denique ultimus occupationum excessus est in fine. Vera negotia sunt illa, quæ sunt sanctificata Domino: *Et erunt negotiationes ejus sanctificatæ Domino. Is. 23. v. 13.* Id, quod tunc contingit, ubi iisdem charitas & justitia tanquam scopus præfigitur. Quapropter, quemadmodum pictores omnia sua opera à capite incipiunt, atque ab hoc omnes totius imaginis mensuras, ac proportionem desumunt; ita tibi quoque faciendum: Ante omnia semper præ oculis anima & DEUS versetur: *Querite primum regnum DEI, & justitiam*

tiam ejus. Matt. 6. Et bene semper tua negotia succedent; quia si temporalia non obtinebis, æterna consequeris, meliusque tibi eveniet, quàm Saulo, qui dum, ut voluntati Patris obediret, asinas quæreretur, non asinas, sed regnum invenit. Cogita semper, quòd unum solummodo in hac vita negotium habeas, quod negotij nomen promeretur, quod est salvare animam. Huic te totum ita impendas necessum est, ut reliqua omnia tanquam nihilum reputes, quemadmodum in emolumentum nostrum Apostolus nos obtestatur: *Rogamus vos, ut operam detis, ut quieti sitis, & ut vestrum negotium agatis.* 1. Thes. 4. Beatum te, si istud negotium feliciter succedat! infelicissimum! si malè tractetur, etiam si tuâ interim industriâ totius mundi Dominium aquireretur! *Quid prodest homini, si mundum univèrsam lucretur, animæ verò suæ detrimentum patiatur?* Luc. 8.

LECTIO VI. DE IMPEDIMENTO,

Quod saluti animæ affert inordinatus amor voluptatum.

EX illicitis suavioribus, ex violentiis amabilioribus, ex catenis gravioribus, quæ cor humanum abripiunt, sunt illæ, quas blanda

da eidem voluptas injicit. Quanta igitur veritatis efficacia requiritur, ut, noxium esse demonstretur, quod tantopere placet? Et tamen ita est: si dæmon toxicum suum absynthiō permixtum nobis offerret, utique qui biberent, non reperiret; at verò, cū sub melle absconditum porrigat, infinitus prope modum stultorum illorum est numerus, qui ad illius poculum concurrunt; paucisque illis, quæ veneno supernatant, dulcedinis guttulis illecti, mortem ridente ore imbibunt. Explicemus igitur, quantum animæ nocumentum afferat isthæc delicias procurandi aviditas, & eidem remedium præscribamus.

Non loquor jam de monstrosa illa voluptatum siti, quæ usque adeò mundum dementat, ut eas in sordidissimis etiam luxuriæ cloacis piscari non erubescat. Perversitas hæc est, quæ seipsam satīs manifestat, & nemo non videt, quòd, cū peccatum luxuriæ sit illud, quod mentis nostræ oculos omnium maxime excæcat, nostrūque cor omnium arctissime rebus præsentibus alligat, illud quoque sit, quod omnium frequentissime animæ nostræ salutem impedit; unde verissimum esse apparet illud, quod jam alibi audivisti, S. Remigij effatum, nimirum exceptis parvulis, propter hoc vitium, paucos ad paradyfi gloriam pertingere. *Exceptis parvulis, propter carnis vitium ex adultis pauci salvantur.* Impe-
di-

dimentum, quod in præsentī lectione monstrandum tibi atque à te removendum suscepi, est tenor vitæ mundanorum, pro quibus lex illa adeò universalis non videtur esse promulgata : *homo natus ad laborem. Job. 5. v. 7* Postquam super mollissimas plumas dormiendo magnam diei partem consumpserunt, quod reliquum est, conviviis, conversationibus, visitationibus, musicæ, lului, comœdiis, tripudiis, transcribunt, sollicitè semper, quidquid deliciarum varia anni tempora variè illis offerunt, conquirentes. Nihilominus hæc vita tot deliciis, tanto luxu, tanta vanitate, tot novis & semper studiosius excogitatis se recreandi inventionibus intertexta talis ipsis videtur, quâ innocentior in mundo duci non possit, illumque qui hanc condemnat, tanquam hominem sylvestrem & qui vellet, si posset, civitates in deserta commutare, exhibitant. Sed enim, istorum verbis si veritas constet, Christum JESUM à vero aberrasse, Spiritum S. hallucinatum fuisse necesse est, qui sacris in Paginis nos omnino contrarium docet. Ita enim per os Hussæi Principis Divina ad nos veritas loquitur : *Infantes eorum exultant lusibus, tenent tympanum & cytharam, & gaudent ad sonitum organi ; Ducunt in bonis dies suos & in puncto ad inferna descendunt. Job. 11. v. 21.* Recreant se lusibus, exultant in concentibus musicis, perpetuas inter læticias

tempus prodigunt, & in ictu oculi in ignem æternum descendunt. Hunc ipsum in modum per Isaiam inquit: *Cythara & lyra, & tympanum & tibia, & vinum in convivii vestris: propterea dilatavit infernus animam suam, & aperuit os suum absque ullo termino. Is. 5.* Totum tempus solis animi relaxationibus tribuitur, à lecto ad mensam, à mensa ad conversationes, à conversationibus ad theatra transitur, inter lætities ita concatenatas, ut veluti totidem annuli una alteri innectatur; & ideo infernus fauces suas, ad illos, qui tanto quotidie numero illuc decidunt, excipiendo absque termino dilatavit. Parî modò per os Prophetæ Amos infelicem illorum, qui divitiis abundantes, nobilitate & honoribus insignes, aurò byssòque induti, superbis in lectis dormiunt, selectioribus se deliciis pascunt, suavissimo quovis genere musicæ se recreant, conditionem nobis insinuat, *væ! qui opulenti estis in Sion, optimates, capita populorum ingredientes pompaticè domus Israël: qui dormitis in lectis eburneis: qui comeditis agnum de grege, & vitulos de medio armenti; qui canitis ad vocem Psalterij, bibentes vinum in phialis, & optimo unguentò delibuti. Amos. 6.* Et longè adhuc clariùs Incarnata Sapiëntia, *væ! vobis, inquit, O! divites hujus mundi! qui in hac vita vestram consolationem habetis; væ! vobis, qui omni voluptate vos* sa-

satiatis; vae! vobis, qui modò inter risus læ-
 tamini, vae! vobis, qui magni estis in ore
 populi, & quorum splendidam sortem alio-
 rum modò invidia insectatur: *Veruntamen vae*
vobis divitibus, qui habetis consolationem ve-
stram: vae! vobis, qui saturati estis: vae! vo-
bis, qui ridetis nunc: vae! cùm benedixerint
vobis homines. Luc. 6. Dicunt illi quidem:
 quid denique mali est, lætitiis mentem exhi-
 larare, omnem sese oblectandi occasionem
 conquirere, pretioso vestium ornatu splen-
 descere, vitam inter læta otia exigere? suffi-
 cit, quòd non aliud aut injustitiæ, aut luxu-
 riæ peccatum consciscamus: & tamen Chri-
 stus Dominus apertissimè asseverat, hanc vi-
 vendi rationem disponere ad damnationem
 æternam, quod terribilis illa & toties repeti-
 ta particula vae! vae! significat; & in Lege
 Antiqua, quamvis multò imperfectiore,
 quàm sit Lex Christiana, Spiritus sanctus ait,
 infernum ob similem vitæ tenorem, os, si-
 nûmque suum aperuisse, ut locum concedere-
 ret tot insanientibus, qui unico lætioris vitæ
 momentò æternitatem sibi comparant tor-
 mentorum. Agedum autem, quem jam de-
 cipi credamus, an homines ejusmodi mun-
 danos, an DEUM? illos mille vitiis excæca-
 tos, an Incarnatam Sapientiam, quæ de cœ-
 lo descendit, ut viam salutis nos edoceret?
 Tu saltem, ô Lector, quemadmodum per
 viam

viam incedens, si hujusmodi vox aures tuas perstringit; *siste, siste*, quid periculi imminet, cogniturus, inversa facie retrospicis; ad illud modò, quod audisti, considerandum, atque ad ponderanda illa damna te paululum converte, quæ ex hætenus descripta vivendi methodo emergentia magis jam in specie exponam.

DAMNUM,

Quod affert saluti isthic inter delicias vivendi modus.

CONsidera, quòd Spiritus sanctus per Jobum non dicat, quòd ille, qui mundanis deliciis inhiat, in momento ad orcum præcipitetur, sed, quòd illuc descendat: *ad inferna descendunt* pededentim nempe, & quasi per gradus procedendò; illa namque molliter vivendi ratio dispositio quædam est ad omnis generis scelera, & non parùm opponitur cùm Professioni hominis Christiani, tum spei atque fiduciæ hominis prædestinati. Altè hæc duo vocabula animo tuo imprime; in paucis enim syllabis multa continent.

Inprimis homo Christianus vivere debet ex fide, juxta illud Apostoli ad Rom. i. *Justus autem meus ex fide vivit.* Jam verò quæ dispositio excogitari queat fidei, quæ tota spiritualis est, magis contraria, quàm vita quærendæ

dæ in sensibilibus hujus mundi bonis voluptati semper intenta ? Observat Tertullianus , nullum ex antiquis Philosophis de sole ineptius locutum fuisse , quàm Epicurum , cùm majorem non esse putaret quàm aspicientium oculis apparet , amplissimùmque illud corpus , quod tot millenis vicibus totum terrarum globum magnitudine sua exsuperat , ac si currûs cujusdam rotam mensurandam præmanibus haberet , ad pedes mensuraret : *Epicurus Solis orbem pedalem deprehendit*. Id ipsum cum quadam proportionem dici potest de istis terrenarum voluptatum idololatriis , & Epicureis potiùs hominibus , quàm Christianis : tam vilem habent bonorum æternorum æstimationem , tam humilem de supremo Numine , immensae ejusdem Potentia , infinita Bonitate ac Justitia ideam , ut miraculum videatur , si in hujusmodi infumato capite fides non vacillet. Quemadmodum Christianus ex fide vivit , ita vivit quoque ex spe & charitate ; verùm qualem in his mortalibus spem invenies , qui tanta cupiditate in mundi delicias se totos effundunt ? si perpetuò vita præsente perfrui ipsis concederetur , prompta voluntate cœlesti paradyso renuntiarent ; sicut fatuæ illæ tribus , quæ , ubi camporum cis Jordanem sitorum amœnitatem conspexerant , sua se protinus terræ promissæ portione abdicârunt. Id ipsum de charitate tenendum ,
quæ

quæ non nisi difficillimè in animo deliciis dedito succenditur, sicuti à ligno viridi difficulter concipitur flamma. Præterea: Professio hominis Christiani professio est militis; atque ideo, quænam alia dispositio magis eidem contraria excogitari possit, quàm mundanæ deliciæ, quæ istud suum solenne tenent, quòd fortissimi cujusque animum enervent? pluribus opus est, quàm præcisè oleum affundere, ut iusta gladio durities inducatur. Ex Christianis aliqui eò deveniunt, ut ad illos absterrendos vel sola difficultatis umbra sufficiat. Ad primam, quæ post peractam exhomologesin insurgit, tentationem à bono suo proposito recedunt; eorùmque proposita cornibus limacum sunt simillima, quæ teste Aristotele armorum ne quidem nomen promerentur, utpote quæ ad quemvis tenuissimæ cujusvis herbæ attactum se retrahunt. Quid igitur prodest dicere: habere se opiparè, dormire molliter, hilarè animò lætis consortiis, tripudiis atque conviviis interesse, non est peccatum? dabo, peccatum non sit, certè tamentale quiddam est, quod ad hoc absque dubio disponit, ut in gravissimorum scelerum licentiam quis abeat, ut nulli amplius tentationi resistat, ut nihil amplius de DEO, de rebus cœlestibus palato ejus arrideat, ut pedetentim in malorum profundum proruat, quemadmodum sapientissimo Regum Salomo-

moni accidit, qui cùm ab initio illis, quibus perfrui licitè posset, oblectare se deliciis constitisset, eò postmodum progressus tandem est, ut instolidissimam idololatriam laberetur. Igitur virili animo deliciis se Christianus expediat, convenit, inquit Tertullianus; hæ namque virtutem nostram effœminatam, ad supportandum crucis onus, ad repellendos tentatoris assultus inhabilem efficiunt: *discutienda sunt deliciae quarum mollitie fidei virtus effœminari potest L. de cult. fœm.*

Hæc ipsa vitæ adeò deliciarum studiosæ mollities æquè contraria est nostræ prædestinationis spei, quam Professioni hominis Christiani. Ratio est manifesta; tota namque prædestinationis nostræ spes similitudini, quam cum Christo JESU Prædestinatorum Capite habemus, tanquam fundamento incumbit. Ita altiore afflatus spiritu credere nos docet Apostolus, cùm ad Romanos scribit: *Quos prædestinavit conformes fieri Imagini filij sui c. 8. v. 29.* Jam verò Christi vitam perpetuò tres isti locij comitabantur, paupertas scilicet, dolor, contemptus, atque per hanc viam ille ad gloriam eluctatus est: *oportuit Christum pati, & ita intrare in gloriam suam.* Quid igitur jam dicunt delicati isti, qui vel ad solum pœnitentiæ ac mortificationis nomen totis artubûs contremiscunt? an forsan aliud ipsi Evangelium repererunt? num in illorum gra-

gratiam alius de cœlo redemptor descendit, cui coronandô se rosîs conformare se queant? an forsitan nova iisdem ad cœlum via aperta est? ita, ut, cùm omnes illi, qui ad præsens usque momentum in illud ingressi sunt, per multas intrare tribulationes necesse habuerint: *Per multas tribulationes oportet nos intrare in Regnum DEI, Act. 14.* ipsis per continuas deliciarum illecebras illuc pervenire concedatur; cùmque pro aliis hucusque via, quæ ad æternam patriam perducit, arcta extiterit: *arcta est via, quæ ducit ad vitam; Matt. 7.* ipsis spatiosior, quàm ampla quædam platea pateat. Brevi reflexione ad hanc rationem animum adverte, & non dubito, quin illius efficacîâ intellectus tuus sit convincendus.

Expertus id est Valisoleti nobili Hispaniæ civitate toparcha quidam genere non minùs quàm divitiis nobilis, & deliciarum istarum studiosissimus. Multa hic, & præclara narrari audierat de insigni doctrina & sanctitate Patris Petri Fabri, quem inter primos, eôsque dilectissimos socios, in fundanda sua Religione S. Ignatius numerat. Impulsus proinde curiositate potiùs rei veritatem è proprio experimento noscendi, quàm alio motivo, occasionem, qua solus cum solo colloqui posset, captavit, próque anima sua salubre ab illo documentum poposcit. Cui Vir sanctus, profundius, atque Nobilis credebat, ipsius

ipſius animum introſpiciens hæc ſolummodo verba loquebatur: *Chriſtus pauper, & ego dives: Chriſtus jejunus, & ego plenè ſatiatus: Chriſtus nudus, & ego ſplendide veſtitus: Chriſtus in tormentis, & ego in deliciis; & hõc dictõ conticuit.* Alter, quemadmodum veritates iſtas negare non poterat, ita easdem non niſi triviales reputavit, Fabriq̃ue famam verõ eſſe majorem intra ſemetipſum concluſit. Pauci interea dies abierant, cùm eo ipſo tempore, quo pro more convivio accumbebat, verba non ita pridem à Fabro audita denuo in mentem revocavit, atque tunc tandem nova luce cœlitus immiſſa animum colluſtrante illorum ſenſum penetravit, tãmq̃ue clarè latiffimam quæ ſuam inter & Sanctiſſimi Redemptoris vitam intercederet, diſſimilitudinem, gravẽque quam ex hoc capite animæ ſuæ ſalus pateretur, difficultatem dignovit, ut in copioſiſſimas repente ſolutus lachrymas de menſa ſurrexerit, in privato quodam cubiculo diutiùs ſe ſe lacrymarum pane cibaturus, atque commediùs conceptum ſuam vitam permutandi, debitãque deinceps pœnitentiam perſolvendi propoſitum firmaturus. (Bart. Ital. L. I. c. 18.)

Similis divinæ colluſtrationis radius ad intelligendam ritè, quam legis veritatem, tibi quoque neceſſarius foret, & tunc denique caperes, tantò te majorem, ùt inquit S.

Gregorius, timendi causam habere, quò feliciùs per tranquilla navigare tibi videris. *Admonemur mundi prospera metuere, & contra omnem sæculi felicitatem acriùs vigilare, in Psalm. 50.* Caperes, magnum esse supplicium post tot commissa crimina nullo à DEO supplicio castigari; hoc námque est illud, quod DEUS comminatur, ubi supremam in mortales iracundiam concepit: *Non visitabo super filias vestras, cùm fuerint fornicatæ. Os. 4.* Caperes, non flagellari in hac vita cum hominibus, esse manifesto se exponere periculo flagellationis æternæ in inferno subeundæ cum dæmonibus: *qui in labore hominum non sunt, in labore dæmonum erunt: & qui cum hominibus non flagellantur, cum dæmonibus flagellabuntur. S. Bern. serm. 23. in Cantic.* Caperes, recipere bonum in vita sua, esse socium se adjungere Epuloni in hoc mundo, cum evidenti discrimine, ne quis eidem quoque socius adjungatur in igne æterno; qui enim iisdem cum illo deliciis pascitur, non immeritò timere potest, ne, quod illi dictum fuit, audire quoque & ipse debeat: *Fili, recordare, quia recepisti bona in vita tua. Luc. 16.* Uno verbo, caperes, Regnum cælorum haud quaquam inerti otio, & deliciosè fallendi temporis studiò, sed generosa fortitudine, & magnanimâ violentiâ obtineri: *Regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. Matt.*

11. v. 12. Omnes hæc veritates in momento intelligeres: at verò, cùm densissimis carnalis sapientiæ immerfus sis tenebris tantùm abest, ut hujusmodi res obtenebrato intellectu assequaris, ut vel solùm audire illas tibi displiceat, illùmque in corde tuo condemnes, qui easdem in animæ tuæ emolumentum ob oculos tibi ponere laborat. *Verbum sapiens audivit luxuriosus, & displicebit ei. Eccl. 21. v. 18.* Absit proinde, mihi unquam ampliùs innocentia esse ejusmodi oblectamenta dicas; nam si immoderata sint, sive ratione temporis, quod illis impenditur, si nempe integriis dies tribuatur? sive ratione affectûs, quo iisdem animus affigitur, si nempe propterea poenitentia illum oblivio subeat, summè profectò noxia sunt, magnùmque jam in vita præsentī malum continent, & longè adhuc majus, imò omnium maximum minantur in futurum.

S. Theresia in libro, cui ex obedientia vitæ suæ historiam intulit, capite trigesimò secundò refert, quòd, cùm aliquando orationi vacaret, Divinissimus Sponsus locum sibi quemdam in inferno ostenderit, in quem certissimè præceps abiisset, si continuare quasdam conversationes & amicitias perrexisset, quæ quidem ex se malæ non erant (ab his enim Sancta à primo suæ vitæ exordio ad ultimum usque halitum toto corde constanter abhor-

ruit) sed vanæ, atque adeò periculosæ, ne illius animum perverterent, eoque sensim perducerent, ut à DEO defereretur. Jam verò libentissimè ego reseirem ex te, quisquis tam avidè delicias sectaris, an tua oblectamenta, tua, quæ aliis defers, obsequia, tuæ conversationes, tuæ visitationes tanta cum innocentia transigantur, atque amicitia S. Theresiæ, nondum quidem in excelso perfectionis gradu constitutæ, nullo tamen etiam in illud usque momentum, graviori scelere depravatæ? & siquidem tantum tibi insit audaciæ, ut tuas delicias cum illius oblectationibus comparare sustineas, scire jam perverlim, si illius amicitia cum certo æternæ damnationis periculo conjunctæ fuerunt, quo fundamento tuas ab eodem eximias pronunties? Per salutem te tuam obtestor, ne diutiùs te decipi patiaris à perfida hac Dalila tua sensualitate. Si vitam vivere unde quaque deliciis affluentem, grande malum esse jam nunc tibi non appareat, apparebit post tempus modicum: *dum amantur vana, perpetrantur mala.* Qui illud omne amplectitur, quod simpliciter est licitum, in eo jam est, ut etiam illicita proximè exequatur: *Sedit populus manducare, & bibere, & surrexerunt ludere. Exod. 32.* non finitur recreatio, quæ in apertam non desinat idololatriam. Quapropter firmissimum, multum de tuis commoditatibus rese-

can-

candi, atque pœnitentiæ, quæ Christianæ professioni adeò propria est, ut totam vitam nostram deberet componere, non penitus obliviscendi propositum concipe. Vita Christiani, inquit sancta Synodus Tridentina, est continuata pœnitentia. Non est prohibendum, fatigatum laboribûs animum relaxare; sed enim scire oportet, haud quaquam fas esse ob oculos positam mellis portionem ex amplis patinis, aut exundante dexteræ volla exsorbere; sed extremos solummodo digitos intingere, & ejusdem exinde dulcedinem guttatim delibare. Oblectamenta Christianorum debent esse eorundem statui contentanea: recreare se possunt, sed in Domino: recreare se possunt, sed suo tempore, non die tota: recreare se possunt, verùm ut majores ad sui mortificationem vires recipiant; quemadmodum arcus remittitur, ut majore postmodum vigore sagittam excutiat.

Denique Christus JESUS mortuus est, ut populum formaret, qui per bonorum operum, non verò deliciarum vestigia ambularet: *Dedit semetipsum pro nobis, ut mundaret sibi populum acceptabilem sectatorem bonorum operum. Tit. 2. 14.* Neque ideo tantummodo in terram è cœlo descendit, ut noster Redemptor, verùm etiam ut & verbis & exemplis noster quoque Magister existeret, apertè declarans eum, qui se sua cum cruce sequi recu-

set, suorum fidelium nec nomen, nec præ-
mium promereri: *Qui non accipit crucem suam,*
& sequitur me, non est me dignus, Matt. 10. v.
38.

REMEDIIUM

Ad tollendum hoc impedimentum.

VERUM ad extirpandum humano ex ani-
mo affectum, qui tam profundas à pri-
mis pueritiæ annis in eo radices egit, non po-
test, nisi magna fortitudo sufficere; atque,
quod inde sequitur, ad hanc obtinendam
humilis & constans oratio requiritur. Su-
spira etiam tu sæpenumero cum Ecclesiastico
ad Dominum DEUM tuum: *Aufer à me ven-*
tris concupiscentias; & animæ irreverenti, &
infrunitæ, ne tradas me. c. 23. v. 6. O! Do-
mine! tolle ex animo meo hanc insatiabilem
mundanarum deliciarum cupiditatem, & no-
li me immani carnis meæ tyrannidi subicere.
Maxima, quam Divina tibi in hoc mundo in-
figere Justitia potest, pœna est, tradere in
manus carnalis cupiditatis tuæ; quæ *irreve-*
rens vocatur, quia, ut suum ipsa intentum
consequatur, omnia jura Divina juxta atque
humana súsque déque habet; vocatur *infru-*
nita, hoc est insatiabilis & absque freno,
quia id, quod illius desideria deberet satiare,
atque extinguere, eadem excitat magis atque in-

inflammatur. Crebris itaque suspiriis te Patri
Cœlesti commenda, ut ab inimico tuo
omnium maximo, qui tu ipse es, & propria
tua voluntas, ac perversa isthæc ad delicias
inclinatio, te liberet. Quod verò ad tuam
cooperationem attinet, tria insuper remedia
tibi suppeditabo, quorum ope, si ritè illa ad-
hibueris, robur istud acquires.

Primum sit, mundanas delicias non à fron-
te, sed à tergo aspicere; volo dicere: non
considerare quidnam pro præsentì offerant,
sed earundem finem, præcipuè pro mortis ar-
ticulo: *Ne intuearis vinum, dum splenderit
in vitro color ejus; ingreditur blandè, sed in no-
vissimo mordebit ut Coluber. Prov. 23. v. 31.* Bel-
la & jucunda jam apparet mundanorum vita
ex eo; quia continuïs illecebris eorum sensi-
bus blanditur; verùm quanto tempore dura-
turam existimas? ecce! post paucillum tem-
poris ad extrema deductus tremendas inter
angustias jacebis, omnique jam dilapsa dul-
cedine nihil nisi acerbè pungentes aculei re-
manebunt, eò quòd inter vesanas ineptias,
inter meras vanitates tempus perdideris, tan-
tâ misericordiâ tibi à DEO eum in finem con-
cessum, ut felicitatem tibi comparares sem-
piternam. Vita præsens, tunc dices, ideo
mihi tantummodo data fuit, ut illâ benè uten-
dò futuram lucrarer; & ego in quid eam im-
pendi? creatus sum, ut omnipotenti DEO

famularer, & mihi soli hætenus servivi. Positus sum in hoc mundo propter animam, & non propter corpus; & vixi hætenus ac si immortalem non habuissem, quam salvare deberem; ac si tantummodo ad hoc natus fuisset, ut foetido corpori deservirem.

Moyſes, ut serpentem in Virgam stupendum illud tot prodigiorum instrumentum mutaret, aliud non egit, quam quòd illius extremitatem, uti DEUS ipsi mandaverat, dexterâ prehenderit: *Extende manum tuam, & apprehende caudam ejus. Exod. 4. v. 4.* Hoc ipsum tu quoque fac; mundanarum delicarum caudam prehende, & quæ modò, cum tanquam finis à te amantur, venenatæ instar viperæ fatali toxico te inficiunt, generoso contemptu repudiatae, ad acquirendum omne bonum tibi deservient. Præcipuè, si propinquæ mortis considerationi illud quoque adjunges, quod formidabilem ejusdem acerbitem immensum adauget; si nempe severissimam illam rationem, quam post perbreve tempore lapsus coram Divino Tribunali districtissimo Judici redditurus es, animo tuo seriò propones. Audi, quem in modum de grandi hoc negotio Rex Salomon nos admonet, postquam propriò experimentò didicerat, quidnam prodesset tandem, in omnis generis delicias totum cor suum effundere: *Lætare juvenis, & in bono sit cor tuum: ambula in viis*

vis cordis tui, & in intuitu oculorum tuorum;
& scito, quod pro omnibus his adducet te Domi-
nus in iudicium. Eccles. 11. v. 9. O! quam ama-
ra ironia! perge litare genio, lætare & exul-
ta: da sensibus, quidquid desiderant: Con-
cede omnem te oblectandi gratiâ oculis tuis
libertatem; sed scias oportet, paulò pòst ci-
tandum te esse ad formidabile illud Tribunal,
coram quo etiam insigni Sanctimoniâ præful-
gentes, vestiti ciliciò, circumligati catenâs,
jejuniò attriti omnibûs artubûs contremi-
scunt, atque exinde, quid te futurum sit, di-
judica, qui totus deliciis circumfluis.

Secundum remedium erit Sanctorum vitas
perlegere. Quis explicare jam queat, quàm
magna ex iis emolumenta haustura sit anima
tua! saltem duplicem exinde hanc utilitatem
recipies, nimirum salubri in primis pudore suf-
fundetur animus tuus, si illorum rigorem
cum vitæ tuæ mollietate conferas. Deinde è sua
insuper pusillanimitate erigetur, quo fiet, ut
& ipse ad audendum quidpiam, Christiani,
quod portas, nomine, atque illa, qua ali-
quando illorum in Paradyso socium te fore
confidis, spe dignum assurgat. Sumus filij
Sanctorum, inquebat olim bonus Senex To-
bias, atque etiam nos vitam illam sempiter-
nam expectamus, quam DEUS suis fidelibus
præparavit: *Filij Sanctorum sumus, & vitam
illam expectamus, quam DEUS daturus est his.*

qui fidem suam nunquam mutant ab eo. Tob. 2. v. 13. Quàm æquum proinde est, ut, si ad idem præmium aspiremus, per eandem cum ipsis viam ambulemus: quemadmodum magis imbellium cervorum vulgus facere assolet, qui mare timentes transnatare; ubi quemdam robustioris corporis insilire in aquam, atque præire conspiciunt, absque difficultate eundem sequuntur. Istud tam splendidum Sanctorum exemplum reliquis Christianis magnum addere animum deberet; sed enim ij explodunt illud, & heroica Sanctorum pietatis facinora fuisse excessus opponunt. Ego verò nihil sacris in Paginis invenio, quod vestræ huic assertioni patrocinetur. Inter alios S. Paulus expressè dicit, puòd corpus suum castigaverit, atque in servitutem redegerit, ut ne, cùm aliis, salutem prædicaret, ipse eadem excideret: *Castigo corpus meum, & in servitutem redigo, ne fortè, cùm aliis prædicaverim, ipse reprobus efficiar.* 1. Cor. 9. Nunquid igitur magna cœcitas est, persuadere sibi, nihil eorum, quæ Sancti aut fecerunt, aut passi sunt, ad consequendam salutem nobis esse necessarium? &, si Apostolo ad hoc, ut ad gloriam eligeretur, sufficere non videbatur vita inter persecutiones, inter captivitates & naufragia transacta, nisi alias insuper voluntarias pœnitentias adjungeret, quo fundamento nobis sufficere vitam mollem & effœminatam, atque

que inter omnis generis delicias exactam existimemus.

Cum lectione vitarum Sanctorum conjungi debet lectio Passionis Dominicæ: Magna profectò Christianorum inordinatio in eo est, quòd, cùm Verbum Incarnatum in se suscepit omne genus malorum, quorum capax erat DEUS, ut nobis procuraret omne genus bonorum, quorum capax erat homo, nihilominus tamen illi, tametsi hæc omnia firmissima fide profiteantur, ne tantum quidem otij inveniant, quo Divinæ Passionis historiam oculis perlustrent, cùm tamen satis superque temporis reperiant, quo inania nova perlegant, quæ per plateas circumferuntur. Alioquin, si sacratissimæ Passionis Lectioni frequenter temporis aliquid tribuerent, quomodo possibile foret, ut ob vitam professioni, quâ Redemptorem suum sequi profitentur, adeò contrariam non erubescerent? *Arca DEI, & Israël, & Juda habitant in papillionibus, & Dominus meus Joab super faciem terræ manet, & ego ingrediar domum meam, ut comedam & bibam? non faciam rem hanc.* 2. Reg. 11. dicebat olim Urias, & absque dubio dicturus esset quilibet, si frequenter vitæ tenorem, & acerbissimæ Christi Domini mortis historiam suis oculis proponeret, qui tanta perpeti tormenta dignatus est, non modò ut ab æterno nos interitu vindicaret; verùm etiam, sicut diximus,

mus, ut sanctissimô nos suô exemplô instrueret.

Tertium ex hoc vitæ genere, Christianæ mortificationi nimium repugnante sese extricandi remedium est, incipere seipsum in rebus parvis vincere. Quid denique magni est, aliquoties conversationis cujusdam solatiô, quadam curiositate, delicatiorî quodam ferculô se privare? S. Franciscus Borgia adhuc dum Gandiæ Dux. cûm Imperatorem Carolum Quintum ad venationum delicias comitaretur, ad jucundissimum earundem spectaculum, quando nempe falcones in eo jam erant, ut præcipiti volatu in prædam irruerent, suos oculos claudebat, & generosam hanc de se ipso victoriam in sacrificium supremo Numini immolabat. Simile sacrificium cœlo offerebat Theodosius Junior Imperator, quando assistere spectaculis coactus, eadem in suæ virtutis triumphum convertebat, suos oculos ibi dejiciendô, ubi conferta populi multitudo ob mirabilem rei exhibitæ elegantiam ad faciendos majores applausus voces elevabat. P. Vincentius Caraffa è Societate IESU, ad convivium invitatus, suos quoque Patronos, uti solebat dicere, secum invitabat, & unicuique illorum suam portionem seponebat, atque in illorum honorem præcipuam, merioremque appositorum ferculorum partem intactam relinquebat. Hæc & similia exempla

non

non in eremo tantummodo, sed spectantibus
 Imperatoriæ Aulæ Proceribus, publicisque in
 convivis, & ab hominibus non è trivio solum
 atque ex infima plebe oriundis, sed delicatis,
 & generis prosapia insignibus exhibita eò re
 pertrahant, ut à minimis incipiens ulteriores
 semper in virtute progressus facias. Expe-
 rientiam Magistrâ discas, quòd, sicuti canes
 venatici etiamnum teneri ab initio apri occisi
 pellem pertimescunt, postmodum verò, ubi
 adoleverint, inter sylvarum deserta etiam vi-
 vum provocant, audacibusque in eundem
 dentibus insiliunt; ita & tu, ubi primùm viam
 spiritus ingressus fueris, in demittendo oculo
 difficultatem sis habiturus, postquam verò
 majora virtus tua incrementa acceperit, quò
 majores vita Christiana difficultates opposue-
 rit, eò generosiore animo iis obviam sis pro-
 cessurus, ut gloriosum de iisdem triumphum
 referas. At verò sine his principiis nunquam
 solidum in virtute progressum facies: *Sapien-
 tia non invenitur in terra suaviter viventium.*
Job. 38. v. 12. virtus inter delicias non reperi-
 tur; sicuti herbæ odoriferæ in solo nimium
 pingui non crescunt. Imò non modò virtu-
 tem non acquires; sed ne quidem tentationi-
 bus & peccatis resistes: *Si præstes animæ tuæ
 concupiscentias ejus, faciet te in gaudium inimicis
 tuis. Eccl. 18. v. 31.* Si illud continuò respi-
 cere, & fixissimè contemplari volueris, quod
 sen-

sensibus tuis blanditur ; si illud tanquam operandi regulam assumpseris , quod carni tuæ arridet , non multum temporis abibit , cùm inimici tui tuo in interitu exultabunt , & ubi corpus tuum delicatè habueris , illius loco , quòd rationi subiectum & obsequens visurus sis , recalcitrare , & molestiores identidem excitare turbas senties : *qui delicatè nutrit servum suum , sentiet eum contumacem.* Prov. 29. v. 22. Uno verbo , quemadmodum canis nullibi majus quàm inter flores fugientium ferarum vestigia amittendi periculum subit ; ita anima tua nullibi præsentius , quàm in mediis mundanarum deliciarum illecebris à fine suo aberrandi discrimen incurrit. Crede tantùm firmissimè , quòd , cùm in Evangelio Incarnati Verbi Sapientia , omnibus fidelibus ad acquirendam coelestem gloriam necessarium esse quotidie suis humeris crucem imponere , tam apertè declaravit : *Dicebat ad omnes : si quis vult post me venire , tollat crucem suam quotidie omnino pro indubitato tenendum sit , non aliam tibi animam tuam salvandi viam superesse , quàm viam mortificationis , secùs profectò , eandem nobis ostendere Amabilissimus Servator nullatenus omisisset , qui tanto cum amore se nobis præbere Ducem dignatus est.*

LECTIO VII. DE IMPEDIMENTO,

*Quod affert salutis inordinatus amor
divitiarum.*

Duas avaritiæ species distinguit S. Thomas, unam contrariam iustitiæ, & est alteri auferre suum; aliam contrariam liberalitati, & est, nimis tenaciter retinere proprium. Jam, nemo ignorat primam avaritiæ speciem salutis esse oppositam: *Fures regnum DEI non possidebunt.* 1. Cor. 6. v. 10. At verò, quantum ad alteram attinet, pauci hoc sciunt, & multò minùs intelligere volunt, tametsi id ipsis apertè demonstretur. Et tamen, quidnam manifestius in S. Evangelio? nihil magis in Pharisæis reprehendebat Christus Dominus, quàm superbiam, & avaritiam; sed quamnam ille avaritiam suis in sermonibus reprehendebat? certè non illam, quæ ad alienum injustas manus extendit, sed illam, quæ suum cum nimia tenacitate possidet, illud nimis ardentè desiderat, & nimia solitudine conquirat. Ob id ipsum omnes fideles suis in Apostolis instructurus ad eosdem aiebat: *Videte & cavete ab omni avaritia.* Luc. 12. v. 15. Attendite diligenter, & cum singulari solitudine vigilate, ut ab omni avaritiæ genere

vos defendatis, id est, non ab illa tantum, quæ cum injustitia conjuncta est, sed illa quoque, quæ nimium tenaciter bonis propriis animum affigit: *ab omni avaritia*. Denique à quo alio vitio Dulcissimus Redemptor occasionem sumpsit admirandi, nobisque detegendi vim illam longè maximam, quam ad præcludendam nobis Paradyfi januam habent bona temporalia, nisi ab immoderato affectu, quo juvenis ille cæterà tam innocens suas in possessiones ferebatur? *quàm difficile, qui pecunias habent, in Regnum DEI introibunt! Marc. 10. v. 23.* quàm difficile est, ut illi, qui & multas fortunas possident, & vicissim à fortunis multum possidentur, vitam sempiternam consequantur! Jam verò, etiam si hæc sola Medici nostri Coelestis verba abundantissimè sufficiant, ut ex iis hujus mali gravitatem dignoscere, meritòque nobis esse suspecti possimus, an non nos quoque morbo tam periculosò laboremus, nihilominus nihil abs re facturum me puto, si hoc ipsum magis minutim explicavero.

DAMNUM,

Quod affert saluti nostra hoc impedimentum.

DUæ propositiones ex praxi manifestæ, ad explicandum grande hoc damnum mihi viam facient; una est, quòd rarò secunda

da hæc species avaritiæ absque prima invenitur : altera est , quòd adhuc rariùs secunda hæc avaritiæ species cum aliis vitiis non sit conjuncta : seu clarioribûs terminis ; quòd immoderatus bonorum temporalium amor facillimè ad committendas multas injustitias impellat , & siquidem istud non eveniet , certò facilè in omnis generis scelera vos præcipitabit.

Has veritates ut intelligamus , primò justam de hujus passionis violentia , & immani , quam in cor hominis semel possessum exercet , tyrannide ideam animò concipiamus. Docet S. Thomas , hoc vitium inter vitia merè spiritualia , & vitia merè carnalia esse medium ; adeoque hujus affectûs & diabolici , & carnalis malitiam participat , similisque est globo è tormento bellico excusso , qui suam ad inferendas strages vim ac fortitudinem ab igne simul , & suo pondere accipit. Deinde occasiones exercendi actus hujus vitij sunt multò frequentiores , quàm sint occasiones exercendi actus aliarum passionum ; atque adeò habitum longè robustiorem efformant. Nónne videmus , quòd multi sint , quemadmodum eos Propheta vocat , *involuti argenti* ? *Soph. i. v. 11.* perpetua ipsorum occupatio est , cum pecuniis negotiari , aut vendendo , aut emendo , aut dando illas ad usuram , aut accumulando ? atque hoc ita quidem , ut , cum

reliqui inordinati affectus deficiente ætate & ipsi deficient, hic paria cum ætate incrementa suscipiat ; unde contingit, ut ille, cujus animum fatalis isthæc tenacitas semel occupaverit, similis evadat pyramidibus, quæ, quò altiùs in aëra assurgunt, eò acutiora in acumina desinunt. Accedit, quòd alia vitia homini bonum tantummodo particulare promittant, avaritia verò omne genus bonorum polliceatur ; unde ingenerat amorem divitiarum tanquam boni cujusdam universalis, quod omnia reliqua virtualiter in se contineat, viresque habeat ad eadem procuranda sufficientissimas, atque adeò prònum est, ut quis in easdem correspondente affectu, & qui omnes alias cupiditates excedat, afficiatur. Denique, quod ultimum malo complementum adjicit, est illud, quòd nimirum istud vitium ordinariè humano in animo occultè delitescat, qui sub larva prudentiæ, quæ docet removere discrimina incurrendi paupertatem ; sub schemate charitatis, quæ exigat, ut Filius, Domui, atque Familiæ in futurum provideatur ; sub prætectu necessitatis sui gradus conservandi se se abscondit ; unde, quemadmodum serpentes, qui quoad colorem terræ sunt similiore, difficiliùs pro serpentibus agnoscuntur ; ita hæc passio, tanto non levium in speciem rationum apparatu vestita difficiliùs pro passione habetur. Ex quibus
omnibus

omnibus planè manifestum efficitur, amorem divitiarum, acquirendi, retinendi, non perdendi, famem plùs quàm caninam existere, atque adeò, quis faciliè tam effrœni hujusmodi appetitui temperantiæ fines queat præfigere, ita, ut alicubi justitiæ limites non transgrediatur? ita enim æternæ Veritatis Oraculum: *qui aurum diligit non justificabitur. Eccl. 3. v. 5.* Et profectò, quis persuadere sibi possit, rem facilem esse, vivere sub affectûs usque adeò violenti tyrannide, suisque bonis esse contentum, absque eo, quòd quis hinc inde in justitiæ leges impingat, atque alios impia fraude circumveniat? absque eo, quòd certis quibusdam vehementer allicientibûs utatur opportunitatibûs, in quibus non valeat homo injustitiæ convinci? quomodo possibile sit, ut animus insatiabili divitias colligendi cupidine exæstuet, & nihilominus in suis negotiis præscriptam à justitiæ legibus mensuram observet? ut velit non modò copiosis, sed exigui quoque intra temporis decursum affluere divitiis, & tamen non per viam aliam, nisi directam, quæ naturaliter loquendò semper est longior, incedat? miracula sunt isthæc, atque ideo rarò inter homines reperiuntur: *Qui post aurum non abit, fecit mirabilia in vita sua. Eccl. 31. v. 9.* Nihil magni est, rivulum exiguum suos intra terminos ita continere, ne eosdem supergressus

vicina camporum jugera devastet ; at verò, quænam ars, quænam vires rapidissimo torrenti littoribus coercendo sufficient, qui ex alto rupis vertice descendens, tumido, minacique alveo per plana ducurrit? *Qui festinat ditari, non erit innocens.* Prov. 28. v. 20.

Nihilominus verum esse concedamus, reperiri magnum pecuniarum amorem, quem injustitia non comitetur ; demus, sanctum Hieronymum per auxesin dixisse: *omnis dives iniquus, aut iniqui hæres* ; ita ut invenire sit quenquam, qui aut multa corradat ipse, aut multa corrasa ab aliis suis in ædibus reperiat, quin quidnam exinde iniquitatis contraxerit : qua ratione animus, qui bonorum terrenorum aviditate abripitur, ab aliis se se vitis defendet ? si hoc ita facile foret, haud quamquam certè Apostolus cupiditatem malorum omnium radicem appellâsset : *radix omnium malorum est cupiditas.* 1. Tim. 6. Sanctissimum, quo mundi Servator nobis præluxit exemplum, & gratia, quam amarissima sua morte nobis promeruit, tota ad hoc solum ordinatur, ut vivere nos doceat in humili pietate erga DEUM, in amore justitiæ erga proximum, in sobrietate erga nos ipsos : *Erudiens nos, ut sobriè, justè, & piè vivamus in hoc sæculo.* Tit. 2. v. 12. Atque benevolâ hæc Verbi Incarnati intentio suum ut finem consequeretur, bonorum temporalium contemptum tan-

tanquam fundamentum illi supposuit ; & ideo in omnibus suis documentis primum , concionum suarum omnium prima fuit hoc : *Beati pauperes*, Luc. 6. v. 20. primâque comminatio , quam in S. Evangelio legere est , fuit illa , quam hujus mundi divitibus intentavit : *Verumtamen va vobis divitibus* : nempe , ut nos edoceret , quòd , quemadmodum divitiarum contemptus solidissimum esset Evangelicæ doctrinæ fundamentum ; ita immodica earundem cupiditas aries existeret , qui excelsam hanc fabricam è fundamentis erueret , suòque impetu subrutam solo penitus adæquaret. Quapropter ecce ! id ! quod dici cum veritate potest : immoderatus bonorum terrenorum amor , maximus est Christianæ professionis inimicus , & si fideles ab Apostolo filij lucis nominantur , avaritiæ scelere laborantes ad hanc ipsam oppositionem denotandam à Regio Psalte tenebrofi hujus terræ nuncupantur : *Repleti sunt , qui obscurati sunt terra*, *Psalm. 73*. Prima Christiani hominis cogitatio debet esse de animæ salute , quemadmodum suavissimus Redemptor nos admonet : *Quærite primùm Regnum DEI , & justitiam ejus*, *Matt. 6. v. 33*. at verò , ubi avaritia animum subit , prima cogitatio ad accumulandas fortunas convertitur : occurrentia per annum festa nihil pensi habentur , aut solummodo ut occasiones majoris lucri confi-

derantur, propter nundinas, & quia diebûs
 testis à pauperibus faciliùs obtinent, ut sibi
 absque mercede laborent, ita, ut diebûs istis
 solennioribûs, quas S. Mater Ecclesia à suis
 fidelibus, considerandis beneficiis divinis,
 reddendis Divino Numini gratiis, frequen-
 tando sacra Mysteria consecrari desiderat istud
 hominum genus, longiùs quàm unquam aliàs
 absit à bonorum operum exercitio, copiosio-
 ribûs, quàm unquam aliàs mundanîs nego-
 tiis occupetur. Age, de rei istius veritate
 experientiam consule, & vide, an negare eam
 possis, imò ipsam etiam fidem interroga. Cre-
 disne, Christum Dominum unquam falsum
 dixisse? Jam verò ille ipse clarissimîs terminis
 asseveravit, neminem posse uno eodémque
 tempore duobus hisce Dominis servire, &
 DEO, & amori pecuniarum: *Non potestis DEO
 servire & Mamona. Matt. 6. v. 24.* An autem
 affirmare jam sustinebis & te solum illud effe-
 cturum existimas; quod, ut à mortalium
 quopiam fiat, impossibile esse æterna Veritas
 pronuntiavit? Et quid pluribus opus? in an-
 tiqua jam Lege, in qua tamen in præmium
 promissæ erant, tantum nihilominus Regum
 sapientissimo Salomoni timorem incusserunt
 divitiæ, ut Divinam Majestatem hîsce preci-
 bûs supplex obtestaretur: absit, O! Domi-
 ne! superfluas mihi divitias largiaris; ne ani-
 mus meus iisdem repletus ad negandam tibi obe-

obedientiam inducatur, audeátque dicere : non agnosco alium dominum, nisi me ipsum : *Divitias ne dederis mihi, ne fortè satíatus illiciar ad negandum, & dicam : quis est Dominus ?* Prov. 30. v. 9.

Neque minus roboris habet avaritia isthæc ad avertendum nos à nostris proximis, quàm habeat ad hoc, ut à DEO nos separet. Volunt aliqui, divitias in Lingua Latina suum nomen à dividendo traxisse : *divitiæ à divi- dendo* ; nulla enim est ex omnibus humani animi passionibus, quæ, tantarum in orbe ruinarum causa existat, tantæque concitet dissidia, atque maledicta hæc augendarum opum cupiditas, utpote ratione cujus omnia litibûs implentur, & non modò cum extraneis, sed aliquando cum illis etiam, quos arctissimo sanguinis nexu tanquam fratres natura nobis conjunxit, acerrimè juxta & scandalosè disceptatur. Atque adeò non pauci, postquam in uno eodémque unius ejusdémque Parentis sinu formati sunt, postquam unum idémque lac ex eodem materno pectore suxerunt, postquam diuturno tempore in una eadémque domo conjunctis animis habitârunt, tandem, ubi ad dividendam hæreditatem devenitur, ipsorum quoque sæpenumero animi dividuntur, & in eum usque diem continuata voluntatum conjunctio in odium & inimicitiam commutatur. Spiritus Christianorum totus

est spiritus benevolentiae & charitatis : exigit, ut omnibus, quantum quidem pervires nostras licet, beneficiamus ; exigit, ut omnes sincero amore diligamus sicuti nos ipsos, & eo affectu prosequamur, quo Christus Dominus nos est amplexatus ; at verò spiritus avaritiae eò nos impellit, ut omnia mentis nostrae cogitata in nos solos convertamus, id unicè curantes, ut nos lucrum reportemus, quidquid sit, an alij ad extremam pauperiem devolvantur. Qui mercator est, vellet, omnia simul negotia suas manus transfirent ; qui generis nobilitate eminet, optaret, pauperculi fame emorerentur, quò altiori pretio suos ipse redditus posset divendere ; atque, ut mensa sua delizioso ferculorum apparatu turgescat, ut preciosa mobilia domestici parietes, operata cubicula exhibeant, ut ipsi omni bonorum abundantia circumfluant ; in ultimis curis reponunt expungere contracta debita, satisfacere piiis legatis, numerare mercedem operariis, minimè solliciti, si interea miseri super terram sua in indigentia, defunctorum manes in horrendis purgatorij flammis patiantur. Væ ! famulo illi, qui poculum disfregerit ! haud quaquam se ampliùs capit animus, dum lingua plùs quàm infernalis centum blasphemias uno halitu evomat. Quòd si autem filij in omnem profligatae vitae licentiam se effundant, si famuli injustis praxibus utantur,

tur, dummodo Pater, aut Paterfamilias indemnis servetur, nihil mali reputatur. Si die tota de anima ne quidem unica habeatur cogitatio; si tempus ad audiendum Sacrum non superet; si ne quidem spatium ad recitandas quasdam precatiunculas sub vespere suppetat, nulla exinde cura mentis quietem turbat. Verum si vicinus quatuor digitorum particulam de illorum confinibus suo adjicere fundo attentet, enimverò hoc tantum est, ut supportari non oporteat; confestim intentantur lites, & armis etiam, si opus fuerit, inimica defensio præparatur. Justo longior existeret, qui fatales avaritiæ effectus omnes pro merito vellet describere; omnia ferè hujus mundi peccata recensere necessarium foret, utpote quæ omnia eam tanquam suam parentem aut nutricem respiciunt! unde si ab Hussæo Principe rationem quandam universalem petatis, cur peccatores in terra reperiantur: *Quare impij vivunt?* sinè mora respondet, istud ex eo provenire, quia divitiæ sunt in mundo: *Sublevati sunt, confortatique divitiis: Job. 21. v. 7.* commoditates, quas divitiæ subministrant, latissimam ipsis ad quævis scelera viam aperiunt. Conclude proinde, immodicum hunc affectum maximam esse totius mundi Christiani inordinationem, quam omnia vitiorum genera aut parturiunt, aut comitantur; ita, ut si illa

aliquando hominis animum subintret, omnis ex eo salutem animæ procurandi cura excludatur. Hoc ipsissimum est, quod Spiritus sanctus clarissimis terminis per os Sapientis enuntiat: *Nihil iniquius, quàm amare pecuniam; hic enim animam suam venalem habet. Eccl. 10. v. 10.* Pecuniatum namque cupiditas in homine amorem erga animam suam usque adeò extinguit, ut pro nihilo eandem divendere dæmoni non dubitet. Alij peccatores animam suam diabolo oppignorant, atque adeò facilius est, ut aliquando iterum illius eandem è manibus vindicent; avari autem eam ipsam nundinatori stygio dividunt penitus, & sæpissime contingit, ut per totam suam vitam nunquam amplius eandem redimant. Si illorum quispiam iniquum contractum ineat, quis unquam amplius de restitutione cogitat? tamdiu confessarij mutuantur, donec ex illis reperiaturs quispiam, qui illorum ad gustum sententiam proferat, hicque solus tanquam verax & sincerus dilaudatur, reliqui autem omnes tanquam scrupulosi contemnuntur. Quòd si tamen negari obligatio non potest, pollicentur quidem restituere debitum, sed nunquam restituunt, totumque restitutionis negotium hæredibus relinquunt; aut, si ipsimet aliquando suæ obligationi faciant satis, eo ferè modo, quod debent, restitunt, quo mare, quod, postquam insignis

gnis magnitudinis navim absorpsit, nihil littori, præter paucas tabulas semilaceras restituit. Hoc solo & unico, *non possum*, omnes simul & semel obligationes extinguuntur, absque eo, quòd advertatur, quòd, cùm frequentius injustè possessa restituant pauperes, quàm divites, restitutio sæpius ob avaritiam, quàm impotentiam omittatur.

REMEDIUM

Ad tollendum hoc impedimentum.

PRimum contra hoc vitium adeò pertinax remedium in eo consistit, ut instanter Divinæ bonitati te commendes, & profunda animi demissione tu quoque cum Rege Davide ad coelum suspires: *Inclina cor meum DEUS in testimonia tua, & non in avaritiam. Psalm. 118.* O! Domine DEUS meus! mutare digneris affectum meum, eúmque, qui ad præsens usque momentum ad pecunias, ad divitias vitiosè propendebat, ad sanctissimæ Legistuxæ amorem inclinare. Quando hic coronatus Propheta Divinorum mandatorum observantiam avaritiæ opponit, non modò significare nobis intendit, ab avaritia non raro totius legis transgressionem suam trahere originem, sed insuper monitos nos cupit, quòd, quantum nostrâ intersit illam plenè observare, tantum nostrâ intersit ardentibûs

votīs DEUM obtestari, ut à maligna hac cupiditate liberos nos præstet. Tam tenaciter suo scopulo adhæret spongia marina, ut, nisi in partes disrumpatur, ab eodem separari non possit; quòd si autem pauxillum olei ipsi affundatur, sua sponte se solvit & separat. Si divitiarum amor Christiani hominis animum aliquando plenè possedit, sua à possessione non nisi solius mortis immissa falce dejici amplius potest: at verò si Divinæ Clementiæ complaceat hujusmodi animo parùm aliquid efficacioris gratiæ inspergere, tum ecce! tota repentè rerum facies mutatur & illud haberi pro lucro incipitur, quod ab initio detrimentum videbatur.

Alterum remedium est divitias contemnere, ita, ut nihil unquam invidiæ admittamus erga illos, qui opibûs abundant, sed benevolo potiùs iisdem animo compatiatur; ut nullatenus eorum felicitatem extollentes, juxta ignorantis mundi consuetudinem beatos appellemus: *Beatum dixerunt populum, cui hæc sunt. Psalm. 14.* verùm ut eosdem tanquam in propinquiore amittendæ salutis discrimine versantes intueamur, cùm non immeritò timeriqueat, ne exiguum illud boni, quod faciunt, temporali hac prosperitate Divina iis Liberalitas compenset, atque adeò quondam coram supremo Tribunali audire necesse habeant horrendum illud: *Recordare, quia*

quia recepisti bona in vita tua Luc. 16. Magnanimus isthic bonorum terrenorum contemptus fuit primum illud lac, quo ab Apostolis ab initio recens nata Ecclesia nutriebatur; unde primi fideles non modò nihil tanquam proprium possidebant, verùm etiam venditorum bonorum pretium ante Apostolorum pedes deponebant, ut hac ratione indicarent, à veris Christianis pecunias & opes generosis proculcari pedibus, non verò quemadmodum filij tenebrarum & cœcutientes mundi affectu solent, tanquam summum bonum adorari debere: *afferebant pretia eorum, quæ vendebant, & ponebant ante pedes Apostolorum. Act. 3. v. 5.* Itaque totum malum, quod divitiæ in se continent, non in earum possessione solùm, sed in amore positum est; multi enim ex intimis DEI amicis multas opes possederunt, nemo autem illorum aut æstimavit unquam, aut amore dignas judicavit. Aliud est venenum asservare in cista; aliud, illud in corde recondere: omnes pharmacopolæ suis in officinis habent rerum venenatarum species, quas eum in finem asservant, ut diversa postmodum ex iis remedia conficiant; verùm vae! illis, si vel unica immixta sanguini eorundem per venas circuiret. Necessarium proinde est, ex his duobus alterutrum eligere, aut relinquere divitias ut DEO servias, quod est optimum; aut siquidem illas retine-

re volueris, easdem tam parvi æstimare, ut nunquam sive propter earum augmentum, sive jacturam, etsi mundum lucrari universum valeres, ad offendendum DEUM tuum te induci patiaris. Qui hõc modõ dives est, illum haud quaquam tangit Divina maledictio; quemadmodum enim non omnes pauperes, sed tantummodo pauperes spiritu beati pronuntiantur; hoc est illi, qui ex amore DEI pro nihilo æstimant bona temporalia possidere; ita terrificam illam Redemptoris nostri maledictio haudquaquam ad omnes divites in genere pertinet, sed ad illos solummodo, qui illius loco, quòd divitias in animæ suæ emolumentum usurpent, eandem divitiarum mancipium efficiunt. *Nolite diligere mundum, neque ea, quæ in mundo sunt.* 1. Joan. 2. v. 15. Hoc est mandatum, quod à Domino accepimus, nimirum, ut inordinatum ad bona temporalia affectum exuamus, non verò, ut nihil eorum possideamus. Verum est, haudquaquam ita facile esse, ut prima fronte videatur, inter istos se se terminos continere; atque infestus illius juvenis, cujus supra meminimus, exitus jure merito non mediocri perstringere timore deberet illos, qui multis divitiis affluunt, etiamsi sinè culpa illas possideant, observârat ille in eam usque diem rarò pietatis exemplò integrè DEI Legem, uti ex eo colligere licet, quòd Christus Domi-

nus eum oculo amorem tam tenerum spirante respexerit: *Jesus autem intuitus eum, dilexit eum, Marc. 10.* & tamen S. Chrysostomus damnatum esse existimat, eò quòd divinæ vocationi, quæ ad omnia amore DEI relinquenda eum dirigebat, non responderit. Istud saltem indubitatum est, divitiarum, quas etiam sinè peccato possidebat, multitudinem Salvatori nostro motivum extitisse pronuntiandi terribilem illam sententiam: *Facilius est, camelum per foramen acûs transire, quàm divitem intrare in regnum DEI. ib. v. 25.*

Verùm quid factu opus erit, inquires, ut generoso contemptu bona præsentia abjiciamus, quæ mundus pene universus tantopere desiderat & æstimat? optimus, meò quidem judiciò, eò pertingendi modus est, aliud, illudque preciosius bonum animo proponere. Quandoquidem, sicuti homines, ubi semel frumentum invenerunt, facillimè glandes, quibûs tanquam cibò electò in eam usque diem se nutriverant, reliquerunt; ita pariter hominis animus, oblato bono meliore, facilè negotiò bona minora contemnit. Jam verò bona maxima & omnium preciosissima sunt bona gratiæ & gloriæ. Tota sphæra perfectionum naturæ, nimirum scientiæ, pulchritudinis, divitiarum, sanitatis, etiam si in immensum dilataretur, nihil aliud foret, quàm punctum unicum, si cum minima per-

fectione gratiæ conferretur. Interroga ex
 Matheſeos peritis quempiam, an ſuperficies
 in infinitum multiplicata ad efformandum cor-
 pus ſufficiat? reſpondebit protinus, quòd
 non. Ita omnia, ſi pretium omne poſſibile,
 quod in natura humana ſimul atque Angelica
 ſagaciſſimus quiſque intellectus deprehende-
 rit, in infinitum multiplicetur, ne unius qui-
 dem gradùs gratiæ divini pretium poterit
 adæquare. Gratia eſt donum, quo majus
 DEUS elargiri mortalibus non poteſt; eſt re-
 flexus Lucis Increatæ, quæ DEUS eſt, ra-
 dius; eſt vera hominem inter, & Divinam Ma-
 jeſtatem amicitia; eſt participatio quædam
 Divinitatis, vi cuius, quod in DEO eſt per eſ-
 ſentiam, tanquam accidens noſtram animam
 exornat. Quòd ſi autem tanta eſt excellentia
 gratiæ, quæ tamen bonum tantummodo eſt
 vitæ huius mortalis; de excellentia gloriæ
 quid dicendum erit, quæ eſt bonum ſummum
 & infinitum vitæ immortalis? hoc ſolum di-
 camus, quandoquidem illa omnes noſtras
 cogitationes immenſum transcendit: Gloria
 Paradysi tantum bonum eſt, quantum eſt ipſe
 DEUS, qui contemplandò ſeipſum ab æterno
 & infinitè Beatus extitit; & ubi revelata facie
 ad illius aſpectum admiſſa fuerit anima, hanc
 ipſam pariter in æternum & infinitè beatam ef-
 ficiet. Huiusmodi ſunt bona illa, quæ Chri-
 ſtiana fides nobis aperit, & promittit; & ni-
 hi-

hilominus bonis temporalibus toto affectu in-
hiamus, quæ tamen vilissimam tantum bono-
rum creatorum partem conficiunt? illorum
in gratiam jurgis & litibus contendimus, il-
lorum causâ insana sollicitudine animi juxta &
corporis vires enervamus, ex illorum cupidi-
ne æternam animæ nostræ salutem in dubio
collocamus? Imperatorum Japoniæ Primo-
geniti ita educantur, ut crebra ipsis admoni-
tione inculcetur, ne suis unquam pedibus
terram contingant, si mens esset, in illius
imperij throno tanta majestate præfulgente
quondam residere; & Christiani, qui in DEI
filios assumpti educantur cum spe obtinendi
sedem perpetuam in Throno Divino, atque
regnandi cum DEO in æternum inter omnes
possibiles felicitates in Paradyso; non modò
affectuum suorum pedibus terram contin-
gunt; sed oculorum tenus in eandem se se im-
mergunt; & bonorum suorum temporalium
cæco amore abrepti, toti in terram abeunt!
si terram amas, terra es, ut Magnum inquit
Africanæ Ecclesiæ Lumen S. Augustinus. Imò
eò deveniunt, ut non una duntaxat, sed tri-
bùs omnino vicibus terra efficiantur, quem-
admodum eos Hieremias Propheta appellat,
cum dicit: Terra, terra, terra audi sermonem Do-
mini. c. 22. v. 29. & hoc quidem propter insa-
tiabilem cupiditatem, vi cujus hoc ferè solum
curant in vita sua, ut miserales hujus mun-

di divitias acquirant & possideant, earumque
jacturam non incurrant. Erige igitur, & de
novo inflamma & fidem & spem tuam, atque
ubi virtutum istarum ductu mundus alius adeo
divitiis abundans, & tanta refertus beatitu-
dine tibi monstratus fuerit, difficile non erit,
totum illud, quod vides, totumque illud,
quod possidere in hac lacrymarum valle po-
tes, instar stercoris contemnere. *Inenarra-
bile, quod credimus; immensum est, quod spe-
ramus; non debet ergo vulgare esse, quod vivi-
mus.* (Sextus 3. in Bibliot. P. P.) Relinqua-
mus rerum istarum æstimationem infidelibus,
quorum infelix, & densissimis errorum tene-
bris oppressus ad agnoscenda majora erigere
se se animus non potest; nos verò Christia-
næ fidei lumine illustrati, discamus tandem
aliquando terram, uti promeretur, pedibus
proculcare: *Intra in lutum, & calca. Nab. 3.
v. 14.*

Ultimum contra avaritiam remedium est,
ut, postquam divitias generoso pioque con-
temptu despeximus, easdem nobis in perpe-
tuum conservare studeamus, efficiendo ni-
mirum, ut ad augendi supremi Numinis glo-
riam deserviant. Hoc est illud, quod Chri-
stus Dominus expressè suo in Evangelio nos
docet, in quo, ubi dixerat, ut ne terrenis
opibus cor apponeremus, utpote quæ ex se
ipsis defectuosæ sunt, multisque pereundi
di-

discriminibus subjæctæ, & si non ab alio, cer-
 tè ab universali illo latrone, nimirum morte,
 auferendæ: *Nolite thesaurizare vobis thesauros*
in terra, ubi arugo, & tinea demolitur; &
ubi fures effodiunt, & furantur. Matt. 9. c. 19.
 statim subjungit, ut easdem in cœlo depone-
 re studeamus, ubi in omnem æternitatem in-
 demnes conservantur: modum insuper ad-
 dit, quo istud dare effectui valeamus, si nem-
 pe pauperum manibus consignemus: *Vendite,*
quæ possidetis, & date eleemosynam: facite vobis
sacculos, qui non veterascunt; thesaurum non
deficientem in cœlis, Luc. 12. v. 33. Unum ex
 maximis beneficiis, quæ æterni Patris Filius è
 cœlo in terram descendens nobis contulit,
 fuit hoc, quòd infamem illum, quem vitium
 his ipsis bonis terrenis inusserat, characterem
 eradicârit, cùm secretum quoddam nobis
 aperuerit ita præsentis divitias usurpandi, ut
 ex veneno fiat remedium, & ex acerrimis sa-
 lutis nostræ hostibus efficacissima evadant no-
 stræ prædestinationis instrumenta; quando
 scilicet eas expendimus in DEI cultum me-
 diante virtute religionis, vel in subsidium
 pauperum mediante eleemosyna. Et loquen-
 dô de hac posteriore, quæ divitibus debet
 esse familiarissima, considera, rem nullam
 existere, quam tanto cum rigore DEUS à di-
 vitibus exigat, atque charitatem erga ege-
 nos; & similiter nihil esse, quòd iisdem

DEUS cum majore libertate remuneretur, quàm hanc ipsam charitatem. Et quantum quidem ad primum attinet, non invenietis in toto Evangelio, quòd Christus Dominus in ulla alia materia significantiùs suam mentem aperuerit, velle se huic ipsi liberalitatis, atque justitiæ suæ effectus commensurare; misericordibus promittendo misericordiam; crudelibus verò severitatem intentando. *Quid potuit nobis majus Christus edicere? quomodo magis potuit misericordiæ nostræ opera provocare?* inquit S. Cyprianus L. de oper. & Eleem. Non solum apertè se declarat Benignissimus Servator, quòd illud, quòd in pauperes elargimur, tanquam personæ suæ propriæ oblatum velit acceptare, constituens illos tanquam Legatos repræsentantes suam Majestatem & tanquam creditores omnium obligationum, quibus ei obstringimur; sed eò insuper progreditur, ut totum genus humanum propter delictum istud fundamentale, crudelitatem scilicet erga indigentes vocet in judicium; ita, cum in hoc ipso judicio nullam de blasphemis, nullam de perjuriis, nullam de homicidiis, nullam de adulteriis & furtis faciat mentionem, sed de eo solummodò, quòd suis in distribuenda eleemosyna partibus defuerint, clarè intelligerent, Christiani isthuc defectum errorem esse coram oculis DEI non minùs, quàm omnia reliqua scelera execra-

bilem. Et profectò si sententiæ contra divitem epulonem pronuntiatae motiva attentò animò considerares, videres vel unicam, vel saltem primariam fuisse ipsius damnationis causam, quòd seipsum omnis generis deliciis saginârit, è contrario autem in pauperculum crudelitatem exercuerit. Certè, si sancto Evangelio negare fidem non velimus, fateamur oportet, quòd multi absque numero ad æterna supplicia abeant præcipites, quia debita in egenos charitatè non utuntur; cùm ex ipsius supremi Judicis ore sciamus, quòd istud delictum in tremendo illo extremi Judicij die reproborum multitudini palmam exprobraturus sit, atque in eosdem ob hanc potius, quam ullam aliam culpam æternæ damnationis sententiam fulminaturus. Quapropter, si non omne in te extinctum est rationis lumen, si non plùs amare divitias, quàm æternam animæ tuæ salutem velis, sollicitè tibi quoad hanc partem provide. Attende diligenter, ad quam summam ascendant elemosynæ tuæ ad anni initium; præcipuè verò illis annis, quibus ob sterilitatem terræ majore pauperes penuria premuntur; & vide, an illud, quod in indigos distribuis, & horum necessitati, & redituum tuorum temporalium, quos Divina tibi Liberalitas concessit, multitudini sit proportionatum. Consilium quoque boni confessorij exquire, ut eò certior exi-

stas, te bene & perfectè hoc præceptum adimplere, cujus observatio tanti tua interest, quanti interest benignam olim coram Divino Tribunali sententiam obtinere. Imò, satage etiam, ut obligationum tuarum terminos excedas, ut fortunatissimum eleemosynariorum referri in numerum merearis, quibus genus omne bonorum est promissum.

Profectò DEUS extremo cum rigore à divitibus exigit, ut piò subsidiò pauperi subveniant; sed tanta quoque cum liberalitate se illud, quod in eorum gratiam expenderint iisdem redditurum promittit, ut determinare sit planè difficile, cuinam ex utrisque, an scilicet huic liberalitati, an verò illi rigori primæ debeantur. Tota sacra Scriptura hujusmodi promissis plena est, cùm identidem in ea Dominus DEUS omnipotenti Verbo suo certos esse jubeat, quòd benignos & liberales in egenos ab omni malo liberaturus, & omnibus vicissim bonis sit repleturus. Imprimis enim eosdem liberos fore à paupertate pollicetur: *Tota die miseretur, & commodat, & semen illius in benedictione erit Psalm 36.* Filij illorum, qui continuò cum rerum penuria colluctantibus misericordiâ ducti compatiuntur, eorùmq; indigentiam oblata stipe sublevant. copiosa benedictione à Rege cœlorum replebuntur. Præsens semper in persecutionibus, quibûs fortè exagitabuntur, au-

xilium spondet. *Eleemosyna super scutum Potentis, & super lanceam adversus inimicum tuum pugnabit. Eccl. 29. v. 16.* Promittit insuper, quòd eos velit liberare à morte: *Eleemosyna à morte liberat. Tob. 4.* Et, postquam mortui fuerint, liberaturum se illos in divino iudicio pollicetur: *Beatus, qui intelligit super egenum & pauperem, in die mala liberabit eum Dominus. Psalm. 40.* Atque ut omnia paucis complectar, nulla est miseria sive in hac vita, sive in futura, contra quam eleemosyna non sit remedium longè potentissimum: *Conclude eleemosynam in sinu pauperis, & hæc pro te exorabit ab omni malo. Eccl. 29. v. 15.* Simili prorsus ratione eleemosynam facientibus promittit omne bonum; & primò quidem illis spondet bona temporalia, gravissimís verbis contestans, eum, qui pauperum necessitatem sublevet, nunquam eò deventurum, ut sublevari ab aliis necesse habeat, sicuti vicissim ille, qui pauperes contemnit auxilium ipsius implorantes, eò redigetur, ut ad aliorum recurrere misericordiam, illorúmque adjuvari auxilio compellatur: *Qui dat pauperi, non indigebit: qui despiciet deprecantem, sustinebit penuriam. Prov. 28. v. 27.* Promittit quoque bona spiritualia gratiæ: *Qui sequitur misericordiam, inveniet vitam, justitiam & gloriam. Prov. 21. v. 21.* Et quod adhuc plus est; horum ipsorum bonorum etiam perseverantiam

pollicetur, quæ est gratia omnium gratiarum maxima, beneficium maximum omnium beneficiorum: *Eleemosyna gratiam hominis quasi pupillam conservabit. Eccl. 17. v. 10.* Promittit præteritorum peccatorum veniam, & præservationem à futuris: *Eleemosyna ab omni peccato liberat. Tob. 4.* Promittit denique in fine vitam æternam in Paradyso: *Eleemosyna est, quæ facit invenire misericordiam, & vitam æternam. Tob. 4.* Cogita itaque, obsecro, an in terra reperire sit stultitiam, quæ similis existat illi, qua avari divites insaniunt, qui, cum pauxillò pecuniæ omne genus bonorum temporalium juxta & æternorum possent sibi comparare, eligunt potius esse crudeles in semetipsos, ut ne misericordes in pauperes existant. Dicunt, asservare se suas divitias pro suis necessitatibus; sed enim, quænam major necessitas, quàm ab omnibus tum hujus, tum alterius mundi malis se liberare, atque æternum in cælo præmium lucrari? Nobilis quidam, eò quòd S. Theresiæ domum quandam ad fundandum Monasterium donasset, moriens deinde post duos menses, cum confiteri non posset, perfectam à DEO contritionem, & quidem si ipsius vita, quam edusque vixerat, spectetur planè prodigiosam in præmium & compensationem accepit, atque ad gloriam emigravit sempiternam. (*L. Fundationum c. 15.*) Militum aliquis, eò quòd S.

Fran-

Francisco eleemosynam dedisset, admonitus ab eodem fuit, ut sine mora conscientiae arbitrum quæreret, atque peractâ exhomologesî ad iter æternitatis se præpararet, quod post brevem temporis lapsum repentina morte sublatus esset ingressurus, uti revera etiam juxta S. Bonaventuræ testimonium evenit. Edic jam, ad quamnam necessitatem majorem his aliisque, quos afferre in medium possem, servire ipsorum divitiæ voluissent? hac profectò ratione preciosum efficiebant illud, quod antea ne quidem hilum valuerat, simulque in thesaurum perpetuum in cœlo permutârunt illud, quo paucos intra dies eos in hac terra haud dubiè mors spoliâset. Agendum paulò altiùs hæc omnia mentis tuæ oculis considera, & non dubito, quin manifesta eorundem veritate convictus salubriora tandem statuas: *Mitte panem tuum super transeuntes aquas; quia post tempora invenies illum. Eccl. 11. v. 1.* Non multum temporis præteribit, cum tu quoque confiteberis, illud solummodo & fuisse, & esse tuum, quod in subsidium pauperum expendisti: *hæc habeo, quaecunque dedi,* & totum illud, quod adhuc reliquum, ammissum à te esse in æternum.

LECTIO VIII. DE IMPEDIMENTO,

Quod affert salutis durè cum proximo agendi ratio.

INter omnes Legislatores humanos ne quidem unus reperitur, qui amorem proximi præceperit. Solus DEUS extitit, qui amabilissimam hanc legem diligendi omnes homines homini præscripsit, & hoc quidem tanta cum energia, ut hanc dilectionem ipsi Sacrificio prætulit: *Diligere proximum, sicut seipsum, majus est omnibus holocaustis & sacrificiis. Marc. 12. v. 23.* Et ratio hujus erat; quia homo corruptæ suæ naturæ pondere ad seipsum inclinatus, tantummodo seipsum diligit, parùm interea sollicitus, an etiam alij diligantur; cùm tamen DEUS, qui pro suæ Bonitatis excessu, summo homines tanquam suas creaturas affectu prosequitur, in iis amandis non velit esse solus; sed exigat insuper, ut quilibet tanquam frater diligatur ab omnibus, atque ut totus mundus secum in eo conspiret, quòd unicuique bene velit. Hæc lex amoris, lex ignis, sed cœlestis; *Ignea Lex Deutr. 33. v. 2.* primis Christianis tanto erat in pretio, ut per hanc solam ab infidelibus se se distinguerent; unde omnes simul cor
unum

unum esse videbantur: *Cor unum. Act. 4. v. 32.* cui minutissima quævis divisio lethalis accidit. Nos autem ea vivimus tempora, de quibus lamentari cum Propheta debemus: quomodo obscuratum est hoc aurum charitatis! & quomodo suum splendorem mutavit communitas fidelium! *quomodo obscuratum est aurum; mutatus est color optimus! Thren. 4. v. 1.* Proximus tanquam extraneus, non verò ut frater respicitur; & ubi commodum proprium, atque naturalis propensio sua cum face non præcedit, omnium corda tum erga seipsa, tum erga alios intolerabili duritie congelata remanent, atque impietatis indicium manifestum ostendunt, quemadmodum Spiritus sanctus nos admonet: *viscera impiorum crudelia. Prov. 12. v. 10.* Haud quaquam proinde facturum me abs re existimo, si vindicare vos ab hoc errore adeò funesto allaborem, ostendendo vobis & illius damna, & remedium.

Tria præcepta posuit DEUS, & in quolibet ex his tribus mandavit, ut proximum diligamus, & hujus ipsius amoris semper ampliorem mensuram assignavit. Prima Lex, fuit lex naturæ omnium cordibus inscripta, & in hac pro charitatis mensura statuebatur, ut ita tractemus proximum, uti tractari ab aliis nos ipsi desideramus: *Omnia, quacunque vultis, ut faciant vobis homines, & vos facite illis, Matt. 7. v. 12.* Secunda Lex, fuit scri-

scripta Lex Moyſis ; & in iſta poſitum erat pro
 meſura charitatis , diligere proximum , ſicut
 ſeipſum : *Diliges proximum tuum ſicut teipſum.*
Matt. 22. v. 40. Tertia Lex eſt Lex gratiæ à
 Chriſto Domino promulgata , & in hac lege
 accrevit meſura charitatis abſque meſura ;
 cùm Verbum Incarnatum illi pro regula
 ipſummet ſuum amorem præpoſuerit : *Man-*
datum novum do vobis , ut diligatis invicem ſi-
cut & ego dilexi vos. Joa. 13. v. 34. Quam-
 obrem , ſi uſque ad eò cordi eſt DEO amor pro-
 ximi ; ſi ſemper magis hujus amoris fines dila-
 tavit ; & ſi in novo teſtamento ad ultimum uſ-
 que terminum , atque ad uſque *non plus* ultra
 eodem extenderit , quantò , creditis , odiò
 tam communem inter Chriſtianos duritiem
 abominabitur ? Iſtud profeſſò non eſt , ha-
 bere in ſe ſpiritum JESU Chriſti , qui totus
 ſuavitas eſt , & dulcedo , *Spiritus meus ſuper*
mel dulcis : Prov. 24. v. 27. ſed eſt habere ſpiri-
 tum infidelium : *Spiritus Ægypti in viſceribus*
ejus. Iſa. 29 v. 3.

Atque ut magis ad ſingularia veniamus , er-
 ga tria potiffimùm , ut ego quidem exiſtimo ,
 hominum genera Chriſtiani ſuam hanc duri-
 tiem apertiùs oſtendunt ; nimirum erga infe-
 riores ; erga pauperes ; erga illos , à quibus
 offenduntur.

Primò itaque duri ſunt erga inferiores , &
 præcipuè quidem erga famulos ſuos ; atque
 ne-

necessarium est, ut divinum illud Sapientis monitum ipsis in mentem revocetur, ne scilicet tanquam Leo furore percitus suis in ædibus commorentur: *noli esse in domo tua quasi Leo, evertens domesticos tuos. Eccl. 4. v. 35.* Age jam, circa hoc punctum temetipsum examina paululum, tuamque, quam in tractandis famulis tuis tenes, methodum observa. S. Martinus adhucdum Catechumenus servum suum ut fratrem humanissimè habuit. S. Carolus Borromæus, quando suam Diocesim visitabat, ut famuli sui quietius dormirent, ad illos sub auroram excitandos ipse se offerebat; & si fortè contingeret, ut eorum stationes ante tempus transiret, lanceo suspensoque pede ambulabat, ne facto tumultu quietem interturbaret. Imò etiam famuli Naamani Idololatæ eundem suum Patrem appellabant, eò quòd ab eo non ut servi, sed ut filij haberentur: *Pater, etsi rem grandem dixisset tibi Propheta, certè facere debueras. 4. Reg. 5. v. 13.* Atque ideo, quàm turpe, quàm indecens jam foret, si tu, qui Christiano nomine gloriaris, nobilitatis tuæ gloriam in eo positam esse putares, quòd & verbis & factis operarios tuos, famulorumque tuorum greges torqueas, in eosdèmq; majore, quàm in canes, aut equos rabie desævias? Equis, si cursu fatigatos vides, quiescendi tempus designas; eorundem sanitati adhibitis opportu-
nè

nè remediis, emisso è venis noxio, aut superabundante sanguine solerter invigilas; ut conquisitis herbis refrigerentur, & non nisi moderato labore onerentur, sollicitè præcaves; O! quot famuli viverent contentissimi, si parilenitate, sicum simili compassione à suis Dominis tractarentur! Centurio ille, de quo S. Evangelium meminit tanto amore servum suum ægrotantem complectebatur, ut in persona propria Redemptorem adierit & submississimis precibus, venire, & reddere illum sanitati dignaretur, rogaverit; & ait sacer Textus, quòd tanti eundem, atque preciosum thesaurum æstimârit: *Erat illi preciosus, Luc. 7. v. 2.* Jam verò hodierno tempore inversa est alea, & ex Dominis non pauci confestim illos suo è famulatio dimittunt, quos aliqua tentari ægritudine advertunt; & ubi antiqui Christiani ægrotos etiam extraneos conquirebant, ut suas eosdem in ædes introducerent, iisque Christiana charitate inservirent; hodierni Christiani etiam domesticos ejiciunt. Ubi est charitas! ubi compassio! opprobria, injuriæ, dura castigatio; & , cùm Dominus DEUS in antiqua Lege durè haberi vel ipsa mancipia prohibuerit: *ne affligas eum per potentiam: mei enim servi sunt. Lev. 25.* tunc male tractare Christianum audebis, quem facilè in ultimo judicii die te superiorem conspicias, & mutata scenâ, assumptis-

ptisque vestimentis propriis tu inferior, ille verò & Princeps & Rex existet.

Major adhuc est crudelitas, quæ in pauperes exercetur, siue compassionem animi, siue manûs parcitatem attendamus. Et profectò, hic est spiritus mundi proprius, nemini, præterquam sibi soli compati, nihil, nisi interesse proprium cordi habere. Ita divites illi tam acerbè à Propheta reprehensi, ad istud tantummodo curas convertebant, ut superbis conviviis, mollibus lectis, vinis preciosis, omnique unguentorum deliciarumque genere suum corpus delicatè mollièrque haberetur; & propterea nullatenus unquam paupericulo compatiebantur: *Ingredientes pompaticè domum Israël, qui dormitis in lectis eburneis, & bibitis vinum in phyalis, affluentes deliciis, & nihil patiebantur super contritione Joseph.* Amos 6. v. 6. Quòd si videant, audiantve alienæ paupertatis miseras, impia illa, quæ olim fratricida Cainus effutierat, verba illorum quoque ex ore sonant: *Nunquid custos fratris mei ego sum?* Gen. 4. v. 9. Si nihil habent, nihil habeant per me licet; si rerum penuriam patiuntur, patiantur per me licet; quis me ad ferendum ipsis auxilium obliget? nunquid panem domesticis subtraham, ut extraneos sustentem? *Tollam panes meos, quondam crudissimus Nabal agebat, tollam panes meos, & carnes, & pecora; & dabo viris, quos*

nescio, unde sint? 1. Reg. 25. 11. Ita hodie dum non pauci non modò superbò superciliò; verùm etiam cum indignatione miseros aspi-
ciunt, ac si diversi generis homines existe-
rent, aliòque forent, quàm ipsi, ex limo
concreti: *Sicut abominatio est superbo humili-
tas; sic execratio divitis pauper.* Eccl. 13. c. 24.
Leo cœterà ferocissimum animal, oblatò pa-
bulò satiatus rabiem deponit, pacatùsque in-
cedit; isti verò, quantò copiosius bonis tem-
poralibùs infarti sunt, eò truculentius fero-
ciunt; nempe, quò remotiores à periculo in
has misérias labendi se se existimant, tantò
minùs ad illis compatiendum inducunt ani-
mum, quos in easdem jam recidisse conspi-
ciunt.

Quodsi proinde tam durus est animus,
quomodo possibile sit, ut non manus quoque
sit tenacissima. Dicit Aristoteles, pingui-
ores minùs esse fœcundos, eò quòd omnem
cibum in alimentum proprium convertant; id
ipsum frequenter hìc quoque contingit, ut di-
tiores minùs eleemosynæ in pauperes distri-
buant, quàm illi, qui mediocris sint fortunæ;
quia omnia in proprium augmentum conver-
tunt, ac si soli propriè hanc terram incole-
rent; quemadmodum ipsis Propheta in fa-
ciem exprobrat: *Nunquid habitabitis vos soli in
medio terræ?* Isa. 5. v. 4. An mundum in ve-
stri tantummodo gratiam conditum esse arbi-
tra-

tramini? Atque ideo, quis sufficienter jam queat comprehendere, quantum isthæc durities Christianæ Professionis fundamento contrarietur? & tamen in hac sola tota temporum nostrorum perversitas non terminatur, in quibus, qui adeò durus, immitisque est in pauperes, à quibus nihil unquam mali sustinuit; quàm durus erga illos existet, à quibus qualicunque demum injuria fuerit laceratus!

Si Christianam communitatem lustrare oculò volueritis, ejusmodi delicatîs hominibus plenam deprehendetis, qui minimam quamvis injuriam gravissimè sentiunt, conceptamque iracundiam quàm diutissimè conservant, & ob levissimum quodvis damnum superabundantem satisfactionem deponunt. Memoriae proditum est de infantulo quodam, quem natum fuisse sinè ossibus ajunt, & adeò tenerum, ut butyri instar mollis existeret; unde continuò, ne moreretur, in cubiculo, ubi continuus calor, retineri debebat; quamquam adhibitîs etiam hîsce industriis vitam haberet florum, qui nascuntur sub auroram, sub vesperum autem rursus denascuntur. Ita prorsus se habent multi è Christianis, qui licèt hæredes sint & nominis, & exemplorum Sanctorum illorum Martyrum qui crudelitatem tormentorum & immanem carnificum suorum ferociam virili patientiâ fatigârunt;

nihilominus ab illorum factis omnino degeneres, propter unicum verbulum, propter levem etiam jocum, propter unicum, qui fortè fortuitò proximi ore excidit, non nihil pungentem terminum, repentè injuriosa erga offendentem erumpunt in dictèria, atque confestim vindictam meditantur. Non loquimur hìc de illo hominum genere, qui præstare obedientiam mundo, & negare eandem Evangelio sibi gloriæ ducunt; sed de illis jam loquimur, qui veros se esse Christianos profitentur; atque inter hos etiam quàm paucos invenire est, qui, postquam nihil se velle reddere mali offendentibus affirmârunt, non licere sibi arbitrentur, semper oblata quavis occasione pro libitu eosdem reprehendere, gaudere eorundem infortuniis, atque ad istorum aspectum semetipsos consolari dicendò, quòd sui loco justam Divina Nemesis ab illis vindictam poposcerit? & verò, dummodo illa iracundiæ flamma, quæ tam subitò facilèque illorum in cordibus exardescit, brevi iterum & ardere, & emittere fumum desisteret: sed enim, non rarò evenire contrarium videmus; cùm tempus quod eorum mederi indignatione deberet, eandem magis exasperet, iraque vertatur in odium, quod ira quædam est inveterata. Divina Clementia vestrum animum custodiat, ut ne unquam simili passione arrodatur, eò quòd, sicuti ille, cui unquam cro-

codillus suos dentes infixit, fortè nunquam sanitatem recuperabit: *Quod dentibûs lacera- vit, nunquam sanatur, (Plin.)* Isthæc averfio femper cum iis vivet & non morietur, ne qui- dem quando ipfi mortui fuerint; quia ean- dem filiis fuis & confanguineis pro hæredita- te relinquent: ita, ut etiam ipfi cum indura- to corde in alterum mundum fint migraturi: *Descenderunt in profundum quasi lapis. Exod. 15.*

DAMNUM,

Quod affert Saluti isthac durities,

DAmnum istud manifestè apparebit, si irrefragabilem quandam Evangelij veri- tatem exponamus; quæ non est alia, quàm quòd mensura nostræ misericordiæ erga pro- ximum, futura sit mensura misericordiæ DEI erga nos ipsos. In omnibus aliis virtutibus se nobis DEUS tanquam ideam proponit, & gravissimîs verbîs nobis inculcat: *Estote sancti, quia ego sanctus sum. Lev. 19. v. 2.* Et Incarna- ta Sapientia magno quoque verborum ponde- re nos adhortatur *Matt. 11. v. 19. discite à me, quia mitis sum, & humilis corde.* At verò ubi de misericordia agitur, invertitur hic ordo, ut ait S. Petrus Chrysologus, nòsque ipsos DEUS vult esse quasi prototypon, nostræque misericordiæ suam conformare; *Ordo inver- titur, ut DEUS facta nostra imitetur.* Qua pro-

pter mi Christiane, pergit dicere Vir sanctus, tu ipse tibi mensura positus es Divinæ in te misericordiæ: *Homo, tu tibi Misericordiæ factus es mensura; & quantam desideras, ut in te DEUS misericordiam operetur, tantâ tu modo pietate in proximos utâre, & esto securus: Quantum quaris Misericordiæ, fac tantum; in te est indulgentiæ jus; tu tibi remissionis auctor es constitutus* Dubitas forsitan, an non per nimiam hæc dicta esse auxelin credere quis possit? sed mentem adverte, & facilè sacri Evangelij Codex omne tibi dubium eximet: *Dimittite, & dimittemini; date, & dabitur vobis; eâdem quippe mensurâ, qua mensi fueritis, remetietur vobis. Luc. 6. v. 38.* Quibûsnam terminis magis significantibûs verba sua Divina roborare amabilissimus Redemptor potuisset? quibûsnam vocibûs magis expressis istam nobis manifestare veritatem valuisset? Ignoscite, inquit Divinus Magister, veniam date persequentibus vos; & vicissim ego vestra vobis debita condonabo; extendite manus ad sublevandam proximi miseriam, atque ad avertendam vestram ego meas extendam, & certi estote, Divinam meam Providentiam firmissimè statuisse in gubernandis hominibus eum in modum procedere, quem illi inter semetipsos observârint. Quapropter quid facere DEUM existimatis, quando permittit, ut aliqua vos quispiam injuria laceßat? summum vobis be-

neficiū confert; quia suæ gratiæ clavim vestris manibus offert, & dicit: accipe tantum de meo, quantum dare vis de tuo, & remissio debiti à te concessa tuo proximo, sit remissio debitorum tibi facta à tuo Domino. Et tu interea in lamenta erumpis, in iras & furores exurgis, & acceptæ injuriæ gravitatem exaggeras, illius loco, quòd ad tuam ignorantiam animum reflectas, dicásque: *Quare contristatus incedo, dum affligit me inimicus? Psalm. 48.* Cur mœstus ingredior propter injurias, quibus affectus sum, aut adhucdum afficior ab adversario meo? si bono pacatòque animo condonavero, nunquid securus sum, quòd mea mihi peccata DEUS sit dimissurus? Ita planè est; & tamen illius loco, quòd optatissimam hanc occasionem arripias, atque Divinæ Misericordiæ ærarium ingrediaris, preciosissimòsque exinde thesauros depromas, insanâ phrenesi, clavem, quæ ad hos tibi januam aperiret, abjicis. Verùm ne hìc quidem tuæ dementiæ finis; sed insuper dum Divinæ tibimet pietatis portam obseras alteram illam districtæ justitiæ aperis, & provocato exinde scelerum tuorum Judice, illorum debitorum memoriam renovas, quæ haud dubiè, si tua insania abfuisset, perpetuò in oblivionis profundo jacuissent! Jam verò, an inimicorum aliquis tibi majus inferre damnum valeret, cùm totus internus tuam in pernici-

ciem emissus tam magno te afficere malo non posset? Quid juvat, si tuas plagas obliges dicendò, nihil te mali tuo adversario optare, sed ei tantummodo loqui non velle? bene habet: ecce! DEUS tibi paria rependit, non loqui vult ampliùs ad cor tuum, nec tuis precibus respondere: *DEUS constituit tibi regulam in debitore tuo; quod facies, ipse faciet*: ponderosè ait S. Augustinus, *serm. 15. de Verbis Domini*. Sed enim, ingratus est, reponis mihi, infamis, & haudquaquam talis, qui veniam plenam mereatur; verùm & tu quoque à DEO ingratus diceris, indignùsque, cui plenam debitorum remissionem largiatur. Si ignosco illi, si amicis eundem oculis intuear, perget ille inimicos nutrire spiritus, & impacta de novo injuria vulnus vulneri superaddet. Ita pariter dicet Dominus: si veniam ei concedo, si beneficia confero, mea bonitate, meis beneficiis tanquam mali incentivo ad relapsum abutetur. Est intolerabilis, non possum ampliùs, non possum. Id ipsum DEUS quoque dicet, & jure quidem longè æquiore, atque ob rationes infinites graviores: *Non poterat ultra portare Dominus*. Interim commendabiste DEO tuo, & ille suas aures occludet, ut tua suspiria non audiat: confiteberis, sed confessio tua ad confirmanda tua peccata, non verò abolenda deserviet; absolveris à sacerdote, qui cordis tui arcana non

non introspicit; haudquaquam autem supremus te pariter Judex absolvet: *Qui vindicari vult, à Domino inveniet vindictam, & peccatum illius servans servabit. Eccl. 28. v. 11.* Ut quid igitur tot replicas? ut quid tot rationes? ut quid tot difficultates? vultisne DEI misericordiam? si non velitis, exaudiemini. Quod si autem anhelò eandem animò suspiretis, proximo vestro cordis penetralia panditore, matrisque instar cum illo agite, quæ filiorum suorum defectus abscondit, exculat, iisdemque animum addit, factas molestias obliviscitur, bonum pro malo rependit: *Te iudicem facit DEUS in condonatione tuorum criminum; si præter veniam datam, etiam eum pro amico habebis, eodem modo DEUS erga te officietur: Ita vobis sacrosanctæ Evangelij doctrinæ subnixus S. Joannes Chrysostomus promittit.*

Postquam hanc Divinæ Misericordiæ regulam applicastis vestræ misericordiæ erga illos, qui vos offendunt, eandem jam applicate vestræ misericordiæ erga egenos, quandoquidem DEUS eandem utriusque habeat rationem: *Noli avertere faciem tuam ab ullo paupere, ut non avertatur à te facies Domini. Tob. 4. v. 7.* Spiritus sanctus est, qui hìc loquitur: non præcipit, ut omni pauperi eleemosynam porrigatis; fieri namque potest, ut vestra vobis fortuna non permittat, ut toties manum vestram aperiatis; sed jubet, ut eorum miseriis

benevolo affectu compatiamini, ut benigno eosdem oculo aspiciatis, ut saltem verbis promptum ad ferendas suppetias animum spirantibus, eis solatium aspergatis, & DEUS hanc vobis charitatem compensabit, sed cum scœnore ipsius immensæ libertati conveniente; cùm ibi esse avaritia non queat, ubi egestas esse non potest: *Qui miseretur pauperis, beatus erit. Prov. 4. v. 21.*

Denique hanc ipsam regulam cuilibet proximo applicate, quem si benignè habueritis, benignè vos quoque benignissimum Numen habebit. *Nolite judicare, & non judicabimini, nolite condemnare, & non condemnabimini. Luc. 6. v. 36.* apertè vobis dicit Judex vester Divinus. Sicuti è contrario, si erga proximum vestrum rigore utemini, nihil quoque ab ipso hoc Judice, nisi rigorem expectate; ab æterno quippe Decretorum Divinorum adamanti incisum est, illum absque misericordia judicatum iri, qui misericors in proximos non extiterit: *Judicium sinè misericordia ei, qui non fecerit misericordiam. Jac. 2. v. 13.*

REMEDIUM

Ad tollendam hanc duritiem.

Primum hîc remedium, sicuti alibi, est devota Oratio, qua supplices ad DEUM recurratis, ut cor vestrum emolliat, debitam-
que

que erga proximos charitatem ei instillet. Nul-
lum est tam clarum æternæ Prædestinationis
signum, quàm isthæc teneritudo charitatis.
Omnes prædestinati à Propheta filij olei nun-
cupantur: *Filij olei*, Zach. 4. v. 14. nempe
propter illam compassionem, propter illam
benevolentiam, propter illam benignitatem,
quam in seipsis conservant, & suo tempore
erga aliorum misérias commonstrant. E con-
trario illa cordis durities tum in verbis, tum
in vultu ostensa, & mundi affeclis adeò pro-
pria, character quidam est oppidò manifestus
æternæ reprobationis: *Cor durum habebit ma-*
lè in novissimo, Eccl. 3. c. 27. Vos proinde, si
in votis vobis est, vestram salutem in tuto re-
ponere, instanter ad Divinam Clementiam
suspirate, ut amoto corde saxeo, cor vobis
carneum largiatur, illáque teneritudine ve-
stra mitescere viscera faciat, quæ ipsius electos
à reprobis distinguit: *Induite vos, sicuti electi*
DEI, sancti & dilecti viscera misericordiæ, beni-
gnitatem, humilitatem; supportantes invicem
& donantes invicem, & donantes vobis, si quis
adversus aliquem habet querelam. Colos. 3. v. 12.

Secundum remedium est, proximi insiste-
re pedibus, ut solemus dicere: *Intellige, quæ*
sunt proximi tui, ex te ipso. Eccl. 31. v. 18. Con-
sidera itaque, quòd, sicuti tu modò Dominus
es, & illi famuli; tu dives, & illi pauperculi;
ita vicissim fieri potuisset, ut illi divitiis abun-

darent, te interim cum paupertate luctante; ut illi hunc ipsum, quem tu modò tenes, dignitatis gradum occuparent, te interim ad abjectam famulorum conditionem depressò; & siquidem ita contigisset, qua ratione, obsecro, tractari ab aliis desiderares? an elatò superciliò, & reprehensionibùs, an dira tyrannide ac repulsa; an verò omni genere beneficentiæ & charitatis? Quam igitur ob rationem non tu quoque exinde cum proximo agendi methodum arripis, quam tamen non modò Christiana fides, sed vel ipsa etiam natura te docet?

Tertium remedium erit, quod sequitur. Omnibus nobis in sacro Baptismate donum omnino insigne Divina Bonitas largitur, cùm animæ nostræ habitus trium virtutum Theologicarum infundat, fidei, spei, charitatis: vi quorum dein has ipsas virtutes Divinas valeamus exercere: verùm potior Christianorum pars hæc talenta otiosa retinet, & quandoque sub tanto vitiorum cumulo sepelit, ut in medio tam grandis thesauri paupertate marcescat: *Thesaurus invisus, quæ utilitas?* Eccl. 41. v. 17. Affuesce jam tam grande hoc capitale ritè impendere, & præcipuè quidem in finem illum, quem in præsentiarum intentò digitò monstramus, quique non est alius, quàm benè tractare proximum; quod ut fiat, primò fidem applica. Fides te docebit in pro-

ximis tuis, & quidem in pauperibus longè vivacissimè Christum JESUM intueri. Duo hominum genera amabilissimus Redemptor reliquit, qui suam in mundo personam repræsentarent, superiores nimirum, & pauperes. De superioribus dixit: *Qui vos audit, me audit, & qui vos spernit me spernit. Luc. 10. v. 16.* Simili modò de pauperibus suam mentem aperuit, atque edixit, tam bonum illud, quàm malum, quo egeni afficiuntur, haud quaquam in istis subsistere, sed in propriam suam personam redundare. *Quod uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis. Matth. 25. v. 40.* Jam, ut DEUM in superioribus agnoscamus, sufficit fides communis; at verò, ut DEUM in pauperibus intueamur, fides selecta requiritur, quæ è transverso illos centones penetret, quibus involuti ingrediuntur, atque sub iisdem latentem Numinis Majestatem exhibeat: *Beatus qui intelligit super egenum & pauperem. Psal. 40.* Hæc fides effecit, ut Robertus Franciæ Rex, quocunque sive equo, sive curru vectus proficisceretur, mille semper pauperibus stipatus, eosdem suam custodiam appellaret. Hæc fides in causa fuit, quòd Joannes Alexandriæ Patriarcha mendicos, suos Dominos nuncupârit. Hæc fides eò deduxit S. Margarittam, & S. Hedwigam, hanc Poloniæ, illam Scotiæ Reginam, ut prostratæ in genua illis inservirent, pedum sordes ablu-

luerent, & putidis eorundem vulneribus heroicum osculum infingerent. Hæc fides S. Paulinum, S. Seraphionem, S. Petrum Telonarium eò permovit, ut seipſos in mancipia divenderent, quò per ſe totos, & modò omnì poſſibili proximorum neceſſitatibus ſuccurrerent: & hæc fides, quia uſque adeò defecit noſtris temporibùs, ideo plerumque pauperes ſinè ſubſidiò, ſinè ſolatio deſtituuntur.

Secundò applica ſpem. Aut renuntiemus S. Baptiſmo neceſſum eſt, & fidem divinis promiſſionibus denegemus, aut extremam noſtram dementiam fateamur oportet, quòd, cùm proximis miſericordiam exhibendò adeò facilè negotiò æternam conſequi ſalutem poſſemus, hoc ipſum tamen exequi negligamus, noſtri potiùs, quàm aliorum inimici. Finge parumper animò, Divinam Bonitatem nitidam & cui nihil adhucdum inſcriptum ſit, chartam de cœlo tibi porrigere, ac dicere: ſcribe & nota in hoc folio, quidquid à me boni deſideras, ſive deinde animam illud, ſive corpus concernat, & fidem meam divinam oppignero, quòd conceſſurus ſim certiffimè quantumcunque in illa petieris, dummodo animæ tuæ ſaluti non adverſetur: quid boni, amabo, cœleſti huic folio inſcripturus eſſes? Ecce autem! nullòsne pauperes & nudos tua in regione agnoſcis? nullos famelicos, infirmos, captivos, ignorantès, ingratos
præ

præ oculis habes ; omnes isti sunt quædam charta , cui inscribere debes bonum illud , quod impetrare à DEO desideras , sublevandò indigentiam , compatiendò eorundem miseriis ; illos visitandò atque instruendò , tuam pro ipsis fidem oppignerandò , gressus , verba , & quidquid ex opibus superfluum est in illorum emolumenta convertendo : & tu fatali sopore ligatus noxias hinc moras necis , atque occasionem ad colligendos tibi thesauros perpetuos adeò opportunam transire absque fructu permittis ? Putasne , te quidquam damni passurum , aut redigendum ad incitas , si paucillum terræ expendis , ut totum cælum acquiras ? nimiùmne tibi videtur , pauculos nummos erogare , ut regnum tibi sempiternum compares ? an non satis compensatum esse arbitraris panis tui frustulum possessione bonorum omnium , quæ vel ipse DEUS possidet ? num te magni quidpiam præstare pauperi existimas ; cum dare eidem eleemosynam propriè nihil sit aliud , quàm dare illam tibi-
metipsi ? Audi consilium S. Petri Chrysologi planè divinum , qui ita dicit : *Da pauperi terram , ut accipias cælum ? da nummum , ut accipias regnum ; da micam , ut accipias totum ; da pauperi , ut dos tibi.* Serm. 8. Agedum igitur ambabus , ut dicere solemus , manibus tam salubre consilium prehende ; omnî studiò satage , ut tantum benevolentiae atque auxilij
pro-

proximo tuo exhibeas, quantum tui tibi conditio statûs permittit ; assiste iis , atque eorundem operam tuô subsidiô suffulci, qui proximorum tuorum promovere commoda permissiones sacras , aut alia pietatis exercitia contendunt ; & si aliter non potes , saltem è longinquo tuis orationibûs illos adjuva , quibus ferre auxilium præsentibus non potes , & si aliquando supremum ad Tribunal vocatus fueris ; Divinâque Justitia debitorum tuorum solutionem exposcerit , illa exhibe, quæ pauperibus distribuisti , & salvus eris : *Esto misericors , & eris tu velut filius Altissimi obediens , & miserebitur tui magis , quàm Mater. Eccl. 4. v. 11.* Nisi Scriptura Divina intereat, tua perire causa non potest.

Ultimò tandem charitatem applica. Ex omnibus tuis propositis ad salvandam animam primum sit oportet, amare DEUM super omnia bona, æstimare super omnia bona Divinam ipsius amicitiam ; summòque studio sanctissimam ipsius Legem observare, ut ipsi placeas. Ex omnibus mandatis Divinis hoc est primum, vita & meritum omnium reliquorum , & si huic quispiam obedientiam non præstet , melius foret , si non esset & nunquam fuisset in hoc mundo : *Maximum ac primum mandatum ; Diligos Dominum DEUM tuum.* Firma igitur tibi voluntas inest DEUM amandi ; atque si ita est, hoc ipso etiam

etiam fixum ratumque amare proximum; duo namque isthæc præcepta separari se nunquam patiuntur; duo rami sunt, sed qui ex una eodémque radice assurgunt; sunt duo rivi, sed qui ex uno eodémque fonte descendunt: duo sunt actus, sed qui procedunt ex uno eodémque habitu, ex uno eodémque motivo charitatis, quæ amat DEUM propter seipsum, & amat proximum ex amore DEI. *Hoc mandatum habemus à DEO, ut, qui diligit DEUM, diligat & fratrem suum. 1. Joa. 4.* Fidelis sponsa non suum tantummodo sponsum diligit, sed pariter illud diligit, quod ad ipsum pertinet; amat ipsius famulos, amat ipsius bona, & vel ad solum imaginis ipsius aspectum amore languescit. Ita omnino anima, si fidelis est in amando DEO suo, amat cum ipso omnia, quæ ipsius sunt, & speciali affectûs teneritudine in proximum afficitur, qui eum considerat non solum tanquam opus Divinarum ipsius manuum, sed insuper etiam tanquam expressam sui Creatoris imaginem, tanquam insignem gloriosi sui Redemptoris prædam, tanquam speculum animatum, ex quo Divinæ Majestati gloria per omnia sæcula duratura succrescet.

Quare, ut totum id, quod hætenus in hoc ultimo remedio diximus, ad praxin deducamus: quandocunque tibi juvandi proximum tuum occasio offertur, apprehende illam tanquam

quam thesaurum , atque in fratrem tuum intuens , ecce ! dic tibi metipſi , ecce ! Vicarium Chriſti Domini , Locumtenentem Ipſius Majeſtatis , Ejusdem Actorem , Perſonam , cui ceſſit DEUS omnes obligationes , quibus me obſtrictum ſibi habet Divina Juſtitia propter mea peccata ; & omnes obligationes , quibus obſtringor Divinae Miſericordiae propter infinita beneficia quae aut hucusque jam praerſtitit , aut praerſtanda mihi in perpetuum deſignavit. Deinde ut altiùs adhuc ſuccenſi ardoris flamma exardeſcat , in mentem revoca magnifica DEI promiſſa ad illum ſpectantia , qui fratres ſuos dilexerit ; ſiquidem bonum non eſt , nec in terra , nec in cœlo , nec in tempore , nec in æternitate , quod DEUS miſericordiis non promiſerit. Præ omnibus autem operationes tuas in commodum aliorum ponendas Divini amoris exercitiô anima ; gaude ex animo , quòd DEO tuo ſerviendi in proximo , placendi tuo Creatori , ipſius in miſericordiam propenſiſſimo genio opere miſericordiae obviandi , Divinûmque ejusdem guſtum oblectandi naçtus ſis occaſionem : hac ratione nihil parvum , nihil vile in actionibus tuis apparebit , cùm iſdem precium additurus ſis , immenſum his tribus virtutibus , fide ſcilicet , ſpe , & charitate , quae uniunt nos DEO , ſanctam efficiunt animam noſtram , atque in hac terra ad vitam illam lon-

longè fortunatissimam nos disponunt, quæ
nunquam mortem videbit in cœlo, ubi omnes
nos invicem amaturi sumus sine fine, ubi
omnes erimus cor unum & anima una in
omnia sæcula.

LECTIO IX. DE IMPEDIMENTO,

Quod affert salutis exiguus DEI timor.

Navis onere simul, & velô instructa sit,
necessum est; hœc quidem, ut eò prom-
ptius suo in itinere promoveatur; illô verò,
ne ventorum impetu subversa aquarum pro-
cellis hauriatur. Ita omnino se res habet cum
anima nostra: spe opus habet, ut progredia-
tur; spes namque initium est fortitudinis ad
Christianè vivendum adeò necessariæ; at non
minùs timore instructa sit oportet; utpote
qui solus tantis in discriminibus reddere secu-
ram possit: *Qui cavet laqueos, securus erit Prov.*
11. v. 15. Quam igitur præposteram dicam
illorum navigandi artem, qui peccatis immer-
si cùm sint, sola spei anchora confisi emer-
sus se confidunt, nulla timoris Domini habi-
ta ratione? ignorant profectò, quod Sancti
omnes adeò probè intellexerunt, mali nimi-
rum hoc esse inventum dæmonis, qui vena-
torum fraudes imitatur, tutâque illis omnia

tam diu promittit, dum veluti feras subdolè circumventos in mortem inducat : *immittit securitatem, ut immittat perditionem.* Quid mirum igitur, tam multos naufragari quotidie, nunc quidem incurrendò culpam; paulò pòst autem, nisi timere Dominum didicerint, pœnam sempiternam? Atque ideo, si impedimenti hujus, nimix inquam prœfidentix mala detegamus, quò aptis in tempore remediis ei occurramus, operæ nos precium facturos existimo.

Duæ autem hîc timoris species distingui possunt. Alius enim timor est, qui ex spe nascitur, dum culpa ex metu pœnæ devitatur; alius, quem charitas generat, cùm culpa propter seipsam, & pœna non nisi culpæ intuitu odio habetur. Primus timor incipientium, secundus perfectorum est proprius. Mihi hîc propositum non est de hoc secundo, sed de primo illo, imò de eo potiùs timore loqui, qui mixtus quodammodo ex utroque, magis tamen ad primum accedit, & initialis appellatur.

Hîc jam positò, qui orbis, qualis hodie est, Christiani faciem penitus nonnihil mentis suæ oculis intuetur, secumque perpendit, quàm exiguum & pene nullum reperire sit timorem Domini, quî fieri poterit, ut, nisi ratione omni, aut fide sit destitutus, toto animo non cohorrescat, cùm tantam ubique liber-

berrimè peccandi licentiam videat, ac si DEO ad punienda crimina nec facultas, nec brachium suppeteret? nunquid iis se vivere temporibus sibi videbitur, quæ jam dudum detestatus est Hussæus Princeps? dum ita conqueritur: *Quasi nihil posset facere Omnipotens, aestimabant eum. Job. 22. v. 17* Probrum! heu! Regi Scenico, quanto plus honoris exhibetur, quàm cœli terræque Domino Immortali! & quantò minore libertate vilissimum quemvis servulum offendere sustineret quispiam, quàm qua hodie DEUS Dominantium Dominus impetitur! Hoc saltem certissimum est, si vilissimus quispiam in hoc orbe homuncio offendatur, non eo eum ex capite offendi, quia bonus est; solus DEUS tam præfractâ audaciâ offenditur, quia ex infinita sua Bonitate veniam largitur; & ideo tantum eorum invenire est numerum, qui modis eundem adeò indignis tractare non subverentur, quia Optimum, & si injuriis afficitur, ad dandam veniam proptissimum sibi imaginantur. Quid curat pars major mortalium etiam Christianorum, faventémne sibi suis in negotiis DEUM habeant, an adversantem? & quæ tandem in plerisque magni timoris indicia notantur, si gravissimis DEUM injuriis ad justam iracundiam provocârint? ridetur, ut priùs, pacatè, quietèque somnus capitur, ut priùs, & nihil, quàm antea minùs genio indulgerur.

Crudeles illos Josephi ægyptiaci fratres imitantur homines hujusmodi, qui (ut Gen. 37. legere est) instigante invidia demissô in puteum ut inibi fame periret, innocentî fraterculô, in ejusdem puteo confedêre, &, quasi nihil mali fecissent, jucundis se se epulîs refferunt. Affero ego, falsam isthanc securitatem, temerariam hanc jucunditatem causam si non unicam, certè esse præcipuam, ob quam tanta Christianorum multitudo inferorum flammis adjudicetur: id quod pluribus, clariûsque demonstratum eo.

DAMNUM,

Quod oritur ex tali timoris Domini defectu.

Damna, quibûs pessima hæc securitas animas afficit, ad duo præcipuè capita reducuntur, qui peccator est, nisi timorem Domini didicerit, peccata non deseret. Qui justus est, absque timore sua in justitia non perseverabit. An plura dici valeant, & quæ fortiùs ad hujus vitij detestationem te permoveant, quàm si dicatur, illud æternæ tuæ salutis & principio, & progressui, & complemento è diametro opponi?

Igitur incauta hæc securitas salutis principio adversatur; quippe, qui peccator est, sinè isthoc timore peccator esse non desinet: Spiritu S, apertè pronuntiante: *Qui sinè timore*
re

re est, non poterit justificari. Eccl. 1. v. 28. id, quod & ratio manifesta confirmat; agite enim, quo ex fonte hunc scaturire timoris defectum existimatis? si S. Thomæ credimus (2. 2. Q. 126. a. 1.) ex superbia simul, & stultitia nascitur. Prima enim malè securos, nihilque sibi metuentes usque adeò excoecat, ut infernum haud quaquam pro se esse paratum existiment, æstimant semetipsos in corde suo tanquam rem nescio, cuius tandem precij, atque adeò persuadere sibi nullatenus possunt, DEUM ad personæ suæ dignitatem nihil attendere, &, tametsi intentata severitate in alios utatur, in se quoque admissos excessus æquali rigore vindicare: quisque felicissimum illum se fore autumat, cui soli ex profligata acie superstiti recurrere domum, & nunciare stragem licebit: *Tanquam qui evaserit in die belli. Eccl. 40.* Et etiamsi jam quasi penitus in stygij illius Leonis faucibus hæreant, quietè inibi, & absque ullo timoris motu morantur, quasi certi existerent, inde se absque ullo damno evasuros: *Quomodo si eruat Pastor de ore Leonis duo crura, aut extremum auriculæ. Amos 3. v. 12.* Jam verò, quænam dispositio reperiri queat gratiæ divinæ magis contraria, sine qua tamen impossibile est salutis nostræ opus inchoare? Qui præsumit, inquit Tertullianus, superbit: *præsumptio inverecundiæ portio est. (de cultu scem.)* Et hi montes superbè

capita attolentes, foecundandos se credant à cœlesti liquore illius gratiæ, quæ non nisi humiles se se demittentium valles irrigare consuevit? non sunt, mihi credite, non sunt isti, quos benevolô DEUS oculô respicit; audite enim, *Ad quem respiciam, nisi ad pauperculum, & tremementem sermones meos? Is. 66. v. 2.*

Sed dementia quoque impedit, quò minùs ad conversionem dispositi sint hujusmodi peccatores adeò temerarij. Stupidi sunt illorum populorum instar, de quibus ait Aristoteles (3. Eth. 7.) quòd propter suam stultitiam nihil, ne quidem cadentia de cœlo fulmina pertimescant: *propter stultitiam nihil timent.* Ita isti imperterritô animô omnibus Divinæ Justitiæ fulminibus temerè obviam procedunt; Divina illa, quæ abyssus sunt inscrutabilis, judicia non metuunt; ad terrifica, quæ in dies Divinam Justitiam exposcere à peccatoribus conspiciunt, supplicia immoti penitus, ac si innocentissimi forent, subsistunt; atque hæc omnia ob defectum sensûs & considerationis: *Sunt impij, ait Dominus per os Regis sapientissimi, sunt impij, quia ita securi sunt, quasi justorum facta habeant, sed & hoc vanissimum esse judicio, Eccl. 18. v. 14.* Qua igitur ratione à via sua mala converti ad Dominum poterunt insensati hujusmodi, cùm Divina Clementia ad convertendos peccatores alio communiter mediô uti non soleat, quàm ut salubri hor-

rore illorum corda concutiat, propinquæ mortis horam terribilem, rigorem Divini Judicij, pœnarum infernalium æternitatem, aliásque hujusmodi veritates ob oculos ponendô, quæ solæ hæctenus induratos antea pœnitentium omnium animos ad saniora consilia, ad salutis semitam reduxerunt? *Timore vocamur*, ait S. Bernardus, *amore justificamur*. Vidistine aliquando, quid fieri soleat, si Princeps aliquis solenni cum pompa quoddam templum ingreditur? Priusquam ille ex Aula sua moveat, præcurrit, qui illo ipso in templo preciosum subsellium præparet; atque hoc indicium est, ex quo brevî venturum Principem omnes concludunt; secûs si accidat, si priûs ejusmodi famulus templum non subeat, nemo quisquam è populo invenitur, qui venturum Principem sibi persuadeat. Ecce! hoc ipsum in casu nostro contingit, timor præcedit amorem justitiæ, ut Dominum servus: *Timor præcedit, sequitur justificatio*: verba sunt Doctoris Mellissui. Pro indubitato proinde habeto, haud quaquam priûs cordi peccatoris solem oriturum justitiæ, quàm timoris aurora præcesserit. Ita S. Augustinus in iis observat, qui suo tempore abjuratâ idolatriâ ad fidem Christianam transierunt, rarissimè, imò nunquam contigisse, ut alio motivo, quàm DEL timore moverentur: *Rarissimè accidit, imò verò nunquam, ut quisquam*

veniat volens fieri Christianus, qui non sit aliquo DEI timore perculsus. (tr. 9. in Epist. Joan.) ut adeò jure meritissimo timor & gratia duo gemelli queant appellari: Timor Domini cum fidelibus in vulva concreatus est. Prov. 28. Quodsi tamen credere præsumpseris, incipere absque timore te posse æternæ tuæ salutis opus; quo tandem fundamentò persuadere tibi poteris, te perseverantem futurum, atque illud ipsum salutis opus timore destitutum ad perfectionem deducturum? plurimùm certè & fides repugnat & ratio. Quodsi enim timor Domini fundamentum est totius spiritualis ædificij: Initium Sapientiæ timor Domini. Eccl. 1. v. 16. manifestum profectò est, sine illo excelsæ hujus fabricæ non solùm prima poni fundamenta, sed promoveri quoque, & necessaria ad perseverantiam solidari firmitudine non posse. Atque inde est, quòd, postquam sapiens timorem initium sapientiæ vocavit, eundem paulò pòst coronam appellet: Corona sapientiæ timor Domini. Eccl. 22. timor quippe ad omnia utilis est, dat principium virtutibus, iisdem perseverantiam & perfectionem contribuit. Unde merito dixit Doctor Mellifluus: In veritate didici nihil aequè efficax ad gratiam promerendam, retinendam, recuperandam, quàm si in omni tempore inveniaris coram DEO, non altum sapere, sed timere. (Serm. 54. in Cant.) Manifesta hìc insuper est ratio; si-

qui-

quidem qui timet, periculis se subtrahit: *Qui timet, cavet, ne iterum peccet.* (*Aug. tr. 9. in Epist. Joa.*) Et è contrario, qui vacuum hoc timore animum circumfert, in medio discriminum ambulat, & in omne genus peccatorum prolabendi periculo se exponit: *Qui præsumit, minùs veretur, minùs præcavet, plùs periclitatur.* (*Tertul. de cultu fœm. c. v.*) Videtis hoc clarè in quadam civitate, quando terræ motu quassatur, & quando terra priùs commota rursus quiescit. Quamdiu horrendum inter mugitum fluctuans terra mœnibus juxta & hominibus interitum comminatur, nihil nisi orantium gemitus, nihil nisi supplicum vota, nihil nisi pœnitentium singultus & suspiria audiuntur; damnantur visitationes, cessant convivia & lusus, vitatur suspecta conversatio, otiosa ambulatio in studium pietatis mutatur: quamprimum verò horrida terræ fluctuatio subsidet, quamprimum terroris plena periculi facies evanescit ex oculis, mutato repentè animo, abjectis pietatis officiis ad priores perversæ naturæ delicias denuo reditur. Simili prorsus ratione res se habet in anima, dum sancto quopiam amittendæ suæ salutis metu percellitur, abstracta subitò à mundanis deliciis, tota in eo est, ut ad bonorum operum exercitia incumbat, & toto affectu ad DEUM confugiat, juxta exemplum S. illius Regis, qui pro sui timoris mensura

toto corde se DEO commendavit : *Josaphat autem timore perterritus, totum se contulit ad rogandum Dominum. 2. Paral. 20.* Mirandum igitur non est, tanto inimicum internalem studiò allaborare, ut salutarem hunc timorem ex peccatorum cordibus expellat : quod & feliciter nimium ei successit, cum primam nostram Parentem primò in Paradyso tentaret : protinus enim, ut suprà dictum est, timorem poenæ ipsi à suo Creatore intentatæ ex animo sustulit : *nequaquam moriemini* : verum non est : DEUS summè bonus est : ob rem tantillam haud quaquam vos damnabit ; atque ita subtractò fundamentò facilè eam negotiò prostravit. Hæc igitur præcipua ars est, qua ille adhibita Christianos ad lapsum inclinat, ab ipsorum cordibus timorem evel-
lit, eadèmq; ad nimiam præfidentiam accendit : *nequaquam moriemini.* Quis unquam Paradyfi gloriam ingrediatur, si Christiani eò non pertingant ? plenus misericordiarum est DEUS ; si ad peccata hominum vellet respicere, jam diu mundus non amplius existeret : aut omnes salvabuntur, aut nullus. Et has, similèsq; ineptias, quas insani peccatores tanquam subtilissimæ scientiæ arcana suspiciunt, iisdem persuadet alastor stygius, ut credant, salutem consequi opus esse nullius laboris, nullius sollicitudinis, utpote quæ suo tempore ipsa sit ultrò obventura.

ra. At verò, quod malum nimium quantum adauget, istud est, quod, quantum hostis infernalis sanctum in illis timorem imminuit, tantò maiora timori mundano augmenta adjiciat, illi, inquam, timori, qui solum bonorum carnalium, & mundanarum voluptatum jacturam tanquam suum objectum respicit; atque adeò ejusmodi hominum quispiam multò plus metuit, ne suæ, quæ in judicio ventilatur, causæ, quàm ne animæ suæ jacturam patiat; plus timet, si Nobilis est, ne punctum honoris, quàm ne Paradyfi gloriam amittat; plus timet, si juvenis est, obturum illius, quàm sibi delegit, minùs benevolum, quàm tremendas DEI Omnipotentis minas peccatoribus intentatas paveat, quod ipsissimum olim in Paradyso Protoparentem nostrum fecisse in comperto est, qui patrato crimine factus DEI inimicus & totius humani generis parricida, non ob aliud timebat magis, quàm quòd se nudum videret.

REMEDIIUM

Ad tollendum istud impedimentum.

Primum remedium est illud universale contra mala nostra omnia, nimirum humilè, constantique animo mediante oratione ad DEI Bonitatem confugere, atque ad S.
Da.

Davidis exemplum salutarem hunc timorem instantissimâs votis flagitare: *Confige timore tuo carnes meas, à mandatis enim tuis timui. Psal. 118.* Geminas in verbis hisce pulcherrimis contentas veritates nota, quas cœca peccatorum insania tam parùm considerat. Prima est, quòd piissimus David, quò faciliùs DEUM in sua vota inflectat, tanquam motivum suum timorem adducat: *à mandatis tuis timui*; nempe, ut intelligant omnes, timorem Domini rem non esse nullius momenti, nullius considerationis; multò minùs passionem existere (ut ita dicam) muliebrem, viròque indignam; sed potiùs donum Divinissimi illius Spiritûs, quod mille benedictionibus animam replet, eamque ad gratiæ Divinæ, cœlestiûmque inspirationum influxus aptiorem efficit. Decet proinde, ut quisque meliore, quo fieri potest, modo ad tam grande donum recipiendum se præparet, ita, ut ipse timor, timoris à DEO augmentum promereatur. Altera veritas est, quòd oporteat nullo unquam hujus timoris gradu nos esse contentos, sed conari continuò, ut nova identidem incrementa accipiat, atque in dies purior perfectiòrque evadat: *Confige timore tuo carnes meas, à mandatis tuis timui.* Non igitur tantummodo ad incipientes pertinet, timere Dominum, cùm ipsimet etiam Sancti, quò clariorem rerum æternarum cogni-

gnitionem acquirunt, eò majore circa felicem rerum suarum successum solitudine angantur: *Homo sapiens in omnibus metuit. Eccl. 8. v. 27.* Homo sapiens nihil non timet, neque unquam in tuto versari se credit, donec in Paradyfi limine pedem posuerit. Atque hæc ipsa etiam est ratio, ob quam Amabilissimus Redemptor noster suos instruens discipulos, iteratò ipsis Justitiæ Divinæ timorem inculcavit: *Timete eum, qui, postquam occiderit; habet potestatem mittere in gehennam: ita dico vobis, hunc timete. Luc. 12. v. 5.* ac si nunquam ea, qua par est, ratione timeri valeret.

Secundum remedium hîc quoque est, uti in omnibus aliis, id agere præprimis ut mali radix innotescat. Fatalis isthæc peccatorum temeritas duplici plerumque ex ignorantia oritur, qua fit, ut insani isti, quidnam vera sit DEI misericordia, quidve justitia, ignorent. Primam ignorantiam jam olim acriter Apostolus ipsis exprobravit, ubi dixit: *Ignoras, quoniam Benignitas DEI ad pœnitentiam te adducit? ad Rom. 24.* Alteram Ipsemet Servator Noster in ultimo suo sermone post cœnam clarioribûs adhuc terminis expressit, dicens: *Pater juste, mundus te non cognovit. Joan. 17 v. 25.* Ultramque jam istam ignorantiam hîc accuratiùs exenteremus oportet, quò faciliùs necessarium ad utriusque correctionem remedium inveniamus.

Prima igitur peccatorum ignorantia versatur circa DEI misericordiam, circa quam imprimis non sciunt, quidnam propriè sit misericordia Divina; deinde & numerum effectuum ipsius, & denique finem propter quem operari consuevit, ignorant.

Illi, quorum lingua semper DEI misericordiam prædicat, quippe ex illius consideratione amplam sibi eandem liberiùs offendendi fingunt licentiam, planè, quid rei sit Divina misericordia, ignorant. Quippe ita eandem mente concipiunt, ut ad quamvis scelerum enormitatem penitus immobilis appareat; atque adeo, sicuti parùm moveri credunt, si infernalis monstri peccati scilicet malitia impetatur; ita parùm quoque illam urgere existimant, ut statuta eidem pœna infligatur. Hi sunt præposterii malevolorum hominum conceptus longiùs à DEI cogitationibus, quàm cœlum à terra distantes. Profectò tametsi DEUS in omnibus suis perfectionibus sit summè admirabilis, in nulla tamen ex omnibus magis videtur admirandus, quam in sua patientia. Propter hanc videtur quasi semetipsum obstupescere, cùm dicit: *Ego Dominus, & non mutor: & vos non estis consumpti. Mach. 3. v. 6.* An possibile sit, ut Dominus existam Majestatis, & debitis suppliciis necdum vestra scelera castigârim? Alios ornare beneficiis, sublevare miserorum calamitates,

Ma-

Magnatum gloria est, & excelsæ illorum conditionis effectus reputatur; at verò pacatò animò illius sufferre insolentiam, qui eorundem voluntati nefariè reluctatur, virtus esse videtur, quæ cum sublimi adeò dignitatis fastigio componi vix possit. Miratur etiamnum hodie mundus universus, dum cogitat, Philippum Secundum Hispaniæ Regem, postquam mediam noctis partem insomnis exegisset, prolixissimis ad Summum Pontificem propria manu exarandis litteris occupatus, ipsîsque his litteris Secretarius ex incuria scriptorij pulveris loco atramentum infudisset, ne minimò quidem commoti animi indicio ostensò aliud nihil dixisse, quàm ut novum folium porrigeret, quod ad scribendas de novo litteras deserviret. Judica jam, quantò adhuc majore admiratione dignum hoc factum existeret, si hoc ipsum ex instituto, & datâ operâ, si frequentius, & quidem probè gnarus, exinde Majestatem Regiam summo pere offensum iri, famulus fecisset, & tamen omnes istæ circumstantiæ, tametsi in infinitum augerentur, ne quidem umbra forent illius injuriæ, quæ supremæ Majestati per peccatum irrogatur; & stupendæ illius patientiæ, qua hoc ipsum peccatum à DEO toleratur. Omnia sanè attributa Divina ad vindicandam illatam injuriam videntur insurgere, ut adeò necessarium omnino sit, ut misericordia ne

tandem cedere cogatur, quasi omnibus juxta Prophetæ testimonium viribus obnitatur: *Corroboravit misericordiam suam. Psal. 112.* atque non modò mirabilis patientiæ, sed excellæ etiam fortitudinis præbeat exemplum: patientiæ quidem erga nos, qui impio ausu in Ipsius Majestatis Thronum involamus; fortitudinis verò erga seipsum, qua nostros excessus absque ultione supportat: *Dominus patiens, & magnus fortitudine. Nah. 13.* Patiens profectò, & ultrà, quàm credi potest fortis, cùm offensam vel unicam absque vindicta patrari permittit; quantam igitur illam futuram esse patientiam atque fortitudinem credamus, qua peccata ferè innumera, à vilissimis ingratissimisque terræ vermiculis in ipsius conspectu impudentiâ intolerabili toties repetita sine vindicta supportat, & eo quidem ipso tempore, quo vel unico nutu insolentem peccantium audaciam atrocissimis quibuslibet pœnis posset reprimere. Judicare proinde te velim, an altiùs etiamnum peccantium ignorantia queat ascendere, qui pro nihilo reputant veniam suis sceleribus impertitam; pro nihilo miserationem, qua profunda eisdem è miseriarum abyssu ereptos in felicitatis statum DEI Clementia reponit.

Crescit deinde hæc ignorantia ex eo, quia, quot denique vicibùs DEUS ipsis sit veniam con-

concessurus, ignorant. Equidem infinita est Bonitas illa, qua DEUS ad impertiendam veniam movetur, hanc tamen non nisi finitis concedere vicibus decrevit: *Omnia in mensura, & numero, & pondere disposuisti Sap. 11. v. 21.* Supremus ille cœli terræque Dominus, qui viæ ventorum ponit mensuram, immensumque pelagus suis terminis circumscribit, pravis quoque concupiscentiæ nostræ motibus, nostræ peccandi licentiæ suos terminos figit; nam ad nos quoque illud pertinet: *hucusque venies, non procedes amplius, & hæc confringes tumentes fluctus tuos. Job. 38.* Indubitatum hoc est, ait S. Augustinus, & satis manifestò S. Scripturæ testimoniò comprobatum: *Certum esse peccatorum modum atque mensuram DEI ipsius testimoniò comprobatur. (1. de vita Chr.)* Cogita itaque, an vel micam adhuc habeant sanæ rationis illi Christiani, qui novis in dies peccata peccatis accumulanti unicè huic spei innitentes, quòd DEI misericordia sit absque termino. Equidem verissimum est; Misericordia Domini finem non habet; finem tamen habent ejusdem miserationes; & cui tandem revelatum de cœlo, quantum adhucdum supersit, dum illarum numerus compleatur? quo impleto ille ipse DEUS, qui tanta hucusque patientia tuam impudentiam sustinuit, tolerare amplius non volet, ut aliàs ipsemet testatur: *Super tribus*

sceleribus Damasci & super quatuor non conver-
tam eum. Amos. 1. v. 3. Interea vesani pecca-

tores absque ulla sollicitudine pergunt in fru-
 sta discindere preciosissimam innocentiae sto-
 lam, tametsi JESU Christi sanguine lotam,
 spe freti certissima, protinus se aliam, quan-
 docunque libuerit, novamque habituros.
 Novis identidem novisque maculis suam ani-
 mam conspurcant, eò quòd ope sacramen-
 torum nullo easdem se posse eluere negotio
 confidant. In assurgentes tumultuantis pe-
 lagi procellas lætabundi infiliunt, quia offe-
 rendam sibi tabulam credunt, qua apprehen-
 sa, queant incolumes secunda ad littora enata-
 re. Verùm enimverò, si suæ interea mali-
 tiæ mensura impleatur, quid ipsis futurum
 tum putas? Vide, ut tacitè, lentèque ho-
 rologium procedat, atque pacatè, dum ho-
 ræ elapsæ terminum attingat, suas rotas cir-
 cumagat. Ast ubi ultimum labentis horæ
 punctum designat, tota repentè machina
 præcipiti in motu est, omnesque rotæ pen-
 dente retinaculo celerrimo impetu volvuntur.
 Ita suo tempore facturus est Dominus: *Ta-*
cui, inquit per Isaiam, semper filii, patiens
fui, ut parturiens loquar. Is. 42. v. 14. Id
 ipsum de gratiis quoque Divinis ad tuam con-
 versionem adeò necessariis teneto. Verissi-
 mum omnino est, quòd illæ suo in fonte, DEI
 nimirum bonitate, & JESU Christi meritis
 abs-

absque termino sint, ac infinitæ; sed ubi in rivos se se diffundunt, finitæ sunt, pondus habent, & numerum. *Omnia in numero, pondere, & mensura disposuisti.* Quemadmodum avaritia, ita quoque prodigalitas cadere in DEUM non potest. Atque adeò dona illa sua adeò preciosa, quæ largiri nobis intendit, exactissimè numerat; & quia cæcus non est, sed ipsa Sapientia infinita, illa ipsa munera accuratè ponderat; & quia denique inconsideratus non est, sed summè attentus in omnibus, eadem quoque non nisi mensurata distribuit; atque istorum omnium tandem ignorantia cæcos peccatores in omnia scelera, & ipsam quoque damnationem æternam præcipitat.

Demum ultima circa DEI misericordiam ignorantia, circa ipsius finem versatur, ex quo ad dandam nobis veniam, & destruendum peccatum movetur: *Ignoras, quia Benignitas DEI ad penitentiam te adducit.* Peccatum unicus est, & supremus DEI inimicus; neque aliam rem ullam Bonitas DEI odiò persequitur, nisi peccatum; & quidem! peccatum præcipuè, tum etiam cum, qui illius reum se fecit. Fixum propterea, ratumque habet suprema illa Majestas, aut peccatum delere in peccatore, aut peccatorem in peccato; unde in omnem, quo sanctissimum hoc suum Decretum exsequatur, occasionem

solerter invigilat. Quippe, si ad destruendum peccatum in peccatore de cœlo descendit tanquam Redemptor; ad destruendos in peccato peccatores postmodum descendet ut Judex; & sicuti summè admirandum se exhibuit in conferendis nobis beneficiis; ita quoque in nobis castigandis se stupendum demonstrabit. Finis itaque, propter quem te DEUS exspectat, nequaquam est iste, ut peccati unius terminus sit initium alterius, verùm ut continuatam hucusque perfidiam, tantò majore posthac fidelitate compenses. Ita tertia vice, an se amaret, Petrum interrogavit: *Petre amas me?* quia tertia ab illo vice paulò ante fuerat negatus, ut hac ratione tam ipsi Petro, quàm aliis peccatoribus omnibus fieret manifestum, hoc suâ se patientiâ, sua longanimitate intendisse, ut admissum peccatum digno fervore, eoque altiore charitate compensarent. Quare, cùm bonus sit DEUS, ut eum timere addiscas, desiderat; DEUS enim bonus non foret, nisi odiò malos infectaretur; Bonus cùm sit, intelligere te cupit, tantò graviores tuam culpam extitisse, cùm pro favoribus, non nisi peccata perfidus reddidisti; Bonus cùm sit, istud præcipuè cures, desiderat, ut sua in Bonitate, suo in odio ipsum imiteris, quo iniquitatum genus omne abominatur; unde ex hoc quoque capite eum timeas oportet, quia supportat, quia

veniam concedit. Atque hic felicissimus ille fructus est, quem exinde Sancti in cœlo hauriunt; unde, ut S. Joannes audivit, plenò chorò conclamant: *Quis non timebit te Domine, quia solus pius es? Apoc. 15. v. 4.* Quis profundissima submissione tuam Majestatem non reveatur, O! Domine, quis sceleratò te impetere opprobriò non formidabit, quia tam bonus! Hic fructus est, quem Sancti in hoc quoque mundo inde recipiunt: *Quia Dominus patiens est, aiebat Judith. in hoc ipso poenitemus. Judith. 8.* Quòd tantà patientià in præsens usque momentum nos sustinuerit, motivo nobis sit, quo fortiter ad eum tenerimè amandum, & multò adhuc magis ad timendum impellamur, ne novis excessibùs ipsius longanimitatem exacerbemus, eumque mutatà in furorem patientià dudum promerita incutere supplicia cogamus; tradere siquidem veniam impertientem, plùs est quàm tradere.

Primæ huic peccatorum ignorantix circa DEI misericordiam, altera illa circa ejusdem justitiam responderet. Nesciunt, quid sit Divina Justitia; hujus effectus ignorant; finem, quem suis sibi in operationibus præfixit, non intelligunt.

Itaque, quid rei sit Divina Justitia, mundus ignorat: *Pater juste, mundus te non cognovit; Unde peccatores in tremenda illa judicij*

hora ab immensa hujus Justitiæ multitudine hucusque tamdiu absconditæ superfusi, summo horrore concutientur; *Revelabitur quasi aqua judicium, & Justitia, quasi torrens fortis. Amos, 5. v. 14.* Nunc equidem justitia ut odium creaturæ concipitur, atque adeò componi vix posse cum Bonitate Divina putatur. Omnia reliqua DEI attributa ut amabilia apprehenduntur, & amatori DEUM peccatores videntur, qui se meritis afficere suppliciis aut non posset, aut si etiam posset, non vellet. Istæ sunt tenebræ, in quibus sepulti jacent peccatores miseri, & maximum pietatis est opus, eosdem in lucem educere. Divinus ille Rigor, odium non est creaturarum; sed amor est boni, & omnis honestatis; ferè sicut in musico ille impetus, quo cordam dissonam, postquam aliquoties frustra remisit, atque intendit, in partes disrumpit, amor est harmoniæ, cui iracundiæ motus videtur. Repugnat infinitæ DEI sanctitati, non summò odiò, persequi iniquitatem, repugnat ipsius Sapientiæ summam peccati inordinationem permittere, quin intentato supplicio ad ordinem creaturam exorbitantem reducat; atque ideo, cum peccator minis contemptis, insuper habitis beneficiis in culpa perseveret, appropinquat, ut dictum est, Dominus destruetur in peccato peccatorem, quandoquidem in seipso peccator nolit destrui peccatum.

Sum-

Summo igitur æquè, ac reliquæ perfectiones, amore dignissima est DEI Justitia, quæ si ipsi Lucifero, quanquam extremo eandem suis in cruciatibus odiò excretur, videnda uti in se est exhiberetur, majori repentè in eandem, quàm semetipsum amore ardesceret. gravissimásque etiam, quas ab ea sibi paratas perpetitur, pœnas promptissimè approbaret. Verum proinde est, eandem Justitiam non equidem nobis, sed tamen DEO esse utilissimam, quippe quæ suam ei gloriam procurat, ablatum à peccatoribus honorem restituit, résque Creatoris rebûs creaturarum omnibûs infinitis gradibûs magis æstimabiles potentissimè defendit. Quin imò & hoc certissimum, eandem nobis quoque prodesse plurimùm, si non per viam scelerum abeuntibus, saltem studia pietatis sectantibûs; ita enim Lactantius: *Bonorum salutem custodit, qui malos punit. L. de ira DEI c. 17.* Væ, peccatoribus! si nunquam DEUS ostenso suæ justitiæ rigore illos percelleret! qua enim ratione aliàs suos errores agnoscerent, ut emendarent? *Pestilente flagellato, stultus sapientior erit. Prov. 12. v. 25.* Quænam igitur insania est, fingere DEUM ex parte duntaxat bonum existere; bonum scilicet, solùm bene faciendò, non verò bonum mala puniendò? genus istud bonitatis in Rege apicularum vix tolerandum videtur, quem solum absque aculeo affirmant;

Supremum autem Regum omnium Regem, Potentissimum exercituum Dominum incrementum incedere, aut juvenum quorundam in morem gladium ornamenti solummodo gratiâ ex latere suspensum gestare, quantum dedeceret, nemo est, qui non dispiciat,

Porro ex eo etiam capite peccatorum ignorantia augetur, quia, licet Divinæ severitatis effectus agnoscant, iisdem tamen poenas spirituales, quæ tamen sunt illius effectus præcipui non accendunt. Si DEUS quandam civitatem pestifera lue inficit, communis omnium gemitus insonat: *DEUS nos castigat*; quod si autem iustô suô judiciô permittat, ut integra Provincia infami illa Luxuriæ peste corripiatur, ne unum quidem reperiēs, qui morbum hunc animæ, illo, qui corpus prosternit, infinities pestilentiores aliter apprehendat, quàm ut malum levis momenti, ut passionem juvenilem, quàm ut excessum ad vitam præsentem vivendam tantum non necessarium. Et tamen, cùm peccatum actuale maximum ex omnibus, quod nobis accidere potest, malum existat, quodnam denique gravius excogitari supplicium queat, quàm si Divina iustitia permittat, ut hoc ipsum peccatum in dies singulos regni sui confinia latius extendat? Interim DEUS ad iracundiam provocatus, iustô judiciô gratiarum suarum influxum retrahit, ab animo tot sceleribus con-

spur-

spurato longissimè discedit, unde remanet in spississimis tenebris veluti terra ob solis absentiam densissima nocte obtenebrata, constricta glacie, ob hyemis sævitiam infœcunda; assurgunt novo cum robore pravi habitus, intepescit fidei ardor; & tamen ex tam grandi isthac ruina, quia sensu externo non percipitur, ne minimus quidem formidinis motus sentitur; Nolite (exclamare hîc convenit cum S. Augustino) nolite habere oculos paganorum: Christianos oculos habete in Psal 56. Attollite paulisper oculos, aut, ut melius loquar, eruite è frontibus oculos gentium infidelium, quæ omnia sensibus metiuntur; atque illorum loco Christiano hominè dignos substitute, qui omnia fide metitur; & mox luce vobis clariùs patefcet, universum terrarum orbem, ut divinâ plenus est misericordiâ; ita Divinâ quoque Justitiâ plenum existere. Imò videbitis, hujus ipsius Justitiæ effectus, si majores non sint effectibus misericordiæ, esse saltem magis universales, utpote qui ad plures se homines extendant. Peccatorum permissio, uti diximus, & animarum condemnatio primarij sunt Divinæ iracundiæ effectus; è contrario autem liberatio à peccato, & perpetua animarum salus præcipui Misericordiæ Divinæ effectus existunt. Jam verò, quàm longè major peccatorum, quàm justorum est numerus? quantùm repro-

borum numerus, numerum electorum ex-
 cedit? Quis proinde non videt, opera justi-
 tiæ multò se extendere latius, quàm illa, quæ
 à Misericordia procedunt? Equidem extra
 omne dubium est, hoc totum peccantium
 culpâ accidere, nec in ullum se unquam DEI
 iracundiam effundere, in quem non priùs pro
 infinita sua illa Bonitate mille beneficia confe-
 rendò infuderit Misericordia; sed & illud
 quoque certissimum, æternum reproborum
 interitum, eorùmq; præcedentibus pecca-
 tis correspondens supplicium, cum subse-
 quentium permissione conjunctum, tanti
 ponderis mala existere, ut bonis omnibus,
 quæ priùs à Misericordia receperunt, in infe-
 licium istorum animabus ut plurimùm præva-
 leant. Quî igitur fieri poterit, ut talem tan-
 tùmque DEUM, qui vel omnino nihil agen-
 dò, vel suos tantummodo favores tam malè
 de se meritis negandò, vel gratiæ suæ solùm
 auxilia subtrahendò infinities plus mali nobis
 potest inferre, quàm si penitus ad nihilum
 nos redigeret, quî, inquam, fieri poterit,
 ut talem tantùmque DEUM non timeamus?
*Me ergo non timebitis, ait Dominus, & à facie
 mea non dolebitis? Hier. 5. v. 22.* Quomodo
 possibile sit, ut homo, qui pauxillum est pul-
 veris, quem propriæ suæ lacrymæ coagulant,
 timore non minuat, ubi considerat, tam
 strictam sibi DEO Judici reddendam esse ra-
 tio-

tionem de innumerabilibus injuriis, quibus infinitam affecit ipsius Majestatem, qui & Sanctitatis est immensæ, ut ab illis abhorreat, & Potentiæ immensæ, ut illa justis suppliciis prosequatur.

Denique motiva nescit peccator, finemque non intelligit, quem sibi DEUS præfigit Justitiæ rigorem adhibendô; compensare nimirum illata ab impiis, cùm concessa sibi libertate tam malè utuntur, gloriæ suæ damna intendit. Quando in peccatum consentit homo, voluntatem propriam præfert, Divinam postponit; erga se ipsum ita se gerit, ac si ipse DEUS existeret, se solum suæ voluntatis centrum constituendo: è contrario DEUM ita tractat, ac si ille creatura existeret, volendo, ut quasi deserviat perversis suis desideriis. Quæ confusio magis horribilis! quæ perversitas monstruosa magis! Quapropter nisi peccator ipse hanc confusionem opportunè componat pœnitendô, superveniens DEI justitia illam componet puniendô: *Reformabit peccati dedecus dedecore vindictæ*, ait S. Augustinus. Quid rei, amabò, infernum esse putatis? si in ordine ad damnatos consideretur, est *Terra miseriæ & tenebrarum, ubi umbramortis, & nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat. Job. 10. v. 12.* Ast si in ordine ad DEUM spectetur, Theatrum est magnificum pro istius gloria excitatum; & quot-quot

quot in eo cuiusconque demum status, conditionis sexusque infelices mortales continentur, tot suo, quo puniuntur, supplicio immensam extollunt Divini Numinis sanctitatem, prædicant Bonitatem, Sapientiam dilaudant, eidemque suum honorem, quem prius peccando nefarie abstulerant, gloriosissima restitutione refundunt. Peregrinum vobis videtur, quod perpetuis vos DEUS ignibus adjudicet; & quid ita? Mirumne vobis apparet, quod majorem DEUS sui, quam vestri honoris rationem habeat? plus sua præcepta, quam vestra delicta attendat? & postquam vos apertis oculis malo omnium malorum longè pessimo vosmetipsos affecistis peccatum perpetrando, ille, quod malè ac præposterè factum est, corrigendum, & reducendum in ordinem suscipiat promeritis poenas immittendo? Haud quaquam hoc mirum Angelis accidit, nec sanctis Paradyfi incolis, qui non tenebras ignorantiae, quæ vos circumstant, sed plenissimam lucem inhabitant. Magna illi cum voluptate isthæc de cælo spectacula intuentur, & mirificè honore oblectantur resultante ex iis in supremam Majestatem, quam junctis laudibus extollunt uno ore sine fine cantantes: *Alleluja: salus, & gloria, & virtus DEO nostro est, qui judicavit de meretrice magna, & iterum dixerunt: Alleluja. Apoc. 19.*

Hīs igitur æternæ Veritatis cognitionibûs
 tuum animum imple: Justam Divinæ Maje-
 statis Ideam concipe. Nunc (dicebat Vir
 quidam Sanctitate eximius, morti vicinus, &
 sancto Divinorum judiciorum horrore quassa-
 tus) nunc, DEUM sub rudi imagine pro
 modulo nostro nobis imaginamur, sed pauca
 post momenta, O! quàm diversum intuebi-
 mur. Nunc igitur dignâ pœnitentiâ præteri-
 ta delicta expia, & mala, quæ patrâsti, to-
 tidem operibûs bonis compensa; quippe si
 debitum apud DEUM contraxisti, expun-
 gendum illud est, aut in hoc mundo verâ pœ-
 nitentiâ, aut in altero paulò pòst in flamma;
 medium non datur. *Manum Omnipotentis
 nec vivus, nec defunctus effugiam. 2. Mach. 6.*
 Verum est, timor solus esse non debet, sed
 eundem cum spe jungamus oportet; hæc
 enim est voluntas Domini, qui ait per Pro-
 phetam Regium: *Beneplacitum esse Domino su-
 per timentes eum, & in his, qui sperant super
 Misericordia ejus. Psalm. 147.* Sed facite, quod
 Sanctus ille facturum se dixerat, nimirum,
 quòd si dæmon in scalæ summitate consiste-
 ret, se ad ima descensurum, quòd si autem
 ad gradum infimum dæmon defiliret, se ad
 supremum esse evolaturum. Nempe dicere
 volebat, quòd si alastor stygius se ad nimiam
 elevare præfidentiam niteretur, timoris DEI,
 hujusque Judiciorum elavo, veteratoris se se

conatus repulsorum. Quòd si autem è contrario in desperationis profundum conaretur agere præcipitem, spei, Divinæque misericordiæ præfidiò se muniturum. Inter principia conversionis etiam est, in partem timoris inclinare; quia, quemadmodum febres, quæ cum frigore incipiunt, intermittunt, finiunturque citiùs, quàm illæ, quæ initio sunt calidæ, ita prorsus se res habet cum febribus, quæ è pravis passionibus enatæ animam infestant: nisi timori locum concedant, medium quo illas corrigas, non reperies. Quòd si justam hujus timoris nôsse mensuram tibi est animus; accipe: tantum time, quantum ad cavenda peccata, ad exhibendam DEO in templis reverentiam, ad te eidem sæpiùs commendandum, ad concipiendum erga sanctissimam Virginem, ad quam crebrò devotè invocata, ut infantulus pavidus ad matrem solet, magna fiducia confugas, tenerum affectum requiritur & sufficit. Ejusmodi insuper libros spirituales frequenter perlege, qui Divini illius rigoris exempla ob oculos ponunt, ut facit Carthusianus de novissimis, P. Nierenbergius in sua trutina temporis & æternitatis, ac hujusmodi: atque pro indubitato habeto, signum certum esse tuæ salutis, si crebris ejusmodi cogitationibus cor tuum occupaveris: id quod ipsa Veritas æterna suò calculò confirmat; *Cogitationes Justorum judi-*
cia,

cia. Prov. 12. Et vicissim magnum æternæ tuæ reprobationis indicium, pœnâque magnam reputa, si timorem amiseris: magna est pœna peccati, timorem perdidisse judicij. Aug. serm. 30. de temp. Secus profectò fiducia illa, quam spem appellas, manifesta temeritas est; quia cum timore non conjuncta id promittit, quod nunquam pollicitus est DEUS, videlicet, ob tua delicta nihil te supplicij passurum. Veræ spei, & Christianæ fiduciæ hoc proprium, ut, quemadmodum balsamum corpora à putredine, ita illa animam à peccato præservet: Qui habet hanc spem, sanctificat se. 1. Joan. 3.

LECTIO ULTIMA, DE BONO,

Quod facere debet Christianus, postquam salutis impedimenta removet.

Mandavit DEUS Jeremiæ Prophetæ, ut destructò in populis, eradicatòque malò, in iis ipsis bonum plantaret; *Constituite super gentes, ut evellas, & destruas, & disperdas, & dissipes, & ædifices, & plantes. Jerem. 1. v. 10.* Simile quid divina tibi Majestas imperat, quod in te ipso exequaris; atque ideo, postquàm memorata in præcedentibus Lectionibus, quæ præcipuè nostræ saluti se
Op.

opponunt, impedimenta sustulimus, æquum est, ut ad illud bonum convertamur, quod facere nos oportet, ut vitam æternam consequamur. Mihi illorum sententia præplacet, qui totam Christiani hominis vitam ad tria capita reducunt, tribus hæc verbis expressa: *sustine, abstine, age*: explicemus sensum cuiusvis particulæ.

Sustine. Absit, ut credatis, Christiani hominis virtutem mollem esse, atque effœminatam, totamque nostram pacem denique in eo positam esse, si non habeamus, quocum depugnemus. Multò adhuc absit longiùs, ut tibi persuadeas, quòd, cum in propositis hucusque Lèctionibus positas ab hostibus tuis salutituae insidias detexisti, hoc ipso, omnes hi tui inimici aut penitus confecti jam sint, aut saltem arma simul, & te etiamnum expugnandi spem amiserint. Aliud longè Divini Spiritus monitum nobis inculcat: *Fili accedens ad servitutem DEI, sta in iustitia, & timore, & præpara animam tuam ad tentationem. Eccl. 2. v. 1.* Tantùm arma præpara, atque ad subeunda prælia te accinge, dimicaturus cum hostibus tuis, qui maiore, quàm unquam aliàs in te furore exæstuant, eò quòd ipsorum jam effugere manus decrevisti; Regem nimirum Pharaonem imitantur, qui quamprimum Israëlitas sua è servitute elapsos esse rescivit: *Tulit, quid quid in Ægypto cur-*
rum

ruum fuit, & Duces totius exercitus, & persecutus est filios Israël. Exod. 14. Adeoque utilissimum erit, si primò tuos inimicos atque eorundem arma dignoscas, & deinde eos debellandi methodum addiscas.

Primus tuus inimicus, ut nōsti, est mundus, & illius præcipua arma sunt ista duo: mala exempla, quibus præit, omnes ad amorem bonorum præsentium, & ad futurorum contemptum collimantes. Secundus inimicus est propria tua caro, quæ est inimicus domesticus, atque adeò magis metuendus, quia interiùs te oppugnat; & ipsius arma sunt voluptatum fallaciæ, ac horror difficultatum, quæ in virtutum exercitio occurrunt. Ultimus inimicus est diabolus, qui se cum omnibus aliis conjungit, suamque fortitudinem ab illorum robore mutuatur; ipsius arma sunt violentia & insidiæ; unde frequentissimè aut draco, aut serpens nuncupatur; Draco propter fortitudinem, serpens propter astutiam, qua animæ nostræ salutem oppugnat. Verùm magis ad singularia descendamus. Violentia & fortitudo dæmonis, non consistit in eo, quòd vim inferat voluntati, utpote quæ semper libera est, nec à toto simul inferno cogi potest; sed in eo posita est, quòd phantasiam turpibùs imaginibùs accendat, & horrendis infidelitatis, atque blasphemiae tentationibùs perturbet, in quibus, cùm ij, qui experien-

tiam non habent, sensum inter & consensum distinguere non possint, perditos se, atque à DEO reprobatos existimant. Verùm non permissum est dæmoni à DEO adeò frequenter isthoc armorum genere nos impugnare, tantæque fortitudinis draconem induere: illud, quodei frequentius est concessum, est, serpentem insidiis imitari, uno ex septem his modis, qui sequuntur.

Primus modus est, cessare per aliquod tempus ab omni tentatione, ut homo se penitus securum existimet, sempérque magis sui ipsius sollicitudinem seponat; siquidem nimia securitas, ut alibi diximus, parens est negligentiae. Venator quandoque nihil strepitus excitat, sed tacitus quietusque subsistit, donec fera, cui insidiatur, confideat; hoc ubi factum est, tunc primum eandem exoperatò sclopò prosternit. Id ipsum non rarò facit tentator stygius: tacitus exspectat, absque eo, quòd ulla unquam suggestione mala te perturbet, donec illi amicitiae, aliæque illi periculo hæreas implicitus, quamprimum autem tuum te oppignerâsse affectum advertit, tunc primum fatalem suam sagittam intorquet.

Secundus est, majore impetu, & majore frequentia tentare illum, qui mutandò vitam ipsius se unguibus expedivit, quàm tunc fecerat, cum adhuc dum per priorem depravatæ vitæ licentiam incederet. Neque mirandum hoc

hoc est: illius civitatis munimenta machinis non quatiuntur, quæ ultro claves hostium manibus offert, sed illius tantummodo, quæ magnanima fortitudine se defendit: *Eos dæmon pulsare negligit, ait S. Gregorius, quos quieto jure possidere se sentit. L. 14. Moral. c. 12.*

Tertius est, à paucis initium ducere, ut viam sibi pandat ad obtinendum multum, imò etiam totum, si dolus succedat. Diabolus, dicebat S. Franciscus, quandoque unicum solummodo capillum deposcit: verum, vae tibi! si vel hunc etiam concesseris; ex eo namque densissimum tunem nectet, quo in durissimam abstrahet captivitatem. A Davide ab initio unicum tantummodo aspectum poscebat, & quidem ita è longinquo, & per accidens solum non ex instituto in Uriæ uxorem defigendum: poterátne minus quidpiam ab homine Sancto, secundum cor DEI efformato, tam altis à cœlo beneficiis ditato, tam mirabili Divinorum secretorum notitiâ prædito exigere? & tamen istud exiguum deservit tentatori stygio, armamentarij integri, machinarumque loco, quibus Sanctum, quo forsan mundus tunc temporis majorem non habuit, fatali ictu prosterneret.

Quartus est, persuadere, ut in tentationibus à conscientiae arbitro consilium non petatur, eidemque hæ ipsæ tentationes non aperiantur. Ita facit, inquit S. Ignatius, homo

perversus, qui puellam quandam incautam quærit seducere: ante omnia alia huic inculcat, ut ne suis domesticis de sermonibus, aliisque, quæ inter se transigantur, vel verbulum faciat. Quam ipsam quoque ob rationem potestas dæmonum, potestas tenebrarum appellatur, quia, quamprimum in lucem protrahitur, omnem suam vim amittit.

Quintus est, persuadere, ut jam consensisse vos in peccatum credatis, tametsi sit falsissimum; ut animum despondeatis, abjectisque armis, obluertari atque resistere desistatis. Si firmum habeas pravis cogitationibus nunquam consentiendi propositum; si sæpius fixo in DEUM animo contra importunas inferni tentationes protesteris; si sæpius Divino præsidio tuam animam commendes; si arbitraris, te plena voluntate, & apertis oculis nunquam tale peccatum commissurum, macte animo esto; quia signa hæc sunt satis manifesta non amissæ, sed relatæ victoriæ. Abbas Isidorus dixerat aliquando: quadraginta circumvoluti sunt anni, ex quo cum certo quodam vitio continuâ pugna luctatus sum, semper tamen mea ex parte victoria stetit. Verum non ita facile est, nōsse tentationum sensum à consensu discernere; unde deceptor stygius isthoc insidiarum genere ab incipientibus magnum lucrum reportat, nisi diligenter sibi ipsis attendant, & expertorum consiliis acquiescant.

Sextus est, persuadere tibi, si aliquando cecideris, cessaturam esse tentationem, & finiendum prælium. Mendacium manifestum! quanquam non paucos seducat; certissimum namque est, crescere in nobis habitum bonum, si impiis suggestionibus resistamus; contrà verò augeri inclinationem perversam, novumque identidem effrœni passioni robur superaddi, si iisdem consensum præstemus; atque ideo patefacere aditum uni peccato non est aliud, quàm multis portam aperire: *Peccatum peccavit Jerusalem*, inquit Propheta; *propterea instabilis facta est* Tren. 8. quasi diceret: quia semel peccato succubuit, usque adeò ipsius vires infractæ sunt, ut iterum iterumque laberetur. Postquam Leo semel sanguinem gustavit, semper magis eundem cicurandi difficultas succrescit.

Septimus est, persuadere, pugnam ad ultimum usque vitæ tuæ halitum duraturam, imò fermè in momenta fore difficiliorem. Et tamen prorsus oppositum contingit. DEUS apertè pollicetur, ducturum se animam per semitas virtutum, in quibus, superatis primis difficultatibus, nihil amplius angustiarum, nihil offendiculorum sit inventura: *Ducam te per semitas aquitatis, quas, cùm ingressus fueris, non arctabuntur gressus tui; & currens non habebis offendiculum.* Prov. 4. Quando domare equum incipis, haud dubiè rideres illum,

qui diceret tibi, ipsum hunc equum semper fore ferociorem, tuisque ductibus minùs obsequentem, eò quòd in comperto habeas, eundem, ubi primi furoris impetus deferuerit, adeò ad tuum arbitrium flexilem futurum, atque mansuetum, ut cum gaudio mansurus sit capistrum, ultrò obsequiosos pedes ad scholæ suæ regulas sublaturus, atque ad eum regendum vel sola virgulæ umbra sit suffectura. Ita serres habet cum corpore nostro, quod edomatur tandem, atque sub obedientiam redigitur, postquam primas furias, quies in prima vitæ mutatione oblucebatur, submisit. Peccatores è contrario, semper majores in vita sua difficultates experiuntur, atque ipsorum semitæ semper fiunt magis laboriosæ, quia crescentibùs eorum peccatìs crescunt quoque timores futurorum, & præsentium remorsus; unde quò longiùs in iniquitate progrediuntur, eò magis fatigantur: *Lassati sumus in via iniquitatis. Sap. 5.*

Ecce! habes jam ob oculos inimicos tuos, & omnia ipsorum arma magis formidanda: an ad eorum fortè conspectum cohorrescis? non ita homines sancti fecerunt, qui potiùs superabundabant gaudiò, propter insignia emolumenta, quæ in iis pro anima sua conspiciabant; unde S. Jacobus: *Omne gaudium existimate, fratres mei, cùm in tentationes varias incideritis, c. 1. v. 2.* Emolumenta ista ad duo

reduci capita possunt, nempe; quòd tentationes & ad exuendum veterem hominem, & induendum novum nos juvent plurimùm. In primis tentationes parvos animi motus fortissimè reprimunt. Si feræ in Africa invenirent, quod comederent, biberèntve pro suo libitu, domari nullo unquam tempore valerent: at verò sitibundum palatum, & eluriens stomachus adeò illarum ferociam comprimit, ut à venatoribus fatigatæ ad obedientiam compellantur. Væ! nobis! si indomitis animi nostri passionibus omnia pro ipsarum votis concederentur: quis unquam illis edomandis, & maximè quis domandæ superbiæ sufficeret? Facile utique credere potes, quòd si tentatio tam præcellæ sanctitatis Viro, qualis fuit gentium Apostolus, adeò fuerat necessaria, ut ob suam virtutem, & propter suas revelationes tumidò superbiæ ventò non inflaretur, quantò magis necessaria futura sit nobis, qui sumus arundines, ad quas agitandas quilibet superbiæ flatus sufficit. Per tentationes Divina Bonitas nos ad se revocat, si ab illa perfidirecefferimus: ea ratione, qua tumultuantis pelagi tempestas fugitivum Jonam ad obedientiam reduxit: *Imple facies eorum ignominia, & quærent nomen tuum, Domine. Psal. 82.* Et pariter, si aliquando redimus, efficit, ut nunquam ampliùs inde recedamus: *Bonum mihi, quia humiliasti me, ut discam justificationes*

nest tuas. Psal. 118. Per hoc, quòd terror incutiat^{ur} infantibus, efficitur, ut fortiùs matrum suarum sinui se adstringant, indèque discedere magis pertimescant. Similì prorsus modò tentationes homini novo fortitudinem conferunt. Quantò duriùs Ægyptij populum Hebræum affligebant, tantò magis ille crescebat, tantò ampliùs illius se se multitudo explicabat, id ipsum tibi quoque eveniet; si tuas tentationes superare noveris, crescere te facient in virtute. Crescet tua fides, si infernalis deceptor suis illam mendaciis exagitaverit. Crescet tua castitas, si impuris phantasmatis fuerit impugnata. Crescet tua charitas, si variæ amaritudines tuum animum excruciant: atque adeò tandem dæmones, qui tentationibus suis te oppugnant, tanquam apes te circumdabunt: *circumdederunt me sicut apes. Psal. 117.* Quia, sicuti apes, dum suò te aculeò lædunt, levi, modicúmque dolorem ferente ictu te lancinant sibi verò ipsis mortiferam plagam infligunt. Videsis itaque, absque tentationibus te nunquam virtutem obtenturum, aut saltem hanc nunquam ad gradum quemdam excelsum ascensurum. Væ auro! si ignis non foret: *Quid times ignem, si aurum es?* inquit S. Augustinus, *Tract. 5. de diversis*; & ideo, illius loco, quòd superfluo timore torpescamus, id unicè jam agamus oportet, ut ex iis fructum referendi me-

methodum arripiamus, gloriolam in hac pugna victoriam reportandò.

Ut in aliis præliis victoria obtineatur, ars simul & fortitudo requiritur: at verò, si à magnis Heroibus dimicetur, utraque simul conjungitur: & in præliis spiritualibus cum securitate vincitur.

Jam, quod in nostro casu ad fortitudinem attinet, ea, ut nōsti non in brachio, sed in animo & corde residet. Inprimis firmissimum animò propositum concipe nunquam credendi inimicis tuis in perpetuum: *non credas*, inquit Dominus, *inimico tuo in æternum. Eccl. 12. v. 10.* Si caro tua promissis voluptatum illecebris te alliciat; propositis insuperabilibus difficultatum montibus terrere te contendat, profundè animò tuo infixam hanc veritatem teneas necessum est, quòd illi montes sint vanæ nebulæ, inanis sit & brevis voluptatum dulcedo, sordida, & vix brutis animantibus digna. *Non credas inimico tuo in æternum.* Si mundus suis maximis, nihil aliud præter bona præsentia spectantibus, aut aliorum tibi similium, diversam à tua vivendi rationem sequentium exemplò avertere te à via recta laboret, firmissima indubièque fide credas opus est, hæc mundi axiomata leges esse inimici supremi Numinis, præcepta cujusquam insani, in omnibus Incarnatæ Sapientiæ oppositas; Leges cujusdam sacro anathema-

te percussi, & à sanctissimis JESU Christi orationibus exclusi; eumque, qui ad illorum normam vitam suam instituat, certissime suam infaniam in omnem æternitatem deploraturum. Et quantum ad exempla pertinet, si Electorum exiguus, ingens è contrario reproborum est numerus; per se manifestum est, quòd cum paucis, & non cum multis vivere debeamus, siquidem accenseri electis, non verò reprobis velimus. *Non credas inimico tuo in æternum.* Multò minùs fidem adhibere dæmoni debes, qui est hostis quidam implacabilis, inimicus æternus, qui tantum tibi vult mali, quantum ejusdem vult ipsi DEO. Et ideo, quæcunque demum & qualicunque importunitate tibi suggererit, parè semper constantiâ illius molimina irride, immotòque semper animò iis magnanima repulsa obfiste. Quid mali unquam ab ipso metuas, si mali quidquam inferre potest nemini, nisi volenti? *Non vincit*, ait S. Bernardus, *nisi volentem.* Petierat aliquando ab Atheniensibus Philippus Macedoniæ Rex, ut suo exercitui per suas regiones transitum concederent; illi verò responsionis loco quoddam folium remisere, à capite ad calcem usque oppletum tribùs hisce solis, sed cubitalibùs litteris: NON. Simile quoddam Non tu quoque omnibus tentationibus reponas

opor.

oportet, & quanticunque discriminis proelium extiterit, tua ex parte victoria stabit.

Quamquam hæc fortitudo non hoc solum requirat, ut ad malum pellicientibus inimicis generosum istud *non* opponas, sed insuper etiam hoc exigit, ut multos actus contrarios elicias. Si caro tua prohibetæ voluptatis illecebras tibi proponat, promptissima voluntate protestare, quòd si hoc momento omnibus Salomonis gaudendi deliciis tibi copia fieret, te libentissimè illas omnes Christo Domino pro te cruci affixo in sacrificium esse libaturum. Contra mundum protestare, tametsi omnes reliqui homines ipsius leges amplexuri, suamque illis vitam conformaturi essent, nunquam te aliis, quàm DEI tui præceptis obedientiam præstiturum. Si diabolus te in fide tentaverit, protestare, paratum te esse, fidem tuam ipso etiam sanguine subscribere, quemadmodum S. Petrus Martyr fecerat, qui lethali vulnere percussus sanguine ex eo prorumpente, priusquam sanctam suam animam efflaret, terræ hoc verbum inscripsit: *Credo*. Si te in diffidentiam ac pusillanimitatem tentet impellere, protestare cum S. Jobo, te, etiamsi DEUS cum dextera gladio obarmata obuius tibi procederet, quasi cor tuum transfixurus, firmissimè nihilominus in eo speraturum: *Etiamsi occiderit me, in ipso sperabo. Job. 13. 6. 15.* atque simili ratione reliquis omnibus

dia,

diaboli tentationibus obfiste. Hoc est dæmonem illo ipso, quem nostram in perniciem retenderat, laqueo implicare: *In laqueo isto, quem absconderunt, comprehensus est pes eorum. Psal. 9.* Hoc est tanquam Arcam Noëticam æstuantibus aquarum fluctibus attolli, non submergi; hoc est ex glacie in Chrysellum converti: *E glacie Chrysellus evasi.*

Cum fortitudine deinde conjungenda est ars; quæ primò in eo consistit, quòd statim principiis resistamus. In principio tentationis firmo robore pollet anima, & debilitate inimicus torpescit, tuas negligentia vires enervas; inimico autem interea propter hoc victoriæ initium fortitudo succrescit. Longè difficilius est confertas hostium turmas repellere, quando suum vexillum oppugnata civitatis mœnibus jam infixerunt, quàm fuerat antè eosdem impedire, ut ne unquam eòsque pertingerent: *Beatus* (verba sunt Psaltis Regij) *beatus, qui tenebit, & allidet parvulos tuos ad petram. Psal. 136.* quasi dicat: quamprimum exsurgere in animo tuo motum Divinæ Legi contrarium advertis, noli expectare, usquedum adolescat, sed adhuc dum infantulum magnanimè resistendò manu comprehende, protinùsque actu quodam opposito maledictam hanc sobolem petræ allide; & tum vocare beatum te poteris propter spem securam obtinendi coronam sempiternam:

Beatus, qui tenebit, & allidet parvulos tuos ad petram. Aliqui sunt, qui sub initium infau-
sto huic partui blandiuntur, & quid mirum,
si postmodum triumpho ducantur, ubi inimi-
ci adoleverint: incipitur cum tentatione mi-
sceri sermocinatio, & non absolvitur tracta-
tio, donec deditio concludatur.

Verùm hæc nondum tota ars est ad hanc
pugnam requisita: illud, quòd plurimùm ad-
fert emolumenti, est nōsse commendare se
Domino DEO, & nostræ debilitati ab eodem
suppetias impetrare. Hoc erat monitum,
quod discipulorum suorum animis altissimè
impressum cupiebat magnus ille DEI servus,
& spiritûs Magister Joannes Avila: *tentatio ad*
te, solebat dicere: *& tu ad DEUM.* Imò hoc
est monitum ab ipso mundi Redemptore, qui
utique authoritatis est omni exceptione ma-
joris, nobis relictum: *vigilate, & toto corde*
vos ad DEUM convertite, si vincendi tenta-
tionem vobis est animus: Vigilate & orate, ut
non intretis in tentationem. *Matt. 16.* quod ipse
met opere ipso etiam fecit non ex necessitate,
sed nobis pro exemplo, ad initium præcipuè
sacratissimæ suæ passionis. Similiter Psalmi,
qui tam apertè nos viam salutis edocent, ple-
ni sunt supplicibûs votis iteratò ad DEUM
pro impetrando auxilio emissis, & decantatis
eidem pro illo obtento laudum præconiis. Ad
hanc normam tua arma instruas oportet; &
tunc

tunc tentatio emolumento tibi erit, non damno: *Faciet cum tentatione proventum.* 1. Cor. 10 tuâque proposita similia erunt partibus frigidissimo hyemis tempore prognatis, qui, ut Medici ajunt, summo vigore, & vivacissimâs spiritibus à natura instruuntur.

Verùm non sufficit esse fortem in sustinendo: sed major quandoque ad abstinendum fortitudo requiritur: *sustine, abstine.* Istud abstinere, quod secundò locò ad nostram salutem in tuto reponendam esse necessarium diximus, non istud tantummodo denotat, quòd abstinere debeamus ab illo, quod manifestè esse peccatum dignoscimus; hoc namque supponitur, firmissimè fixum tibi esse, ratumque, mille vitas profundere potiùs, quàm Divinâ amicitia excidere. Itaque abstinere idem hic est, atque spoliare se rebûs illis omnibûs, quæ, tametsi ex natura sua 'graviter illicitæ non sint, ad peccatum tamen occasionem & viam aperiunt. Et quia in hac materia te vellem quàm optimè esse instructum, suppone, objecta deliciosa duobûs præcipuè modis nos ad peccandum pertrahere: aliquando frequenter nos ad lapsum inducunt, quando tali periculo nos exponimus; aliquando rariùs. Si frequenter ad peccatum nos impellunt, occasio proxima vocantur; & necessariò fugienda sunt necessitate præcepti. Quòd si autem rarò ad flagitium nos pertrahunt,

hunc, aut ad illud remotè solummodo disponunt, occasiones remotæ appellantur, quarum fugam non equidem supremi Legislatoris mandatum imperat; prudentia tamen, & boni in rebus animæ regiminis regula quàm maximè commendat. Supponamus itaque, ab aliquo tempore peccaminosa te quadam amicitia illaqueatum vixisse; ita quidem, ut frequentando quamdam conversationem; commercium quoddam aut per litteras, aut munuscula, aut visitationes continuando sæpius in grave quoddam peccatum prolapsus fueris: jam conscientia tua director haud dubiè circa hanc obligationem te benè instruxerit, vi cuius obstrictus es, ut nunquam amplius huic te discrimini exponas: unde nihil aliud hinc mihi faciendum jam superest, nisi ut eam ipsam instructionem denuo in memoriam tibi revocem, admonendò te, illud ipsum præceptum, quod ad vitandum peccatum te obligat, obligare te etiam, ut illas ædes non amplius aut saltem non solus accedas, ut à similibus epistolis, à similibus munusculis mittendis abstineas; cum illa ipsa Lex, quæ prohibet peccatum, etiam proximum peccandi periculum prohibeat.

Quòd si laqueus occasionis ita foret à necessitate constrictus, ut eundem disrumpere tibi moraliter foret impossibile, etiam his circumstantiis, quæ sine dubio in statu infelicissimo te

te collocarent, confessorius tuus jam explicaverit tibi obligationem tollendi externæ illius occasionis periculum per actus tuos internos; hoc est, per recursum frequentiore ad Dominum, per frequentiore Sacramentorum usum, & per maiorem bonorum operum multitudinem; quemadmodum, qui viam mutare lubricam non potest baculo innititur, ut lapsum devitet; & sicuti, qui venenatæ viperæ amputare caput non potest, saltem detestet evellit. In his veritatibus te bene instructum crediderim, quia ad bonam confessionem requiruntur; & væ tibi! si hac in parte tuum propositum claudicaret! nam sanitas tua aut apparens tantummodo foret, aut brevis: *Quæ relinquuntur in morbis, recidivas facere consueverunt.* Istæ antiqui erga peccatum affectûs reliquiæ brevî te iterum in scelus impellerent. Et quid tunc prodesset sperare, te non relapsurum? temeritas hæc est, non spes; cùm illi innitatur, quod DEUS nunquam promisit, DEUM nempe suô illi adstiturum auxiliô, qui voluntariè se periculo exponit: cùm tamen è contrario temerariis ejusmodi hominibus non obscure lapsum prædixerit: *Qui amat periculum, peribit in illo. Eccl. 3. v. 27.* & apertè sit protestatus, nihil se cum ipsis commiserationis habiturum: *Quis miserebitur incantatori à serpente percusso, & omnibus his, qui appropriant bestiis? Eccl. 12. v. 13.*

Verum enim verò, hæc non est lis, quam credere quis possit, conscientiae tuæ arbitrum non decisam reliquisse. Ad illud igitur progrediamur, quod dicendum adhuc remanet, ad illas nimirum occasiones, quas remotas appellant, quia rarò ad peccandum nos inducunt, & tantummodo longè animam ad lapsum disponunt. Quemadmodum fossiores, qui in obsidione cujusdam civitatis non dimicant, non injiciunt ignes, non occidunt, sed viam aperiunt exercitui, qui postmodum hostes oppugnat, ferrò prostrernit, & injectis ignibus omnium ædes exurit. Remotæ hujusmodi peccandi occasiones sunt, lusus, libri non inhonesti quidem, sed profani, visitationes, convivia, nimium superbus & affectatus vestium luxus, & aliæ relaxationes, quas supra reprehendimus. Sed præter hæc circa duo præcipuè te cuperem cautissimum, ut ab utroque abstineas, scilicet circa libertatem aspicendi, & circa libertatem conversandi.

Quid putas esse oculos, quos sub fronte collocatos circumfers? sunt infideles duo proditores, qui cum hostibus nostris colludunt, qui frequenter eorum manibus nos inferunt: *Speciem mulieris alienæ multi admirati, reprobi facti sunt. Eccl. 9. v. 11.*

Multi, cum mulieris non suæ faciem contemplantur, & animam & salutem amiserunt;

runt; non quidem semper eò statim momento, quo oculus in vultum defigebatur, sed successivè & pededentim: *visum*, ait Glossa, *sequitur cogitatio, cogitationem delectatio, delectationem consensus, consensum opus, opus consuetudo, consuetudinem necessitas, necessitatem desperatio, desperationem damnatio*. Ita illud, quod initio fuit tenuis quidam vapor è terra in altum ascendens, inde post modicum temporis in pluviam solutum rursum decidit, deinde induratur in glaciem, & denique in lapidem mutatur. Credísne, Sanctos, nisi hoc sæpius contingeret, adeò sollicitos in oculorum suorum custodia extituros fuisse? B. Aloysius Gonzaga ne quidem in Serenissimæ suæ Parentis faciem unquam conjicere oculos audebat. S. Hugo Episcopus, quibûs ratione sui officij multitarium agere cum proximis obligabatur, ne quidem semel aspicere cujusquam foeminæ vultum sustinuit; & S. Thomas Aquinas, etiamsi à DEO castitatis dono fuisset munitus, extremò semper studio foeminarum aspectum tanquam faciem basilisci fugiebat. Verùm dices mihi, qua ratione possibile sit, vivere in mundo, conversari, & agere cum mulieribus, & nunquam in eas obtutum defigere? nunquid autem relata superius Spiritûs sancti verba ponderasti, quibus multos fieri reprobos asserit, non quia mulieres obiter aspiciunt, sed quia illas exinsti-

tuto contemplantur, eandemque pulchritudinem admirantur? *Speciem mulieris alienæ multi admirati, reprobi facti sunt.* Necessarium itaque est, ut periculosum quoddam objectum in oculos incurrit, eosdem ab illo protinus avertere, & nullatenus in eo defigere. Ex omnibus animalibus, quæ aquam bibunt ex Nilo, soli canes à crocodillo securi sunt; quia bibunt, & fugiunt; ad hoc cum animalia reliqua non advertant, sæpe crocodillorum dentibus in prædam cedunt.

Altera occasio, quam declinare debes, ut devotionem conserves, est libertas in conversando. Non loquor tantummodo de illis conversationibus, quæ sunt perversæ & scandalosæ, in quibus illi socij, qui venenum hauserunt, facile etiam aliis venenato suo illud halitu afflant: *Corrumpunt bonos mores colloquia prava.* 1. Cor. 15. de illis etiam loquor, quæ liberæ non sunt, sed nimium diuturnæ. Quæ ratione bona conservare animæ proposita poteris, si diem integram in circulis exigas? fornax, cujus ostiolum non clauditur, suum calorem non servat. Paululum recedere ab hominum tumultu, aliquantulum linguæ indicare silentium, parumper secedere in solitudinem opus erit, si desideras, ut DEUS ad cor tibi loquatur. *Ducam eam in solitudinem & loquar ad cor ejus.* Os 2, c. 14. Primum circa quod natura in efformando fœtu in ute,

ro materno latente occupatur, est, quod cuticulas illas elaboret, intra quas eundem circumvolvat. Ex primis tuis propositis fit, certum quoddam intra diem tempus seligere, quo tecum solo, & cum DEO agas, examinandô tuam conscientiam, commendandô te Superis, librum quendam spirituales legendô. Sed enim, comilitones tui illudent tibi, & tanquam exoticum ac melancholicum exhibebunt? Simili ratione & Noëmum, & Arcam, quam fabricabat in eandem se includens, scelerati focij explodebant; verùm ubi aperiri cœperunt cataractæ cœli, & tota terra inundari diluviô, tota contentione in eadem habere locum anhelabant, & vano ululatu inutiles voces attollentes, sublatîs in cœlum manibûs ingrediendi licentiam frustra flagitârunt.

Ultimò denique ad perseverandum in via salutis necessarium est, ut ad bonorum operum exercitium incumbamus: *sustine, abstinere, age.* Via, quæ non frequentatur, brevi sylvescit; aqua, quæ stagnat: se ipsam corrumpit; ensis, qui non usurpatur, se ipsum rubigine inficit; instrumentum, quod non tractatur, se ipsum cordis exarmat; domus, quæ non incolitur, per se ipsam collabitur. Hoc ipsum quoque animæ tuæ continget, nisi eandem bonorum operum studio suffulcias: *Magis satagite, ut per bona opera certam vestram*

vocationem & electionem faciatis ; hæc enim facientes non peccabitis aliquando. 2 P. 1. Cura, & perseverantiam tuam in bono, illiusque Decreti, quod Divina Providentia de tua salute concepit, executionem impetrare tam constanti multorum bonorum operum exercitiò, ut nunquam dicas; sufficit. Magis satagite. Non quidem, quasi donum perseverantiæ promereri condignè bonis operibus posset; sic enim gratia non foret: sed quia consuevit Divina Bonitas, illis majoribus auxiliis assistere, qui majore cum fervore operantur, illique gratiam quandam magis specialem imperitare, qui gratiæ jam datæ respondet: ut bonis operibus inhaerendò tua semper virtutis mereamur protectione defendi (Orat. fer. 6. Heb. 1. Quadr.) Unde consultissimum erit, quorundam bonorum operum, quæ exerceri ab te possint, selectum facere, tuumque rogare confessarium, ut illa ipsa tibi pro pœnitentia injungat, ut omni viâ tuam pigritiam excutias, ipsisque tuis operibus majus meritum adjungas.

At verò cujus generis opera illa esse oportet; quæ tantum tibi bonum obtineant? Jam scis, triplicem esse obligationem nostram, erga DEUM, erga proximum, erga nos ipsos. Jam verò, quantum ad nos ipsos attinet, quandam pœnitentiam etiam exteriorem; quandam abstinentiam, quoddam jejunium,

quandam disciplinam, aut quoddam aliud afflictionis genus adhibeamus oportet, quod vitiosos habitus infringat, & bona nostra proposita necessario sæpe incingat: *ubi non est sepes, diripietur possessio. Eccl. 36. v. 27.* Ita pariter aliquod exercitium charitatis erga proximum requiritur, nimirum, ut visitemus eum infirmum, aut indigenti subveniamus, aut compatiamur afflicto, aut errantem excusemus, aut, si aliter non possimus, saltem nostris precibus adjuvemus, aut in doctrina Christiana ipsius domesticos instruamus, aut cum amore eosdem corrigamus. Præ omnibus autem illud stabiliendum firmissimè, quod præstare DEO debemus; nempe, ut quidpiam è sanctissima Domini Passione meditemur, ut Divina ipsius beneficia gratâ memoriâ recolamus, ut aliquibus sanctissimam Virginem obsequiis veneremur, quibusdam devotionibus Sanctorum patrocinium invoce-
mus, visitemus devotè quasdam Ecclesias, & tremendo Missæ Sacrificio assistamus. Specialiter autem ad illa duo intentum habeamus oculum oportet, quæ ad bene vivendum omnium maximè conferunt, scilicet ad frequentem Sacramentorum usum, & ad Orationem.

Loquendô de frequenti Sacramentorum usu; quemadmodum DEUS olim in Paradiso terrestri arborem vitæ plantavit, ut homi-
nes

nes ex ea comedentes morte non morerentur; ita in horto Ecclesiæ aliam quandam vitæ arborem illâ finè comparatione æstimabiliorem plantavit, quæ est Divina Eucharistia, ut animæ per gratiam reparatæ ampliùs mortem non viderent. Sicuti autem ad conservandam vitam corporalem non suffecisset aliquoties duntaxat intra annum ex arbore vitæ fructus manducare, sed necessarium fuisset, ut quis iisdem se frequentiùs reficeret; ita pariter ad conservandam vitam spiritualem non sufficit semel, cùm centies deberemus, ad recipiendum DEUM Eucharisticum accedere; sed frequenter sacre huic mensæ accumbendum, quoties nempe statûs nostri conditio patitur, & quoties nostro confessario videbitur. Propriâ edoctus experienciâ advertes, quàm prodigiosi sint effectus Divini hujus cibi, sæpius, & cum præparatione debita accepti. Lepores in alpibus altissimis albi sunt coloris, quia ferè continuò inter nives habitantes, frequenter ex iis se nutriunt: Multæ volucres in Molucis ne quidem mortuæ dissolvuntur & putrescunt, quia ordinariè aromaticis illius regionis frugibus se sustentant. Unde inimicus infernalis tantos conatus adhibet, ut à cœlesti hoc nutrimento nobis abstinentiam persuadeat; quò nimirum ab omnibus simul bonis impeditos uno ictu ita debilitet, ut etiam absque pugna triumpho

phò nos ducat. Simile quidpiam ut faceret, si absque magno labore subjugare Bethuliam desideraret, Holoferni suadebatur, ut nimirum primò aquæ ductus, qui aquam ad civitatem devehebant, succideret; deinde illam ipsam aquam aliò averteret, ne ad exstructos circum Bethuliam fontes posset pertingere.

Ultimum remedium tam potens, ac quodvis atque ad obtinendam in bono constantiam, necessarium est devota oratio, tam illa, in qua pia consideratione Divina Mysteria contemplamur; quàm altera, in qua Divini Numinis auxilium flagitamus. DEUS in pluribus Scripturæ locis; sed præcipuè per Ecclesiasticum nobis istam constantiam pollicetur, si frequenter sanctissimam ipsius legem, & veritates in ea nobis revelatas meditati fuerimus: *Cogitatum habe in præceptis DEI, & in mandatis illius maxime assiduus esto; & ipse dabit tibi cor. Eccl. 6. c. 37.* Occupa cogitationes tuas in contemplanda Lege Domini, & constanti meditatione sanctissima ipsius mandata atque Mysteria ruminare, & ipse cor tibi largietur Divina fortitudine plenum ad omnes difficultates devincendas. Et alio in loco adhuc apertius, *memorare*, inquit Dominus, *novissima tua, & in æternum non peccabis. Eccl. 7. c. 40.* Ratio autem est; quia diabolus non habet aliud medium, nos ad consensum peccato præstandum inducendi, quàm si propositis,

fitis, oblatisque objectis prohibitis nostras
passiones exciter; ita ut turbata ratio sibi per-
suadeat, perdere DEUM sibi esse proficuum,
ut sibi ipsi in hac occasione queat satisfacere.

Jam veritatum æternarum consideratio
horribilem fraudem detegit in hujusmodi ten-
tatione latentem; atque adeo voluntatem
roborat, ut firmissimum nunquam consen-
tiendi propositum concipiat, & potius mor-
tem eligat, quàm peccatum admittat: *Nisi*
quod Lex tua meditatio mea est, tunc fortè periis-
sem in humilitate mea. Psal. 118. Facili nego-
tiò me irruens tentatio subruisset, nisi me san-
cta meditatio sustentasset.

Altera Orationis pars, in qua DEI auxilium
petimus, ad perseverantiam adhuc magis ne-
cessaria est, ita quippe necessaria est, atque
gratia ipsa. Ratio hujus est, quia, postquam
DEUS nos primâ suâ gratiâ prævenit, ordina-
riè non pergit continuare suum auxilium, ni-
si de novo illud efflagitemus, atque cum fide,
humilitate, & perseverantia in nostris preci-
bus ad eum recurramus. Hinc nullus est pec-
catorum, qui, etsi omni aliâ gratiâ destitua-
tur, semper etiam istâ, qua DEO commen-
dare se possit, gratiâ deficiat; & similiter nul-
lus est peccatorum, qui, si cum humilitate,
cum fiducia atque constantia ad DEUM con-
fugerit, exaudiendus non sit, & in statum
bonum reponendus; quia Divina Bonitas
ora-

orationem esse voluit medium quoddam universale, quod Divinæ suæ Providentiæ decretorum executionem impetraret, quod omnibus nostris infirmitatibus mederetur, quod omne nobis à cœlo bonum obtineret. Proinde, ut ad praxin veniamus, noli unquam pertimescere qualemcunque tentationem; noli terreri tuis peccatis, nec pravīs habitibus inde contractis; sed statue, ardentioribus semper ad DEUM precibus suspirare, & effectum senties: *Subditus esto Domino, & ora eum, & ipse faciet. Psal. 35.* Clama ad cœlum sub auroram, quamprimum excitatus è somno lectum deseris, clama sub vesperum, ubi lecto te credis, interdium, ubi Ecclesiam intras; humilia ad DEUM vota evibra non modò in tentatione, sed ad primum statim tentationis pulsus suspira ad Dominum in prosperitate, & afflictione; uno verbo, semper supplicibus cœlum votis pulsa, ut ipse mundi Servator te docet: *oportet semper orare, & non deficere. Luc. 18.* & videbis, quòd tuæ orationi Divina sese junctura sit Misericordia: *Ascendit oratio, & descendit DEI misratio.* Ita teste Cassiano sua in eremo antiqui Monachi faciebant: perpetuò ex ipsorum ore hæc verba sonabant: *DEUS in adjutorium meum intende.* Cum his diem incipiebant; cum his eandem quoque terminabant; hæc in omnibus suis orationibus repetebant, & in illo momento, quo

quo somnò solvebantur, in illa prorump-
bant; quia, cùm Divinum auxilium sibi sem-
per esse necessarium agnoscerent, sciebant
quoque nullum esse ad illud impetrandum ef-
ficacius remedium, quàm continuis ad cœ-
lum precibûs suspirare. Speciali autem dili-
gentiâ in templo sub sacrosancto Missæ sacri-
ficio DEO te commenda; hoc nâmq̃ue pro-
priè tempus est Divinarum misericordiarum,
in quo orationes nostræ nunquam laturæ sunt
repulsam, quia conjunctæ sunt cum precibus
& meritis nostri Redemptoris, qui ad obti-
nendum nobis omne bonum æterno Patri in
Sacrificium offertur: adeóque ut omnia pau-
cis concludam; in faciendo, quod potes; &
in petendo illo, quod non potes, posita erit
tua perseverantia, uti dicit S. Augustinus, &
S. Synodus Tridentina confirmat: *DEUS im-*
possibilia non jubet; sed iubendo admonet, & fa-
cere quod possis, & perere, quod non
possis.

INDEX LECTIONUM.

- I. *Impedimentum* 1. *fidei debilitat.* p. 1. *Damna*
hujus debilitatis. 5. *Ejusdem remedia.* 12
- II. *Impedimentum* 2. *peccandi libertas sub spe ob-*
tinendi veniam beneficiô Confessionis. 31. *Hu-*
jus damna. 35. *Ejusdem remedia.* 40
- III. *Impedimentum* 3. *parùm curare peccata lu-*
xuria. 56. *Hujus damna.* 58. *Ejusdem re-*
media. 71
- IV. *Impedimentum* 4. *superbia.* 80. *Hujus*
damna. 84. *Ejusdem remedia.* 91
- V. *Impedimentum* 5. *otium, & occupationes*
superfluae. 101. *Damna ex iis emergentia.* 103.
Remedia. 108
- VI. *Impedimentum, quod saluti animæ offert*
inordinatus amor voluptatum. 119. *Damnum,*
quod affert saluti isthic inter delicias vivendi
modus. 124. *Ejusdem Remedium.* 134
- VII. *Impedimentum, quod affert saluti inordi-*
natus amor divitiarum. 143. *Damnum ex*
boc impedimento. 144. *Remedium.* 155
- VIII. *Impedimentum, quod affert saluti durè*
cum proximo agendi ratio. 170. *Damnum il-*
lius. 179. *Remedium contra illam.* 184
- IX. *Impedimentum, quod affert saluti exiguus*
DEI timor. 193. *Damnum.* 196. *Reme-*
dium. 203
- X. *Bonum, quod facere debet Christianus, post-*
quàm salutis impedimenta removit. 223

FINIS.

